

Masterproef aangeboden tot het
verkrijgen van het diploma
Master of Arts in het **tolken**

De samenwerking tussen de Scheepvaartpolitie en
de gerechtstolken in het gerechtelijk
arrondissement Antwerpen:

Een kwalitatief onderzoek over praktijkervaring
en opleiding

Door: An-Katrien De Pooter
Promotor: Dr. H. Salaets
ACADEMIEJAAR 2013-2014

WOORD VOORAF

Mijn thesis is een mooi eindpunt van de Master in het Tolken. Een thesis schrijf je niet zomaar of zonder de steun en medewerking van vele mensen. Dankzij hen bleef ik steeds gemotiveerd om alles tot een goed einde te brengen.

Eerst en vooral wil ik graag mijn promotor mevrouw Salaets bedanken omdat ze mij de kans gaf een eigen onderwerp te kiezen. Dankzij haar begeleiding, opbouwende kritiek en enthousiasme was het voor mij een fijne ervaring deze thesis te maken en leerde ik ook veel bij.

Graag zou ik ook alle inspecteurs en hoofdinspecteurs van de Scheepvaartpolitie in Antwerpen willen bedanken. Zij waren allemaal zeer bereidwillig en maakten telkens opnieuw tijd vrij om hun ervaringen met mij te delen. In het bijzonder wil ik de heer Beaujean bedanken die ervoor zorgde dat ik patrouilles kon bijwonen en de afspraken met alle inspecteurs en hoofdinspecteurs voor mij regelde.

Daarnaast richt ik ook een oprecht woordje van dank aan de gerechtstolken die aan het onderzoek wilden deelnemen. Zij bezorgden me zeer interessante informatie en nodigden me uit om hun tolkopdrachten in de rechtbanken bij te wonen. Dankzij hen heb ik bijzondere ervaringen opgedaan.

Ik wil ook zeker en vast mijn ouders en broer bedanken. Zij gaven me de kans om deze fijne studies tot een goed einde te brengen. Ze stonden zoals altijd klaar om me te helpen en ze bleven me steeds aanmoedigen om het beste uit mezelf te halen.

Graag bedank ik ook mijn tante die mijn thesis met veel zorg en plezier nalas.

ABSTRACT

Dès les années '90 les chercheurs consacrent plus d'attention à l'interprétation dans le secteur juridique. Plusieurs associations ont été fondées pour que la collaboration internationale soit garantie. Le statut et le rôle de l'interprète dans les secteurs juridiques ont été abordés dans plusieurs études. Jusqu'à présent il n'existe pas encore de statut légal pour les interprètes en Europe ou en Belgique.

Dans cette étude nous avons examiné comment la collaboration entre la police de la navigation et les interprètes se déroule dans l'arrondissement judiciaire d'Anvers. Nous avons effectué une étude littéraire et une enquête préliminaire sur le monde professionnel de la police et des interprètes. En plus, nous avons étudié les matières et les thèmes traités dans la formation de ces deux groupes. Ensuite nous avons interviewé six inspecteurs généraux et quatre inspecteurs de la section d'Anvers qui travaillent sur les postes Contrôle frontalier et l'Immigration, Vols ou Intervention. Nous avons également interviewé cinq interprètes juridiques qui ont suivi une formation à l'ancien Lessius Hogeschool et qui ont déjà acquis quelques années d'expérience dans des cadres juridiques très divers. Nous avons élaboré des interviews et des thèses qui avaient pour but d'esquisser les opinions et les expériences des deux groupes sur les différents thèmes. Les réponses et les remarques de ces deux groupes ont été comparées pour vérifier si le premier groupe est au courant des modes de travail et des habitudes de l'autre groupe et vice versa.

Il ressort de notre étude qu'il existe en effet une collaboration entre la police de navigation et les interprètes juridiques mais elle ne se déroule pas toujours très bien. Selon la police de navigation, les causes principales sont les registres désagréables d'emploi qu'on utilise à l'heure actuelle pour réclamer un interprète, et leurs méthodes d'interrogation qu'ils doivent adapter quand un interprète est impliqué dans l'interrogatoire. Selon les interprètes, il y a une absence de formation pour la police qui n'est pas habituée à collaborer avec les interprètes. Les interprètes sont en outre partisans d'un autre système d'appel sous forme d'un service de permanence qui remplacerait les registres actuels.

I. Inleiding	8
II. Literatuurstudie.....	9
1. Taal in België: een complex gegeven	9
1.1 De aanloop naar een taalwetgeving.....	9
1.2 De wet op het gebruik der talen in gerechtszaken: 15 juni 1935.....	11
1.3 Taal en migratie	12
2. Recht op een tolk	15
2.1 Europa en de EVRM.....	15
2.2 België.....	16
3. Gerechtstolken.....	18
3.1 Statuut.....	18
3.2 Professionalisering	18
3.2.1 Projecten	18
3.2.2 Opleidingen	20
3.3 Deontologische code	21
3.4 Wetsvoorstel Nationaal register	22
III. Vooronderzoek naar de Scheepvaartpolitie	24
1. Politie in België	24
1.1 Lokale politie.....	24
1.1.1 Organisatie en leiding	24
1.1.2 Nationaal veiligheidsplan (NVP).....	25
1.2 Federale politie.....	26
1.2.1 Nationale overheden van bestuurlijke politie.....	26
1.2.2 Organisatie en grondgebied	26
1.2.3 Bestuurlijke politie	27
2. De Scheepvaartpolitie in België	28
2.1 Organisatie en grondgebied	30
2.2 Fenomenen uit het Nationaal Veiligheidsplan (NVP).....	32
2.2.1 Diefstal	32
2.2.2 Drugs	33
2.2.3 Immigratie, mensensmokkel en mensenhandel.....	33
2.2.4 Milieu	35
2.2.5 Terrorisme en verdachte handelingen	35
2.2.6 Smokkel	36
2.2 Samenwerking	37

2.3 Opleiding	38
2.3.1 Algemene basisopleiding	38
2.3.2 Specifieke opleiding SPN	40
2.3.2 Verwijzing naar anderstaligen of tolken?	41
IV. Methodologie	42
1. Onderzoeksopzet.....	42
2. Methodologie	42
2.1 Exploratief onderzoek: literatuurstudie en observatie	42
2.2 Kwalitatief onderzoek: semi-gestructureerde interviews	43
3. Beschrijving van het corpus.....	44
3.1 Groep 1 respondenten: politie	44
3.2 Groep 2 respondenten: gerechtstolken	45
4. Overzicht en toelichting van de interviews en stellingen.	46
4.1 Interviews: Scheepvaartpolitie	46
4.2 Stellingen: Scheepvaartpolitie	50
4.3 Interviews: tolken.....	51
4.4 Stellingen: tolken	55
V. Resultaten	56
1. Interviews Scheepvaartpolitie	56
1.1 Persoonsgegevens: vraag 1 t.e.m. 4	56
1.1.1 Geslacht	56
1.1.2 Leeftijd	57
1.1.3 Functie	57
1.1.4 Jaren ervaring	58
1.1.5 Ervaring op andere politiediensten	59
1.2 Opleiding: vraag 20 t.e.m. 23	60
1.2.1 Vraag 20.....	60
1.2.2 Vraag 21	61
1.2.3 Vraag 22.....	61
1.2.4 Vraag 23.....	63
1.3 Procedure anderstaligen, verstekelingen, dieven enz.: vraag 5 t.e.m. 7	64
1.3.1 Vraag 5.....	64
1.3.2 Vraag 6.....	65
1.3.3 Vraag 7 & 7A	66
1.4 Communicatie tijdens een eerste gesprek en een verhoor: vraag 8 t.e.m. 12.....	67

1.4.1 Vraag 8.....	67
1.4.2 Vraag 9.....	68
1.4.3 Vraag 10.....	69
1.4.4 Vraag 11.....	70
1.4.5 Vraag 12 & 12A	71
1.5 Tolk: vraag 13 t.e.m. 19.....	72
1.5.1 Vraag 13 & 13A	72
1.5.2 Vraag 14.....	72
1.5.3 Vraag 15 & 15A & 15B.....	73
1.5.4 Vraag 16 & 16A	74
1.5.5 Vraag 17.....	75
1.5.6 Vraag 18.....	76
1.5.7 Vraag 19.....	77
2. Stellingen Scheepvaartpolitie	78
2.1 Stelling 1	78
2.2 Stelling 2.....	79
2.3 Stelling 3.....	80
2.4 Stelling 4.....	81
3. Interviews tolken	82
3.1 Persoonsgegevens: vraag 1 t.e.m. 8	82
3.1.1 Geslacht	82
3.1.2 Leeftijd	82
3.1.3 Werktagen	83
3.1.4 Beëdiging.....	84
3.1.5 Jaren ervaring	86
3.1.6 Ervaring politie	86
3.2 Opleiding	88
3.2.1 Vraag 9.....	88
3.2.2 Vraag 10.....	89
3.2.3 Vraag 11.....	89
3.2.4 Vraag 12.....	90
3.3 Vordering tolk	91
3.3.1 Vraag 13.....	91
3.3.2 Vraag 14.....	92
3.3.3 Vraag 15, 15A & 15B.....	94
3.3.4 Vraag 16 & 16A	97
3.4 Communicatie tijdens een verhoor & werking politie	98

3.4.1 Vraag 17	98
3.4.2 Vraag 18, 18A & 18B	99
3.4.3 Vraag 19	101
3.4.4 Vraag 20	102
4. Stellingen tolken	103
4.1 Stelling 1	103
4.2 Stelling 2	104
4.3 Stelling 3	105
4.4 Stelling 4	106
VI. Discussie en conclusie	107
1. Samenvatting resultaten	107
2. Antwoorden op de onderzoeksvragen.....	107
3. Aanbevelingen voor de politie en de gerechtstolken.....	109
4. Aanbevelingen voor verder onderzoek	111
VII. Bibliografie	112
I Wetenschappelijke bronnen.....	112
II Overige informatiebronnen	114
III Websites	114
VIII. Bijlagen.....	115

I. INLEIDING

De communicatie tussen hulpverleners en de mensen die hulp zoeken is van vitaal belang. Wanneer de hulpzoekende echter anderstalig is, ontstaan er soms problemen. Vaak probeert de hulpverlener een gemeenschappelijke taal te vinden, schakelt hij een ad hoc-tolk in of gebruikt hij gebaren om de boodschap toch over te kunnen brengen (Hale 2007). In bepaalde contexten is het echter van cruciaal belang dat de boodschap volledig en correct wordt overgebracht. Zo kunnen er ernstige problemen ontstaan wanneer die boodschap niet correct wordt overgebracht in de medische sector, de juridische sector enz. Het bekendste voorbeeld uit de geschiedenis waar de communicatie misliep in de juridische sector is dat van Coucke en Goethals. Beide mannen werden onterecht veroordeeld tot de doodstraf terwijl ze eigenlijk onschuldig waren. Dat was het gevolg van een slechte vertolking door een ad hoc-tolk (Goethem, 1980). Sinds de jaren '90 zijn er echter verschillende initiatieven genomen om het gemeenschapstolken te professionaliseren. Zo werd de internationale organisatie "The Critical Link" opgericht om de internationale samenwerking tot stand te brengen en de evolutie in de medische, sociale en juridische sector te garanderen. Ook in België werkt de voormalige Lessius Hogeschool mee aan verschillende projecten en onderzoeken zodat er internationale standaarden voor gerechtstolken en -vertalers opgesteld kunnen worden (Vanden Bosch, 2001). In recenter onderzoek trachtte men ook de samenwerking tussen de politie en de gerechtstolken in België en andere Europese landen in kaart te brengen. Na een vergelijkende studie rond getolkte politieverhoren in zes landen, werden er aanbevelingen geformuleerd en filmpjes gemaakt om aan te tonen hoe het tolkproces bij de politie en justitie zou moeten verlopen (ImPLI -project, 2012).

In deze masterproef zullen we ons richten op de communicatie tussen de Scheepvaartpolitie en de gerechtstolken in het arrondissement Antwerpen. We zullen nagaan hoe de samenwerking tussen de Scheepvaartpolitie en de gerechtstolken verloopt en of ze op de hoogte zijn van elkaars werkwijzen en gewoonten. Uiteindelijk proberen we te achterhalen of één van beide partijen met specifieke noden zit en hoe de samenwerking tussen hen geoptimaliseerd zou kunnen worden. We interviewden zes hoofdinspecteurs en vier inspecteurs van de Scheepvaartpolitie die op de afdeling Immigratie en Grenscontrole, Diefstal of Interventie werken. Nadien interviewden we vijf gerechtstolken waarvan er reeds drie bij de Scheepvaartpolitie hadden getolkt.

In het tweede deel geven we de literatuurstudie weer die voorafging aan ons onderzoek om het in een breder onderzoeksdomein te kunnen kaderen. Zo gingen we na hoe de taalwetgeving in België eruit ziet (1.), wanneer men recht heeft op een tolk (2.) en wat men verstaat onder "gerechtstolken" in België (3.). Vervolgens deden we een vooronderzoek naar de Scheepvaartpolitie om meer inzicht te krijgen in de organisatie en het grondgebied van deze specifieke politieafdeling (deel III). In deel IV formuleren we de onderzoeksvragen en bespreken we uitvoerig het corpus. Daarnaast geven we een overzicht van de interviews en de stellingen die we ook toelichten. De resultaten van het onderzoek worden in tabellen en grafieken weergegeven met een extra woordje uitleg van de onderzoeker en citaten uit de interviews (deel V). Tot slot werden alle resultaten samengevat in het laatste deel (deel VI). We beantwoordden de onderzoeksvragen en probeerden tot een conclusie te komen (2. en 3.). Uiteindelijk formuleren we ook enkele aanbevelingen (4.).

1. Taal in België: een complex gegeven

In een land waar verschillende talen gesproken worden, ontstaan er wel vaker discussies over de vrijheid van het taalgebruik. In België is iedereen vrij om te kiezen welke taal hij spreekt, maar dat is niet altijd zo geweest. Nu hebben we drie officiële landstalen die evenwaardig zijn maar het Frans is zeer lang de dominante taal geweest die in bestuurszaken en rechtszaken gebruikt werd. Omdat de taalwetgeving in België zeer complex is, zullen we die slechts in grote lijnen behandelen aan de hand van wetten en voorbeelden die de huidige taalwetgeving vorm hebben gegeven. De taalwetgeving is immers zeer belangrijk omdat zij de gelijkheid van de burgers garandeert.

1.1 De aanloop naar een taalwetgeving

In de 18^e eeuw vond de Franse bezetting en annexatie van België plaats. Het is in die periode dat de overheidsorganen volledig verfranst maar het door de burgers nog niet als een sociale dwang werd ervaren. Het hof en de adel waren immers al volledig verfranst. Een zeer duidelijk voorbeeld van deze verfransing was het decreet van 13 oktober 1795 dat besliste om de wetten en besluiten in het Frans te publiceren (Goethem, H., 1980, p.9-10).

Ook onder het bewind van koning Willem van Oranje-Nassau werd de Nederlandse taal onderdrukt door het Frans. Buiten het Frans hadden de 'Vlaamstaligen' ook het gevoel dat hen een andere taal werd opgedrongen, namelijk het 'Hollands' uit de Noordelijke Nederlanden. Een belangrijk voorbeeld uit die periode is het K.B. van 26 februari 1817. Dat besluit bepaalt immers dat kandidaten voor vacante plaatsen in het rechtswezen zowel het Nederlands als het Frans mondeling en schriftelijk moeten beheersen (Goethem, H., 1980, p.14-17). Dat er toch iets moest gedaan worden aan de taalwetgeving in de Nederlanden werd al snel duidelijk maar door het K.B. van 4 juni 1830 dat de onbeperkte taalvrijheid vestigde in de Vlaams provinciën, werd er eigenlijk een stap achteruit gezet omdat de Franstalige magistraten en advocaten ook in het noordelijke gedeelte van de Zuidelijke Nederlanden zo opnieuw vrij spel kregen (Goethem, H., 1980, p.23).

De echte taalvrijheid zal pas tot stand komen in het jonge België in de jaren '30 tot '60. Het is namelijk in die periode dat de Vlaamse Beweging een manifest schrijft en eisen stelt. Het is één van hun leden, P. Blommaert, die pleit voor het Vlaams in het bestuur, het onderwijs en ook in de Belgische rechtspraak zodat de burger zijn eigen wetgeving kan begrijpen zonder een beroep te moeten doen op een tolk:

'[...] ten einde de inboorling dier provinciën niet in de onaangename verplichting worde gesteld, van eenen taelman (tolk) in zyn eigen land, en voor zynen dagelykschen handel, noodig te hebben' (Blommaert, P., 1832, p.9).

Als de burgers dan toch een tolk kregen om hun proces te kunnen begrijpen, was dat nog geen garantie. Vaak werd er een advocaat of bediende van het parket aangeduid. Als men al een vakbekwame tolk toegewezen kreeg, dan ontstonden er nog veel problemen omdat die tolken niet waren opgeleid om de moeilijke procedures of de ingewikkelde rechtstaal te begrijpen (Goethem, H., 1980, p.34).

In het onafhankelijke België onder Koning Leopold I werd er een Grievencommissie opgericht bij het K.B. van 27 juni 1856. Die commissie kreeg de opdracht een reeks maatregelen aan de regering voor te leggen met als doel de ontwikkeling van de Vlaamse letterkunde en het gebruik van het Nederlands in verschillende domeinen van het openbare leven te verzekeren (Janssens, J., 2001, p.79). In diezelfde periode verschenen er vaak berichten en verzoekschriften in de pers om alle wantoestanden aan te klagen. Vooral de wantoestanden die voorkwamen in de rechtswereld werden hard aan de kaak gesteld en dat blijkt ook uit de brochure 'Het Bestuer en de Natie' van de Vlaamsgezinde schrijver E. Zetternam:

'De rechtspleging moet, aldus Zetternam, in Vlaanderen in het Nederlands geschieden; het is de taak van de overheid voor een vertaling van de wetboeken te zorgen, en aan de universiteiten dient voor de advocaten een leergang Nederlands ingericht te worden.'
(Goethem, H., 1980, p.40)

Een ander zeer gekend voorbeeld uit de Belgische geschiedenis is de zaak Coucke en Goethals. De twee mannen werden door het Hof van Assisen te Henegouwen schuldig bevonden aan moord. Ze werden allebei ter dood veroordeeld en op 16 november 1860 werden ze dan uiteindelijk onthoofd in Charleroi. Tijdens hun proces hadden de mannen bijstand gekregen van een tolk maar hij bleek een gendarm uit Luxemburg te zijn die toegaf dat zijn kennis van het Nederlands ondermaats was. Waarschijnlijk heeft de slechte vertolking zowel de jury als het hof beïnvloed tijdens hun beraadslaging over de schuldvraag en de strafmaat. Uiteindelijk kwamen er in 1862 drie andere mannen schuld bekennen voor de moord waar Coucke en Goethals voor onthoofd waren (Goethem, H., 1980, p.49-50).

Een andere zaak die voor veel ophef zorgde was die van Schoep. De man was een Nederlandstalige arbeider uit Sint-Jans-Molenbeek. Hij deed in 1872 aangifte van een geboorte op het gemeentehuis en eiste dat de akte in het Nederlands zou worden opgesteld. De Franstalige ambtenaar weigerde dat echter en Schoep deed daarom geen aangifte. Enkele maanden later verscheen Schoep voor de Correctionele Rechtbank te Brussel en werd hij ervan beschuldigd zijn kind niet binnen de vereiste termijn te hebben aangegeven bij de burgerlijke stand. De man werd veroordeeld tot een geldboete van vijftig frank plus de gerechtskosten. Toen Schoep echter in beroep ging en zijn verdediging in het Nederlands gevoerd werd, ontstond er ophef omdat de voorzitter van het Hof van Beroep te Brussel de advocaten het recht ontzegd had om in het Nederlands te pleiten (Goethem, H., 1980, p.52-53).

Naar aanleiding van deze en nog vele andere voorvallen, deed de advocaat Edward Coremans in 1872 een wetsvoorstel voor het taalgebruik in strafzaken. Net omdat de pers vaak uithaalde naar het taalbeleid werd de behandeling van zijn wetsvoorstel versneld:

'De behandeling van zijn voorstel, neergelegd in 1872, wordt onmiskenbaar door de agitatie bespoedigd. Op 11 juli 1873 legt de centrale kamerafdeling een bijgewerkte en afgezwakte versie aan de parlementsleden voor, die in de openbare zitting nog verder wordt afgezwakt in het streven naar een 'vaderlandse' oplossing. Dit streven botst in het Vlaams parlement nauwelijks op verzet, zodat de wet-Coremans op het gebruik van het Nederlands in het strafgerecht in Vlaanderen snel en vrijwel unaniem wordt aangenomen in Kamer en Senaat.' (Witte, E., Nandrin, J.P., Gubin, E. & Deneckere, G., 2005, p.628)

Een tweede taalwet focust op het taalgebruik in bestuurszaken. Met die wet hoopte het Kamerlid Delaet dat men de Vlaamse gemeente-, provincie- en staatsadministraties zou verplichten het Nederlands op zijn minst te gebruiken. In 1883 zorgde de wet - Coremans-De Vigne er dan voor dat het Nederlands de voertaal van de voorbereidende afdelingen van de officiële middelbare scholen in Vlaanderen werd. Enige tijd later volgden er in 1889 en 1891 nog wetten die het taalgebruik in rechtszaken voor Vlamingen verbeterden en werd de wet-Coremans uitgebreid naar de hoven van beroep in Brussel en Luik zodat Nederlandstalige Belgen daar ook in het Nederlands berecht konden worden (Witte, E., Nandrin, J.P., Gubin, E. & Deneckere, G., 2005, p.629).

Een groot hoogtepunt voor de Vlaamse Beweging was de voorganger van de gelijkheidswet. In 1889 werd er namelijk een wet gesteld waardoor het Frans en het Nederlands evenwaardige talen werden in België. Op 15 april 1889 nam de Senaat het voorstel van de Kamer aan met 47 stemmen tegen 39 met 3 onthoudingen. Voor het eerst sinds 1830 werd het Nederlands als een officiële taal erkend. Drie dagen later bekrachtigde koning Leopold de Gelijkheidswet waardoor de wetten voortaan in het Nederlands en het Frans bekrachtigd en afgekondigd zouden worden. Die beslissing had zeker een invloed op de ontwikkeling van de Nederlandse rechtstaal, zoals we konden lezen in het tijdschrift 'Het Recht':

'In de gelijkheid, in de afschaffing der voorrechten of privilegien ligt de redding der Vlaamsche Beweging.' (Goethem, H., 1980, p.79-80).

1.2 De wet op het gebruik der talen in gerechtszaken: 15 juni 1935

In de voorgaande paragraaf hebben we het ontstaan van de taalwetgeving in België kort toegelicht. Dankzij die taalwetten kwam er meer gelijkheid tussen de burgers of zij nu Franstalig of Nederlandstalig waren. De wet van 15 juni 1935 bepaalt het gebruik van taal in alle rechtbanken en hoven alsook in het vooronderzoek. We bekijken die wetten omdat zij ook het recht op een tolk bepalen. In hoofdstuk II van de wet kunnen we het volgende lezen:

Geconsolideerde wetgeving: 15 JUNI 1935. - WET op het gebruik der talen in gerechtszaken.
HOOFDSTUK II.
- Gebruik der talen bij het vooronderzoek en het onderzoek in strafzaken, alsmede voor de strafrechten in eersten aanleg en voor de Hoven van Assisen.
Art. 11. De processen-verbaal betreffende de opsporing en de vaststelling van misdaden, wanbedrijven en overtredingen, alsook de processen-verbaal van fiscale aangelegenheden worden, (in het Franse taalgebied in het Frans, in het Nederlands taalgebied in het Nederlands en in het Duitse taalgebied in het Duits) gesteld.
http://www.ejustice.just.fgov.be

Uit artikel 11 kunnen we afleiden dat de taal van ieder hof of iedere rechtbank, afhankelijk is van het taalgebied waarin het hof of de rechtbank zich bevindt. Uiteraard is het belangrijk om te weten waar de grenzen van de taalgebieden in België zich bevinden. De federale staat België bestaat uit drie gemeenschappen waarbij men uitgaat van de taal. We spreken dus over de Vlaamse, de Franse en de Duitstalige gemeenschap. Hoewel er drie officiële talen zijn, hebben we wel vier taalgebieden want het Brussels hoofdstedelijk gewest is immers tweetalig. De term taalgebied is dus niet louter beschrijvend maar heeft een juridische betekenis. Hij legt vast dat in bepaalde aangelegenheden de streektaal moet worden gebruikt en dat er geen andere taal mag worden gebruikt. De gemeenschappen en de gewesten hebben niet dezelfde grenzen of bevoegdheden en mogen ook niet door elkaar gehaald worden. Wanneer men in een wettekst

over een taalgebied spreekt, dan gaat het dus over de gemeenschappen (Brochure Vlaamse Overheid: <http://brussel.vlaanderen.be/taalwetwijzer.html>).

De Vlaamse Gemeenschap oefent haar bevoegdheden uit op het grondgebied van het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.	De Franse Gemeenschap oefent haar bevoegdheden uit op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van het Waals Gewest met uitzondering van het Duitse taalgebied.	De Duitstalige Gemeenschap oefent haar bevoegdheden uit in het Duitse taalgebied (9 gemeenten in de provincie Luik).
 <p>De Vlaamse gemeenschap</p>	 <p>De Franse Gemeenschap</p>	 <p>De Duitstalige gemeenschap</p>
Overheidssite: www.belgium.be		

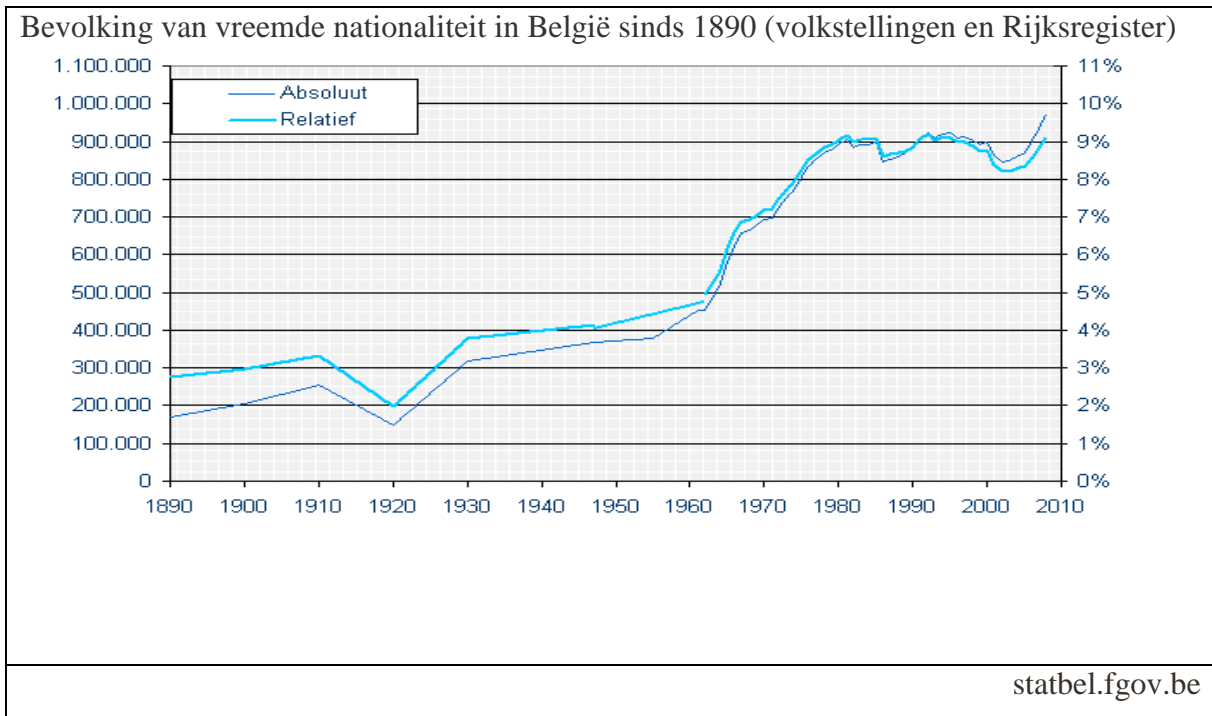
1.3 Taal en migratie

Hoewel iedereen in België de dag van vandaag vrij is om de taal te kiezen waarin hij communiceert, kunnen er toch problemen ontstaan. In de vorige paragrafen hebben we vooral de focus gelegd op de drie officiële talen in België maar buiten die talen, worden er nog vele andere gesproken. De afgelopen jaren zijn er immers veel mensen naar België geëmigreerd en kunnen we spreken van een multiculturele samenleving. Multicultureel betekent volgens het Van Dale woordenboek "uit elementen van verschillende culturen samengesteld". In ruime zin betekent dat verschillende mensen samenleven die een andere achtergrond met zich meedragen. Die achtergrond kan bepaald worden door hun geloof, hun cultuur, hun taal en nog zo veel meer.

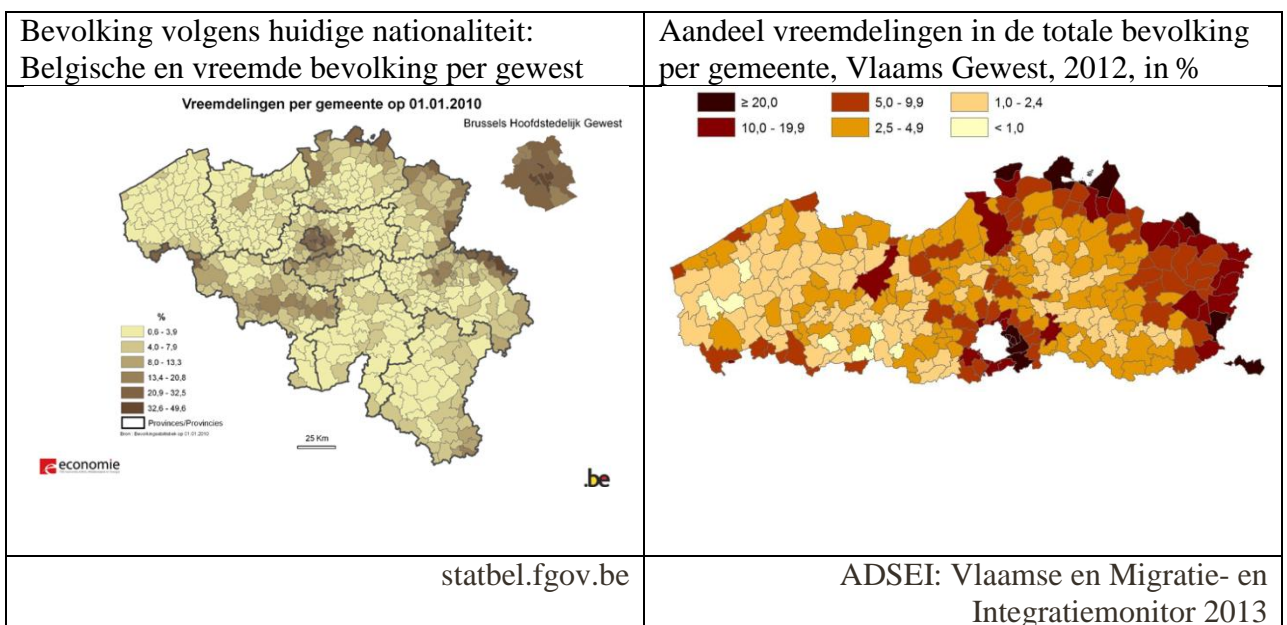
Om een inzicht te krijgen in de verschillende nationaliteiten en talen die nu in België aanwezig zijn, hebben we enkele gegevens geraadpleegd van het Europese Migratienetwerk, Dienst Vreemdelingenzaken en het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding. Het Centrum voerde een eerste globale en statistische studie uit in 2008. Sindsdien verschijnt er elk jaar een update van de migratiestatistieken. In die verslagen worden er vooral statistische gegevens weergegeven over de bevolkingsevolutie. Daarnaast bestaan er ook themaverslagen waarin er zowel aandacht wordt besteed aan de historische, antropologische, demografische en politieke dimensies van de migratie als aan het standpunt van de migranten zelf.

De gegevens in verband met migratiestromen worden verkregen door het bevolkingsregister en het vreemdelingenregister na te trekken en aan de hand van volkstellingen. Al die gegevens zijn terug te vinden bij de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie (ADSEI).

Op de website van de ADSEI vonden we de volgende tabellen terug. De eerste tabel geeft het aantal inwoners van een vreemde nationaliteit in België aan van 1890 tot 2010. Daaruit kunnen we afleiden dat er vanaf de jaren zestig een grote stijging is in het aantal personen van vreemde nationaliteit in België.

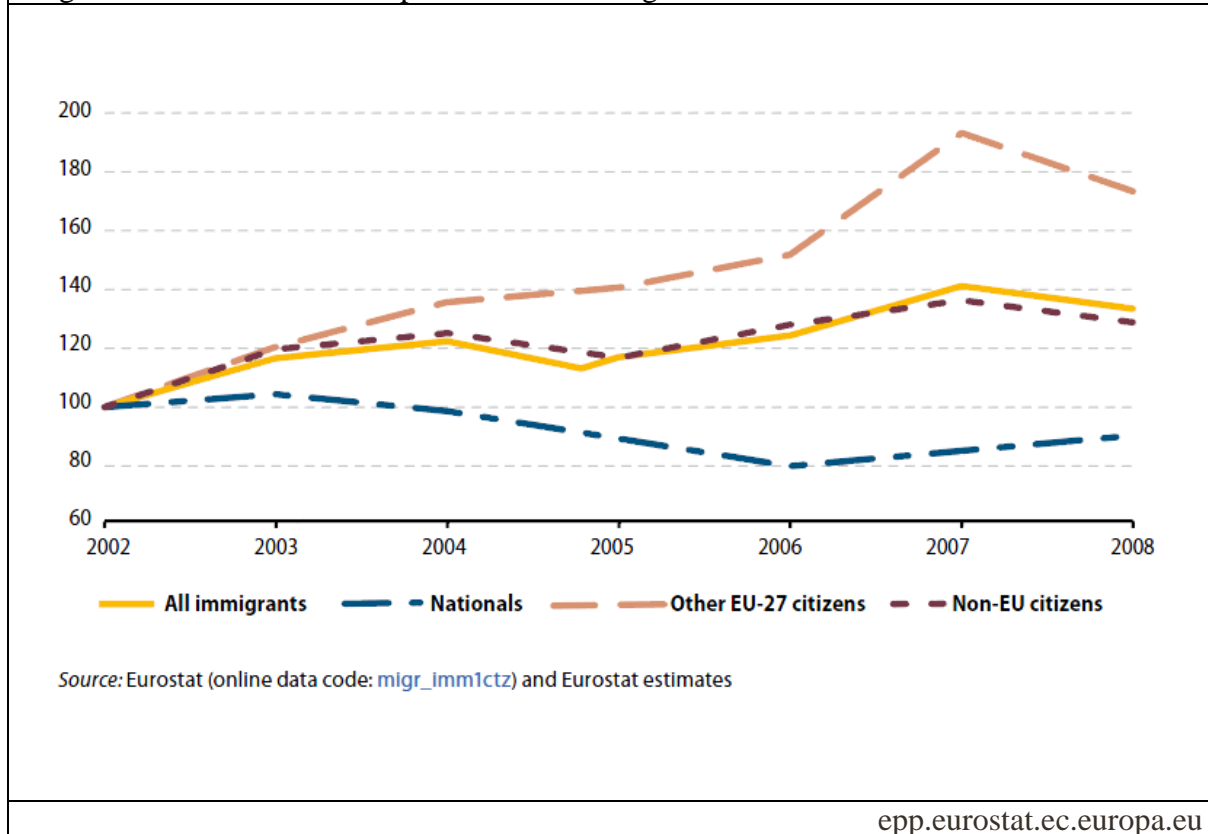

Om een overzicht te krijgen van de concentratiezones, raadpleegden we de onderstaande figuren. De eerste geeft een beeld van de concentratiezones over heel België in 2010. De tweede figuur geeft een beeld van de concentratiezones in het Vlaams Gewest in 2012. Uit beide figuren kunnen we opmaken dat de hoogste concentratiezones zich in de grensstreek met Nederland en in de rand rond Brussel bevinden.

Ook op de websites van Europa kunnen we heel wat informatie terugvinden over de immigratiestromen die zich de laatste jaren ontwikkeld hebben. In de rapporten over migratie geven zij verschillende gegevens vrij over de herkomst van de immigranten binnen de Europese landen. Een groot deel van de immigranten is afkomstig uit een ander EU-land, maar de laatste jaren zien we ook een grote stijging van het aantal personen dat afkomstig is uit andere landen die niet tot de EU behoren:

Migratiestromen binnen Europa: herkomst immigranten

Aan de hand van deze gegevens mogen we ervan uitgaan dat de mensen die een vreemde nationaliteit hebben ook vaak een andere taal spreken dan het Nederlands, het Frans of het Duits. Op de website van de ADSEI en die van Eurostat zijn er nog meer cijfergegevens beschikbaar die ook weergeven uit welke landen de mensen met een vreemde nationaliteit afkomstig zijn. Die gegevens zullen we hier echter niet verder bespreken omdat we enkel willen aantonen dat er wel degelijk grote migratiestromen bestaan in Europa en België waardoor men in het dagelijkse leven vaker beroep zal moeten doen op een tolk die de communicatie tussen al die verschillende mensen mogelijk kan maken. Op dit moment zijn er al 23 officiële talen binnen de Europese Unie maar immigranten die uit andere landen komen, spreken vaak nog andere talen, ook wel "exotische talen" of "Languages of Lesser Diffusion" genoemd. Die mensen hebben ook het recht om zich te verdedigen in hun eigen taal wanneer zij in aanraking komen met de politie of het gerecht. Hoe dat praktisch in zijn werk gaat zullen we in de volgende hoofdstukken uitgebreid bespreken.

2. Recht op een tolk

Nu we weten dat er in de rechtspleging alsook bij de politie verschillende officiële talen gebruikt worden en er ook veel mensen in België wonen die anderstalig zijn, zullen we nu het recht op het gebruik van een tolk bespreken. Zowel in de Europese wetgeving als in de Belgische wetgeving zijn er verdragen en wetten van kracht die het recht op een tolk hebben vastgelegd. Ook in de deontologische code waar politiemensen aan onderworpen zijn, bestaan er richtlijnen en regels in verband met het taalgebruik.

2.1 Europa en de EVRM

De EU-wetgeving omvat alle verdragen waarmee de Europese Unie is opgericht. Daarin staat hoe de werking van de EU is geregeld. Andere juridische teksten die in de wetgeving worden opgenomen zijn de verordeningen, de richtlijnen en de besluiten die rechtstreeks of onrechtstreeks van toepassing zijn voor alle lidstaten van de EU.

In het EVRM (Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens) besluit artikel 6 dat iedereen recht heeft op een eerlijk proces. Om tot een eerlijk proces te komen zijn er enkele bijzondere rechten die in punt 3 van artikel 6 bepaald worden:

' 3. Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, heeft in het bijzonder de volgende rechten:

(a) onverwijld, in een taal die hij verstaat en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging;

[...]

e) zich kosteloos te doen bijstaan door een tolk, indien hij de taal die ter terechtzitting wordt gebezigd niet verstaat of niet spreekt.'

[Eur-lex.europa.eu](http://eur-lex.europa.eu)

Uit het EVRM blijkt dat iedereen in de EU recht heeft op een tolk wanneer hij de taal van het rechtssysteem waarin hij zich bevindt niet begrijpt. De Europese Unie stelt verdragen op die nadien in de wetgeving worden ingevoerd. Die verdragen moeten door alle lidstaten worden toegepast omdat het een bindende overeenkomst is tussen alle EU-lidstaten (europa.eu). Daaruit volgt dan dat het recht op een tolk ook van toepassing is in België omdat het land een lidstaat van de EU is.

In oktober 2010 werd er door de EU een richtlijn opgesteld 'betreffende het recht op de vertolking en vertaling in strafprocedures'. In die richtlijn zijn er bepaalde artikelen die ons meer duidelijkheid kunnen brengen in het kader van onze thesis. Op de officiële site van Europa vinden we de volgende definitie van een richtlijn:

'Een "richtlijn" is een wettelijk besluit dat een bepaald doel vastlegt dat alle EU-landen moeten bereiken. Maar zij mogen zelf bepalen hoe zij dat doen.' (europa.eu)

Artikel 2 van die richtlijn bestaat uit acht punten die betrekking hebben tot het recht op vertolking. Het eerste punt heeft ook betrekking op politieverhoren:

'1. De lidstaten zorgen ervoor dat een verdachte of beklaagde die de taal van de strafprocedure niet spreekt of verstaat, onverwijld door een tolk wordt bijgestaan tijdens de strafprocedure voor onderzoeks- en gerechtelijke autoriteiten, onder meer tijdens politieverhoren, alle zittingen van het gerecht en alle noodzakelijke tussentijdse zittingen.' (Richtlijn 2010/64/EU)

In dit punt wordt er dus bepaald dat de verdachte of beklaagde recht heeft op een tolk. Hoe de vordering van die tolk dan moet plaatsvinden wordt ook omschreven in hetzelfde artikel in punt 4:

'4. De lidstaten zorgen ervoor dat er een procedure of mechanisme bestaat om te controleren of de verdachte of beklaagde de taal van de strafprocedure spreekt en verstaat en of hij de bijstand van een tolk nodig heeft.' (Richtlijn 2010/64/EU)

Hoe die procedure of het mechanisme om een tolk te vorderen in werking gaat wordt niet omschreven in de richtlijn en dat vormt ook vaak een probleem, maar daar zullen we later nog op ingaan. In de volgende paragraaf zullen we eerst de wetten op het recht van bijstand van een tolk in België bespreken.

2.2 België

Afhankelijk van de plaats waar iemand berecht wordt, weet hij welke taal er gebruikt zal worden tijdens zijn proces. In het kader van deze thesis zijn we vooral geïnteresseerd in het gebruik van de taal en het recht op een tolk bij ieder vooronderzoek dat door de politie gevoerd wordt. In het vijfde hoofdstuk van de wet van 15 juni 1935 zijn er enkele artikelen die ons daar meer duidelijkheid over kunnen brengen:

Geconsolideerde wetgeving: 15 JUNI 1935. - WET op het gebruik der talen in gerechtszaken.

HOOFDSTUK V. - Algemene beschikkingen.

Art. 31. In al de ondervragingen van het opsporingsonderzoek en van het gerechtelijk onderzoek, alsmede voor de onderzoeks- en vonnisgerechten, gebruiken de partijen die persoonlijk verschijnen de taal van hun keuze voor al hun mondelinge verklaringen.

Wanneer de agenten die met het opsporingsonderzoek belast zijn, het parket, de onderzoeksrechter of de bovenvermelde rechtsmachten de door de partijen gebruikte taal niet kennen, doen zij een beroep op de medewerking van een beëdigd tolk.

De partijen die de taal van de procedure niet verstaan worden bijgestaan door een beëdigd tolk die alle mondelinge verklaringen vertaalt.

De kosten van vertaling zijn ten laste van de Schatkist.

Art. 32. De getuigen worden gehoord en hun getuigenissen worden afgelegd en opgetekend in de taal van de rechtspleging, tenzij de getuigen vragen om een andere taal te mogen gebruiken. (Wanneer de magistraten, de agenten die met het verhoor van de getuigen belast zijn of één van de partijen die taal niet kennen, doen zij een beroep op een beëdigd tolk, die alle mondelinge verklaringen vertaalt.) De kosten van vertaling zijn ten laste van de Schatkist.

<http://www.ejustice.just.fgov.be>

We hebben in de artikelen 31 en 32 de delen onderlijnd die bepalen wanneer 'de partijen die de taal niet verstaan' recht hebben op of worden bijgestaan door een beëdigd tolk. Die partijen kunnen zowel beklaagden, beschuldigen, getuigen als medewerkers van het gerecht zijn. Door deze artikelen op te nemen in de wetgeving, maakt België duidelijk dat zij de rechten van de mens respecteert en al het mogelijke zal doen opdat ieder persoon gelijk berecht kan worden.

In een specifieke wet van 10 mei 2006 wordt de deontologische code van de politiediensten omschreven. Ook in die wet en in de WPA (Wet op het PolitieAmbt) en de WGP (Wetgeving inzake de Geïntegreerde Politie) werden er specifieke artikelen opgenomen met betrekking tot het respecteren van de rechten van de mens:

"De personeelsleden nemen de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden in acht en verbinden zich ertoe die te doen naleven" (Art. 123, tweede lid WGP)

"Bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie, waken de personeelsleden over de naleving en dragen zij bij tot de bescherming van de individuele rechten en vrijheden, evenals tot de democratische ontwikkeling van de maatschappij" (Art. 1, tweede lid WPA)

De deontologie waar de politiebeambten zich toe verbinden wordt nog kort samengevat in een handvest waarbij ook het respecteren van de rechten van iedere mens centraal staat:

"[...] vereist dat de personeelsleden bij elk optreden of elke handeling het hierna volgende Handvest van de waarden van de geïntegreerde politie toepassen :

" Naleven en zich inzetten voor het doen naleven van de individuele rechten en vrijheden en de waardigheid van elke persoon, in het bijzonder door een steeds doordacht en tot het strikt noodzakelijke beperkt gebruik van de wettelijke dwang; Loyaal zijn tegenover de democratische instellingen; Integer en onpartijdig zijn en de te handhaven normen eerbiedigen; Zin voor verantwoordelijkheid hebben [...]"

(www.ejustice.just.fgov.be: 10 MEI 2006. - Deontologisch code van de politiediensten.)

Nu we hebben aangetoond dat er zowel wetgevingen bestaan op Europees niveau als in België en zelfs binnen de politiediensten, zullen we in de volgende paragraaf dieper ingaan op de praktische regeling om tolken effectief in te zetten.

3. Gerechtstolken

Als we even terugkijken in de geschiedenis is het gerechtstolken één van de oudste vormen die al in de 16e eeuw voorkwam. Pöchhacker bespreekt in zijn boek over de tolkwetenschappen de evolutie van de verschillende tolkvormen die in de loop der jaren enorm geprofessionaliseerd zijn. De eerste vormen die voorkwamen waren 'business interpreting, diplomatic interpreting & military interpreting'. Een klassiek voorbeeld van het gerechtstolken in de 16e eeuw, vinden we terug in de Spaanse rechtbanken (Pöchhacker, 2004, p.14). Hieronder zullen we de situatie in België beschrijven en af en toe verwijzen naar situaties in het buitenland.

3.1 Statuut

Tot op heden bestaat er geen wettelijk statuut voor de gerechtstolken en-vertalers in België. Er is een groot gebrek aan wettelijk omkadering. Een duidelijk voorbeeld daarvan is de terminologie die in de Belgische wetgeving wordt gebruikt om naar een gerechtstolk te verwijzen. De verschillende begrippen zoals "vertaler", "tolk", "beëdigd vertaler" en "beëdigd tolk" worden daar door elkaar gebruikt (Bosch, Vanden, 1999, p.14). In de vorige paragraaf konden we nochtans lezen dat alle betrokken partijen in bijvoorbeeld een opsporingsonderzoek die de gebruikte taal niet begrijpen, een beroep moeten doen op een "beëdigd tolk". Andere begrippen die soms voor verwarring zorgen in de Belgische wetgeving zijn de "gerechtstolk/-vertaler" en de "juridisch vertaler/tolk". De eerste term duidt een categorie van tolken aan die veel beperkter is, namelijk de vertalers en tolken die enkel in het gerecht werken. De tweede term daarentegen kan veel ruimer geïnterpreteerd worden als vertalers of tolken die ook bijvoorbeeld bij de politie of op de dienst DVZ werken (Bosch, Vanden, 1999, p.16-17).

3.2 Professionalisering

3.2.1 Projecten

Op internationaal vlak kwam de professionalisering van het gemeenschapstolken en dus ook van het gerechtstolken veel later op gang dan de professionalisering van het conferentietolken. In Zweden en Australië kwam de professionalisering van het gemeenschapstolken al in de jaren '60 op gang terwijl dat in de andere landen pas in de jaren '80 en '90 gebeurde (Pöchhacker, 2004, p.15). Een zeer belangrijke internationale organisatie voor die professionalisering is "The Critical Link". De organisatie werd opgestart in 1992 op initiatief van Brian Harris die verbonden is aan de universiteit van Ottawa. Het doel van de organisatie is een internationale samenwerking tot stand brengen om een evolutie in de medische, sociale en juridische sector te garanderen. In 1995 organiseerde The Critical Link ook het eerste internationale congres over gemeenschapstolken. Sindsdien werden er nog 6 internationale conferenties georganiseerd waar zowel tolken, docenten als hulpverleners die werken met tolken voor werden uitgenodigd. Na al die conferenties werden er papers gepubliceerd. Op hun website vinden we de volgende vijf pijlers van de organisatie terug:

- "1. Promoting the establishment of standards which guide the practice of community interpreters*
  - 2. Encouraging and sharing research in the field of community interpretation*
  - 3. Adding to the discussion about the educational and training requirements for community interpreters*
  - 4. Advocating for the provision of professional community interpreting services by social, legal and health care institutions*
  - 5. Raising awareness about community interpreting as a profession"*
- (www.criticallink.org)

De paper van Yvonne Fowler die voortkwam uit de tweede conferentie gaat over rollenspelen voor politie, sociaal werkers en reclasseringsambtenaars. In die paper beschrijft ze een workshop die werd georganiseerd in "The West Midlands" in het Verenigd Koninkrijk. Professionele tolken oefenden samen met de politiemensen, de sociaal werkers en de reclasseringsambtenaars verschillende rollenspelen. Volgens Fowler moet men rekening houden met vijf belangrijke beginselen om tot een goede samenwerking te komen tussen de tolken en de dienstverleners. Ten eerste moet er een goed team worden samengesteld om de workshop te geven. Ten tweede is het belangrijk om rollenspelen te gebruiken als leerinstrument. Ten derde moet er volgens Fowler meer gefocust worden op het proces in plaats van op het product. Daarnaast is het van vitaal belang dat alle deelnemers van de workshop de verschillende tolkmodellen leren kennen. Zij onderscheidt twee modellen namelijk *"interpreter as neutral linguistic mediator [...] and interpreter as advocate"* (Fowler, 1998, p.4). Tot slot is het van belang om een goed beginpunt te zoeken voor de workshop.

Andere internationale initiatieven waar de toenmalige Lessius Hogeschool aan deelnam, werden vanaf 1998 opgestart. De onderzoeken hadden als doel de situatie van de gerechtstolken in kaart te brengen. Het eerste Grotius project werd in 1998 uitgevoerd onder de titel "Grotius Conference on Interdisciplinary Working Arrangements between the Legal Services and Legal Interpreters and Translators" . Aan het project werkten vier landen mee, namelijk België, Spanje, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk. Het project had vooral als doel om internationale standaarden voor gerechtstolken- en vertalers op te stellen (Hertog & Vanden Bosch, 2001, p.14). Daarnaast wou men ook een statuut opstellen voor de gerechtsvertalers en -tolken. Er werd uiteindelijk een wetsvoorstel ingediend zodat er in de toekomst een duidelijke reglementering zou komen (Grollmann, 2004, p.537).

In 2001 werd het tweede Grotius project georganiseerd waar vijf landen aan deelnamen. Buiten de drie landen die al aan het eerste project deelnamen, voegden Nederland en de Tsjechische Republiek zich bij het onderzoeksteam. Het grootste doel van het tweede project was inzicht verwerven in de werkomgeving van de gerechtsvertalers en -tolken uit de deelnemende landen. In 2002 werd er tegelijkertijd een seminarie georganiseerd waar Vitorino voorstelde om een commissie op te richten. Die commissie had tien prioriteiten voor ogen, waarvan er twee ook voor de gerechtsvertalers en -tolken van groot belang waren:

- "1. The right to legal advice and assistance.*
  - 2. The right to a competent, qualified (but certified) interpreter and/or translator so that the accused knows the charges against him and understands the procedure."*
- (Hertog, 2004, p.556)

Na Grotius kwamen er nog een aantal vervolgprijzen waaronder de Agis projecten (AGIS project 2003/AGIS/048). Al de bevindingen en aanbevelingen werden vervolgens in boekvorm uitgebracht: *Aequitas* (2001), *Aequalitas* (2003) en *Aequilibrium* (2005). Uiteindelijk resulteerde al het werk in een Groenboek genaamd "Green Paper on Procedural Safeguards for Suspects and Defendants in Criminal Proceedings throughout the European Union" (Hertog, E., 2009, p.5). Het doel van al deze onderzoeken bestond uit verschillende facetten om de professionalisering van het gerechtsvertalen - en tolken te garanderen. Daarnaast werden er een aantal aanbevelingen geformuleerd die de onderzoeker tijdens het opstellen van het onderzoek ook in acht zal nemen:

*"Have a system to train qualified LITs
Have a system for the certification of LITs, including a registration system
Establish a system of CPD
Have a system of monitoring the provision and quality of LIT
Have a code of ethics and guidelines for good professional working practices
Offer training to judges, public prosecutors and solicitors on how to work with LITs."* (Hertog, E., 2009, p.5)

Een andere zeer belangrijke organisatie die werd opgestart was Eulita die alle professionele vertaal- en tolkorganisaties in Europa wil verenigen. Op de website van Eulita vinden we nog verwijzingen naar andere belangrijke onderzoeken waar de Lessius hogeschool aan meewerkte of momenteel aan meewerkt: Trafut, Avidicus I en II, ImPLI, Quaetra enz. (<http://eulita.eu/>). Een zeer belangrijk project waar het onderzoek van deze thesis bij aansluit is het ImPLI-project of "Improving Police and Legal Interpreting". Er werd een vergelijkende studie uitgevoerd in zes landen over het gerechtstolken. Daarna werden er ook zes verschillende filmpjes gemaakt om aan te tonen hoe het tolkproces bij politie en justitie juist zou moeten verlopen (<http://eulita.eu/impli-improving-police-and-legal-interpreting>).

3.2.2 Opleidingen

In België bestaat er tot op heden al veertien jaar slechts één opleiding tot gerechtstolk of gerechtsvertaler. In samenwerking met tolken, advocaten, rechters en politiemensen wordt er een programma samengesteld. De opleiding bestaat uit vijf verschillende onderdelen:

- *Juridische vorming*
- *Juridisch Nederlands en terminologieleer*
- *Gerechtsvertalen*
- *Gerechtstolken*
- *Politieverhoor*

Alvorens de studenten aan de opleiding mogen deelnemen, worden ze onderworpen aan taalscreeningen. Zowel het niveau van het Nederlands als van de vreemde talen wordt getest. Wanneer de studenten slagen voor de testen, mogen ze de opleiding aanvatten. De opleiding start in januari en eindigt met examens in juni. Het pakket bestaat uit 150 uren college en wordt aangevuld met verschillende cursussen. Op de volgende website staat meer informatie over de opleiding en de aparte onderdelen ervan:

http://www.arts.kuleuven.be/home/opleidingen/manamas/gerechtsvertalen_tolken
Het opleidingsprogramma van dit jaar werd in de bijlagen toegevoegd.

Een zeer belangrijke oefening die zowel in de module gerechtstolken als in de module politieverhoor wordt gegeven, zijn de rollenspelen. In de module gerechtstolken oefenen de studenten onderling om vooral elkaars taalbeheersing te verbeteren. In de module politieverhoor staat de samenwerking met de politiemensen centraal. Tijdens die lessen komen er vier politiemensen uit verschillende korpsen lesgeven. Zij bootsen echte situaties na en de studenten moeten die tolken. Elke oefening wordt opgenomen met een camera en nadien uitgebreid geëvalueerd door de hele groep. Die manier van werken werd door Fowler ook uitvoerig besproken in het tweede beginsel tot goede samenwerking tussen tolken en politiemensen (Fowler, 1998, p.3).

Wanneer de student slaagt voor de ganse opleiding behaalt hij het certificaat van gerechtsvertaler en/of -tolk. Vervolgens wordt de naam van de student via de rechtbank doorgegeven aan het parket. Daar zal de student door het parket worden gescreend voor de uiteindelijke beëdiging die zal plaatsvinden voor de rechtbank van eerste aanleg waar de student de deontologische code van de gerechtsvertaler en -tolk moet ondertekenen. Wanneer de student de volledige procedure heeft doorlopen, zal zijn naam opgenomen worden op de lijst van de beëdigde vertalers en tolken. Op die manier wil men vermijden dat hulpverleners zoals politiemensen ad hoc-tolken inschakelen om communicatie met een anderstalige mogelijk te maken. Hale (2007, p.161) wijst erop dat er nog vaak beroep wordt gedaan op familieleden of kennissen van de anderstalige die als ad hoc-tolk optreden in plaats van een beroep te doen op een professionele tolk.

3.3 Deontologische code

In tegenstelling tot de deontologische code voor de conferentietolken (<http://aiic.net/code-of-ethics>), hebben de gerechtstolken geen internationale deontologische code. In Antwerpen werd er echter wel een deontologische code opgesteld die door de beëdigde vertalers en tolken ondertekend moet worden. In de opleiding tot gerechtstolk wordt zowel door de tolken als door de politiemensen en de advocaten heel vaak de nadruk gelegd op deze code (zie bijlage). In de code werden zowel regels opgenomen die van toepassing zijn op de vertalers als op de tolken. De grootste principes die aan bod komen voor de tolken in de code zijn de volgende:

- *De tolk zal tolken zonder iets te wijzigen, weg te laten of toe te voegen*
- *De tolk is onpartijdig*
- *De tolk is neutraal en voert geen privégesprekken met één van de betrokken partijen*
- *De tolk garandeert geheimhouding*
- *De tolk leeft de code na, zowel tijdens het uitoefenen van zijn functie als in zijn privéleven (Zie bijlage: Deontologische basiscode voor beëdigde vertalers en tolken in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen)*

Henriikka Hakkala van de universiteit Turku in Finland deed een onderzoek naar het linguïstische, culturele en sociale framework tijdens politieverhoren. Zij gaf vijf bevindingen mee in haar studie en het vierde punt ging over de neutraliteit van de tolk. Dat principe vinden we in zowat elke deontologische code terug, net zoals in de basiscode voor de vertalers en tolken in Antwerpen. We citeren een deel van haar bevinding:

"Staff status within the police organisation would undermine the interpreters' neutrality [...] Too close an association with the police organisation may stigmatise interpreters as an extension of the police force in a manner that endangers the interpreters' personal safety and inviolability" (Hakkala, 2004, p.176)

3.4 Wetsvoorstel Nationaal register

Op 14 februari 2014 werd er een wetsvoorstel ingediend tot invoeging van een nationaal register voor gerechtsdeskundigen en tot oprichting van een nationaal register voor beëdigde vertalers, tolken en vertalers-tolken. Het is Kamerlid Sonja Becq van CD&V die het wetsvoorstel indiende. Volgens haar "Is er vandaag in de wetgeving geen enkele kwaliteitsvereiste voorzien om als gerechtstolk of -vertaler voor een rechtbank op te treden" (www.hln.be). In verscheidene krantenartikels in de pers werden de problemen al in grote lijnen besproken door meerdere journalisten die zowel rechters, advocaten als tolken interviewden. Enkele opvallende krantenartikels staan in de bijlagen. Hieronder zullen we een stuk van het wetsvoorstel dat de tolken aanbelangt, overnemen. In het wetsvoorstel worden acht voorwaarden vooropgesteld waaraan de gerechtsvertalers en -tolken moeten voldoen:

Voorwaarden vooropgesteld in het wetsvoorstel	
<p>Worden opgenomen in het nationaal register voor beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken, de natuurlijke personen die:</p> <p>1° ten minste 21 jaar oud zijn;</p> <p>2° onderdaan zijn van een lidstaat van de Europese Unie of er wettelijk verblijven;</p> <p>3° een door het gemeentebestuur van de woonplaats of van de verblijfplaats afgeleverd uittreksel uit het Strafregerregister bedoeld in artikel 595 van het Wetboek van strafvordering kunnen voorleggen dat niet ouder is dan drie maanden; personen die niet over een woon- of verblijfplaats in België beschikken, dienen een gelijkwaardig document van de lidstaat van de Europese Unie waar zij hun woon- of verblijfplaats hebben, voor te leggen;</p> <p>4° niet veroordeeld zijn, zelfs niet met uitstel, tot enige correctionele of criminele straf, bestaande uit een geldboete, een werkstraf of een gevangenisstraf, behoudens veroordelingen wegens inbreuken op de wetgeving betreffende de politie over het wegverkeer en behoudens veroordelingen die volgens de minister van Justitie kennelijk geen bezwaar vormen voor de uitoefening van de functie van tolk, vertaler of vertaler-tolk. Deze bepaling is van overeenkomstige toepassing op personen die in het buitenland tot een soortgelijke straf zijn veroordeeld door een in kracht van gewijsde begane veroordeling;</p>	<p>5° ten overstaan van de minister van Justitie schriftelijk verklaren dat zij zich ter beschikking stellen van de gerechtelijke overheden, die overeenkomstig deze wet een beroep kunnen doen op hun diensten;</p> <p>6° kunnen aantonen dat zij over de nodige beroepsbekwaamheid en juridische kennis beschikken;</p> <p>7° ten overstaan van de minister van Justitie schriftelijk verklaren dat zij instemmen met de door de Koning op te stellen deontologische code, die minstens de principes van onafhankelijkheid en onpartijdigheid bevat;</p> <p>8° de voorgeschreven eed hebben afgelegd.</p>

Bron: www.dekamer.be

Uit de voorwaarden kunnen we afleiden dat er al grote principes uit de deontologische basiscode voor beëdigde vertalers en tolken in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen voorkomen. Namelijk het principe van onafhankelijkheid en onpartijdigheid. De zesde voorwaarde is iets minder duidelijk en voor verschillende interpretaties vatbaar. Men moet kunnen aantonen dat men over de juiste beroepsbekwaamheid en de nodige juridische kennis beschikt. In artikel 26 van het wetsvoorstel wordt de omschrijving wel verder uitgediept:

*"1° wat de beroepsbekwaamheid betreft, elk diploma dat is behaald of elk bewijs van relevante beroepservaring van minstens twee jaar die is opgedaan gedurende een periode van acht jaar voorafgaand aan de aanvraag tot registratie;
2° wat de juridische kennis betreft, een getuigschrift, afgegeven door een door de Koning erkende onderwijsinstelling waaruit deze kennis blijkt."
(www.dekamer.be)*

Wanneer we het wetsvoorstel verder doorlezen, vinden we meer informatie over de gegevens die in het register moeten voorkomen:

*"Het register bevat de volgende gegevens:
1° de naam, de voornaam en het geslacht van de vertaler, tolk of vertaler-tolk;
2° de contactgegevens welke de gerechtelijke overheden die overeenkomstig deze wet een beroep kunnen doen op zijn diensten in staat stellen hem te bereiken;
3° de proceduretaal en de andere taal of talen waarvoor hij zich heeft laten registreren;
4° de gerechtelijke arrondissementen waarvoor hij beschikbaar is;
De Koning bepaalt welke instanties deze informatie kunnen raadplegen."
(www.dekamer.be)*

Tot slot zijn er nog twee artikelen die de aandacht van de onderzoeker trokken. Eerst en vooral werd er in het wetsvoorstel ook een artikel voorzien dat de minister van Justitie in staat stelt om gerechtsvertalers- en tolken te sanctioneren of tijdelijk van de lijst te schrappen (artikel 24 *nieuw*). Daarnaast moet de persoon die voldoet aan de acht voorwaarden die we hierboven al vermeldden ook een eed afleggen bij de procureur des Konings als zijn aanvraag werd goedgekeurd. De eed luidt als volgt:

*"“Ik zweer dat ik mijn opdracht nauwgezet in eer en geweten en eerlijk zal vervullen”, of
“Je jure que je remplirai ma mission en honneur et conscience avec exactitude et probité”, of
“Ich schwöre, dass ich den mir erteilten Auftrag auf Ehre und Gewissen genau und ehrlich erfüllen werde”.*

*Deze eed is geldig voor alle opdrachten die nadien aan de betrokkene in zijn hoedanigheid van beëdigd tolk, vertaler of vertaler-tolk worden toevertrouwd."
(www.dekamer.be)*

We kunnen dus stellen dat er in het wetsvoorstel verschillende voorwaarden en regels staan beschreven waar de beroepstolken al aandacht voor vroegen in voorgaand onderzoek. Bij het formuleren van de conclusies van dit onderzoek, zal er dan ook rekening gehouden worden met de gegevens die in het wetsvoorstel werden opgenomen.

1. Politie in België

De Belgische politie is op twee niveaus georganiseerd en wordt ook wel vaak de geïntegreerde politie genoemd. We spreken van de Federale en de Lokale politie. Beide niveaus werken autonoom en zijn onafhankelijk van elkaar. Ze hebben elk hun eigen overheden en een eigen grondgebied waar ze bevoegd zijn. Hoewel beide niveaus onafhankelijk zijn, bestaat er toch een nauwe samenwerking. We zullen de werking en de bevoegdheden van de Federale politie uitgebreid bespreken omdat de Scheepvaartpolitie daar deel van uitmaakt. De Lokale politie zullen we daarentegen slechts zeer bondig beschrijven.

Alvorens we beide niveaus zullen bespreken, verduidelijken we hier eerst twee termen om de bevoegdheden van de politie te kunnen bespreken. In de volgende paragrafen zullen we spreken over de algemene bestuurlijke politie en de bijzondere bestuurlijke politie. Beide organen hebben andere bevoegdheden en kunnen de politie ofwel enkel vorderen ofwel ook bevelen iets te doen.

"Algemene bestuurlijke politie

- bevoegdheid toegekend aan bepaalde overheden met als doel de handhaving en herstel van de openbare orde op een algemene manier te verwezenlijken.

Bijzondere bestuurlijke politie

- bevoegdheid toegekend aan bepaalde overheden met als doel de orde in een welbepaalde materie te handhaven zoals bv. verkeer, milieu, vreemdelingen..."

(Cursus bestuurlijke politie, Stan Adriaenssen, p.26)

1.1 Lokale politie

1.1.1 Organisatie en leiding

Op lokaal niveau hebben we in België 195 politiezones. Eén politiezone bestaat uit één of enkele gemeenten. Die Lokale politiediensten staan in voor de basispolitiezorg van gerechtelijke en bestuurlijke politie. De zeven basistaken van de Lokale politie bestaan uit: wijkwerking, onthaal, interventie, politionele steun aan slachtoffers, lokale recherche, ordehandhaving en verkeersveiligheid. De organisatie en bevoegdheden van die zones kunnen we terugvinden in de 'Wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus':

"Elke politiezone beschikt over een lokaal politiekorps. In de meergemeentezones wordt de Lokale politie zodanig georganiseerd dat ze over een of meer politiestations beschikt in elke gemeente van de zone." (Art. 10 1998-12-07/31)

Op lokaal niveau zijn er ook een aantal overheden die instaan voor de openbare orde en dus samenwerken met de Lokale politie. Op gemeenteniveau zijn dat de burgemeester, de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen. Enkel het college van burgemeester en schepenen is een overheid van bijzondere bestuurlijke politie. De andere organen behoren zowel tot de bijzondere als tot de algemene bestuurlijke politie. Wanneer er op provinciaal niveau beslissingen genomen worden omtrent de bestuurlijke politie dan bestaan de verantwoordelijke overheden uit de provincieraad, de bestendige deputatie, de gouverneur en de Arrondissementscommissaris. Al die organen zijn verantwoordelijk voor de organisatie en het beheer van het lokaal politiekorps. Anders

geformuleerd zijn zij *'de verantwoordelijke overheid inzake de bestuurlijke politie van de gemeente of gebieden die zich uitstrekken over meerdere gemeenten'* (Cursus bestuurlijke politie, Stan Adriaenssen, p.20-24).

Er zijn nog twee andere bestuursorganen die belangrijk zijn op het niveau van de Lokale politie, namelijk het Politiecollege en de Politieraad.

Het Politiecollege staat in voor het dagelijkse bestuur van de politiezone en is samengesteld uit de burgemeesters van alle gemeenten die deel uitmaken van de politiezone. Ook de Korpschef van de Lokale politie en de Secretaris van de politiezone nemen deel aan de zittingen van het Politiecollege. Het samenroepen van de Politieraad en het uitoefenen van het tuchtgezag op de personeelsleden zijn enkele van hun bevoegdheden.

De Politieraad heeft bevoegdheden die vergelijkbaar zijn met die van de gemeenteraad. Het grote verschil bestaat erin dat de Politieraad enkel bevoegd is op lokaal politieel vlak. In de Politieraad zetelen drie leden uit het Politiecollege en 29 gemeenteraadsleden uit de gemeenten die deel uitmaken van de Politiezone. Die gemeenteraadsleden worden proportioneel verkozen aan de hand van het aantal inwoners per gemeente. Ook de Korpschef van de Lokale politie en de Secretaris van de Politiezone kunnen deelnemen aan de zittingen van de Politieraad.

(Art.9-art.34 'Wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus')

1.1.2 Nationaal veiligheidsplan (NVP)

De Lokale politie wordt vaak geconfronteerd met feiten of fenomenen die zij niet alleen kan oplossen. Daarom is er in België een Nationaal veiligheidsplan dat vierjaarlijks wordt opgesteld door de Federale politie. Vervolgens worden de veiligheidsfenomenen besproken met alle betrokken instanties zoals de Lokale politie, de federale overheidsdiensten binnenlandse zaken, justitie en mobiliteit, het College van Procureurs-generaal, het Federaal parket enz. Wanneer de veiligheidsproblemen op papier staan, stelt men vast welke problemen prioritair zijn. Nadien stelt men de doelstellingen voor de komende vier jaar op in 'een ontwerp van veiligheidsplan'. Dat ontwerp van veiligheidsplan wordt door de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie voorgelegd aan de Politieraad. De Politieraad zal haar adviezen dan toevoegen alvorens het document naar het Parlement te sturen.

Het nationaal veiligheidsplan van 2012-2015 werd op 1 maart 2010 goedgekeurd door de ministerraad. Naast de samenwerking tussen de Lokale en de Federale politie, is het document ook *"een fundament van de samenwerking tussen de politie en justitie."*
(Bron: www.polfed-fedpol.be)

We zullen hier niet verder ingaan op het nationaal veiligheidsplan maar in de paragraaf over de Scheepvaartpolitie zullen we er wel nog op terugkomen. De werking van de Scheepvaartpolitie staat namelijk ook in functie van het nationaal veiligheidsplan en focust daarom op bepaalde vaak voorkomende fenomenen op haar grondgebied.

1.2 Federale politie

1.2.1 Nationale overheden van bestuurlijke politie

De Federale politie staat onder de bevoegdheid van vier verschillende personen of personen die behoren tot overheden van bijzondere bestuurlijke politie. Volgens de grondwet heeft de koning een verordenende en een uitvoerende bevoegdheid. Hij is namelijk het hoofd van de regering:

"De federale uitvoerende macht, zoals zij door de Grondwet is geregeld, berust bij de Koning." (G.W. Art. 37)

Naast de koning, hebben de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie speciale bevoegdheden. De minister van Binnenlandse Zaken is een uitvoeringsoverheid van algemene en bijzondere bestuurlijke politie en kan aan de Federale politie de nodige bevelen en richtlijnen geven volgens artikel 97 van de Wet op de Geïntegreerde politie. Volgens diezelfde wet kan hij ook bevelen en richtlijnen aan de Lokale politie geven om de samenwerking met de Federale politie in bepaalde omstandigheden te garanderen. De minister van Justitie is een overheid van bijzondere bestuurlijke politie en kan zelfs "*individueel beslissingen nemen m.b.t. materies waarvoor hij bevoegd is*". Daarnaast kan hij ook bevelen en richtlijnen geven aan de Federale politie met betrekking tot justitiepaleizen, gevangenissen en gevangenenvervoer. (Cursus bestuurlijke politie, Stan Adriaenssen, p. 24-25).

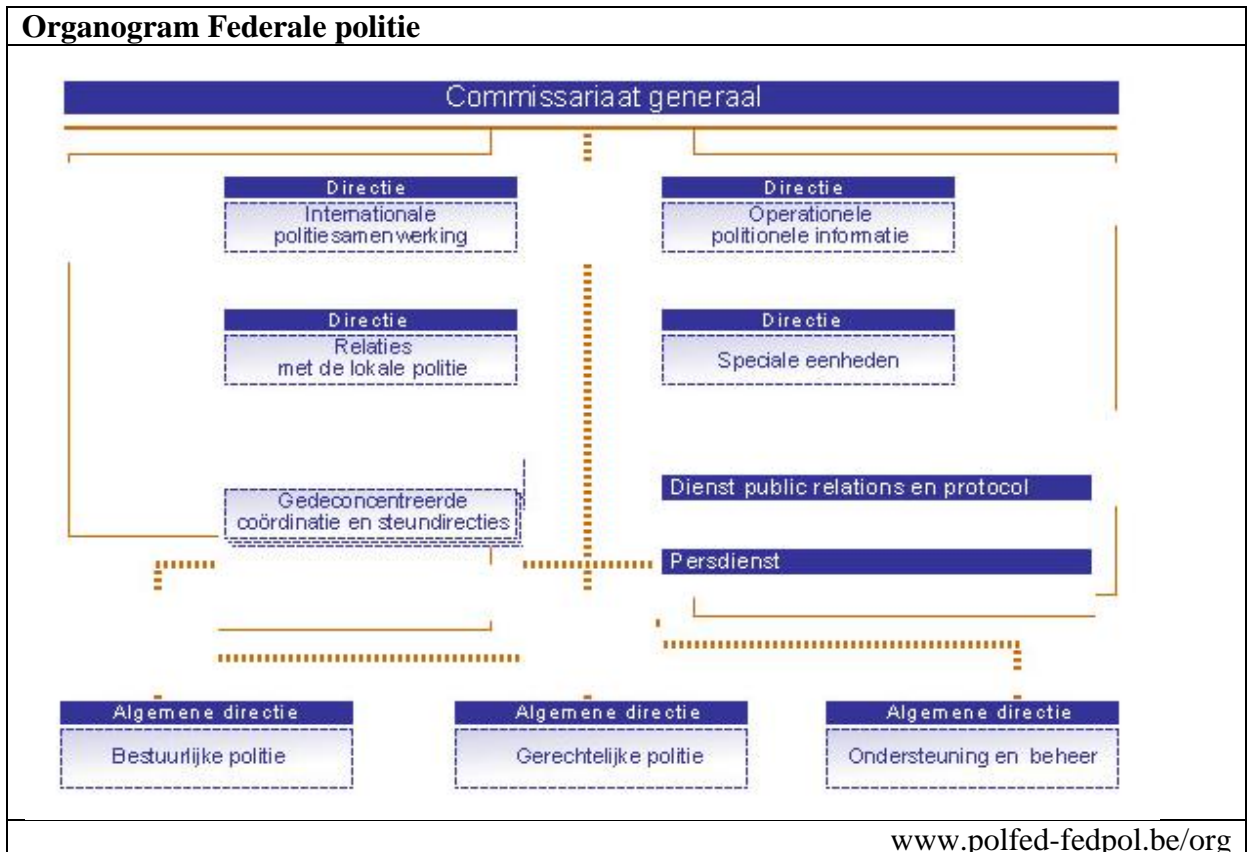
Tot slot zijn alle andere ministers ook overheden van bijzondere bestuurlijke politie maar zij kunnen geen bevelen geven aan de Federale politie. Ze kunnen wel de Federale politie vorderen om beslissingen over materies waarvoor zij bevoegd zijn, te doen naleven.

1.2.2 Organisatie en grondgebied

De Federale politie oefent al haar opdrachten uit op heel het Belgische grondgebied. Onder dat grondgebied verstaan we het land, alle binnenwateren, alle havens en de territoriale zee die bestaat uit 12 zeemijl vanaf de kustlijn. Om al die opdrachten te kunnen uitvoeren heeft de Federale politie een goede algemene leiding nodig. De Federale politie bestaat uit het Commissariaat-generaal en drie algemene directies die zowel centrale directies en diensten in Brussel hebben, als directies en diensten in de arrondissementen. De algemene directies bestaan uit de algemene directie bestuurlijke politie, de algemene directie gerechtelijke politie en de algemene directie van de ondersteuning en het beheer.

Aan het hoofd van het Commissariaat-generaal voert de commissaris-generaal specifieke opdrachten uit. Sinds 1 maart 2010 wordt die functie uitgeoefend door hoofdcommissaris Catherine De Bolle. Zij coördineert de drie algemene directies:

Organogram Federale politie

www.polfed-fedpol.be/org

1.2.3 Bestuurlijke politie

Omdat ons onderzoek zich zal toespitsen op de Scheepvaartpolitie en zij tot de bestuurlijke politie behoort, zullen we de opdrachten van de algemene directie bestuurlijke politie verder bespreken. De algemene directie van de bestuurlijke politie (DGA) staat onder leiding van een directeur-generaal en is bevoegd voor de volgende opdrachten:

- De leiding en de coördinatie van de opdrachten van de bestuurlijke politie van de centrale diensten van de Federale politie.
- De gespecialiseerde opdrachten van bestuurlijke politie en de ondersteuning van deze opdrachten inzake grenscontrole, verkeerspolitie, spoorwegpolitie, Scheepvaartpolitie en luchtvaartpolitie alsook ernstige of georganiseerde bedreigingen van de openbare orde.

(Cursus bestuurlijke politie, Stan Adriaenssen, p. 27)

Er zijn twaalf specifieke diensten die onder de verantwoordelijkheid van de DGA vallen. Zij voeren allemaal gespecialiseerde opdrachten uit op hun eigen werkterreinen. Zo staat de wegpolitie in voor de autosnelwegen, de Scheepvaartpolitie is actief op de Noordzee en de binnenwateren, de spoorwegpolitie is verantwoordelijk voor de spoorwegen en de stations en de luchtvaartpolitie is actief in de nationale luchthavens en in de vijf regionale luchthavens van België. Andere diensten die onder de bevoegdheid van de DGA vallen zijn de immigratie- en grenscontrole, de luchtsteun, de hondensteun, de politie te paard en de speciale escortediensten die instaan voor waardetransporten en de bewaking van de Koninklijke paleizen. Tot slot biedt de DGA ook ondersteuning aan de bestuurlijke overheden en aan Lokale politiediensten door gespecialiseerd personeel of materiaal aan te bieden. (www.polfed-fedpol.be)

2. De Scheepvaartpolitie in België

De Scheepvaartpolitie of SPN is een gespecialiseerde afdeling binnen de bestuurlijke Federale politie. Voor 5 augustus 1992 spraken we in België nog van de zeevaartpolitie. In 1992 werd de hele politiestructuur grondig hervormd waardoor de zeevaartpolitie, de luchtvaartpolitie en de spoorwegpolitie in de Rijkswacht werden geïntegreerd. In artikel 16bis van de wet op het politieambt (WPA) van 5 augustus 1992 werd bepaald dat:

"De Federale politie is belast met de uitoefening van de opdrachten inzake politie der zeevaart en politie der scheepvaart, zonder afbreuk te doen aan door de wet aan bepaalde agenten van de bevoegde openbare besturen toegekende politiebevoegdheden".
(WPA 5 augustus 1992)

Dit artikel had als bedoeling de Federale politie enkel te belasten met algemene politionele opdrachten binnen de scheepvaart. Andere taken werden dan uitgeoefend door ambtenaren van de FOD Mobiliteit en Vervoer.

Na de integratie in de Rijkswacht, werden alle diensten geïntegreerd in de Federale politie. Na die integratie werd in 1999 een nieuwe wet opgesteld die de bevoegdheden van de verschillende diensten bepaalt. Deze wet vormt samen met de wet op het politieambt de basiswet voor de Scheepvaartpolitie en beschrijft duidelijk al haar bevoegdheden. We zullen de artikelen 17 t.e.m. 19 hier dan ook overnemen om een duidelijk beeld te krijgen van alle taken die onder de bevoegdheid van de Scheepvaartpolitie vallen.

3 MEI 1999. - Wet tot regeling van de bevoegdheidsverdeling ingevolge de integratie van de zeevaartpolitie, de luchtvaartpolitie en de spoorwegpolitie in de Federale politie.

Art. 17. De Federale politie oefent de politie te water uit binnen de maritieme zones en op de wateren waarover België jurisdictie heeft.

Art. 18. In deze wet wordt verstaan onder de politie te water :

1° het toezicht op de naleving van alle wetten en reglementen die van toepassing zijn op en rond het water, daaronder begrepen aan boord van schepen en vaartuigen;

2° de grenscontrole;

3° het uitoefenen van de opdrachten van gerechtelijke politie aan boord van schepen en vaartuigen;

4° het uitvoeren van het beslag op zee- en binnenschepen naar aanleiding van de uitoefening van opdrachten van gerechtelijke en bestuurlijke politie;

5° het nemen van alle noodzakelijke maatregelen van bestuurlijke politie in het raam van de politie te water. Deze maatregelen worden genomen door de door de Koning aangewezen overheid van de Federale politie.

Art. 19. Onverminderd de vigerende wetgeving en met het oog op de uitoefening van haar bevoegdheden bepaald bij artikel 18, 1°, 2° en 3°, kan de Federale politie :

1° te allen tijde schepen en vaartuigen betreden;

2° de inzage vorderen van alle zakelijke documenten en bescheiden alsmede deze gegevens en bescheiden kopiëren. Indien het maken van kopieën niet ter plaatse kan gebeuren, deze gegevens en bescheiden voor dat doel voor een beperkte tijd meenemen tegen ontvangstbewijs;

3° alle noodzakelijke medewerking van de bevelvoerder van het schip of vaartuig vorderen;

4° zowel bij dag als bij nacht alle schepen en vaartuigen, visiteren en onderzoeken. Het gedeelte bestemd als woning kan ze niet zonder toestemming van de bewoner betreden;

5° de lading onderzoeken en monsters nemen, met inbegrip van de lading die zich op de kade of in opslagplaatsen in de haven bevindt en die bestemd is voor of afkomstig van het transport te water. Zij is bevoegd daartoe verpakkingen te openen. Indien het onderzoek niet ter plaatse kan gebeuren, is zij bevoegd de zaken voor dat doel voor beperkte tijd mee te nemen tegen ontvangstbewijs. De genomen monsters worden, indien mogelijk, teruggegeven. De hierboven vermelde handelingen geven geen aanleiding tot enige vorm van schadeloosstelling;

6° vorderen dat de kapitein of de schipper van het schip of vaartuig dit doet stilhouden en naar de door de haar aangewezen plaats overbrengt. De overheid van de Federale politie kan, indien zij zulks noodzakelijk acht, het schip of vaartuig naar een nabijgelegen plaats overbrengen of doen overbrengen en lossen of doen lossen;

7° tijdens de uitoefening van haar bevoegdheden aan boord het schip of het vaartuig voor de daartoe strikt noodzakelijke termijn ophouden. De termijn gedurende welke het schip of het vaartuig rechtmatig wordt opgehouden geeft geen aanleiding tot schadeloosstelling.

www.ejustice.just.fgov.be

We gaan nu niet dieper in op de bevoegdheden van de SPN aangezien die duidelijk omschreven worden in bovenstaande wet. Wanneer we de fenomenen uit het Nationaal veiligheidsplan bespreken zullen er wel degelijk voorbeelden aan bod komen die duidelijk weergeven hoe de SPN haar opdrachten uitvoert.

In 2001 was er dan nog een politiehervorming en werden de havenbrigades van de vroegere Rijkswacht en hun territorium op 1 januari 2001 aan de Scheepvaartpolitie toegevoegd. Door al deze politiediensten samen te voegen is er nu een eenduidig politiebeleid in alle havens en op alle waterwegen in België.
(www.polfed-fedpol.be)

2.1 Organisatie en grondgebied

De Scheepvaartpolitie bestaat uit vijf secties, een technisch steunteam (Technical Support Team of TST) en een maritiem informatiekruispunt (MIK). Al deze diensten worden door een federaal commando aangestuurd. De vijf secties hebben vaak nog bijkomende posten:

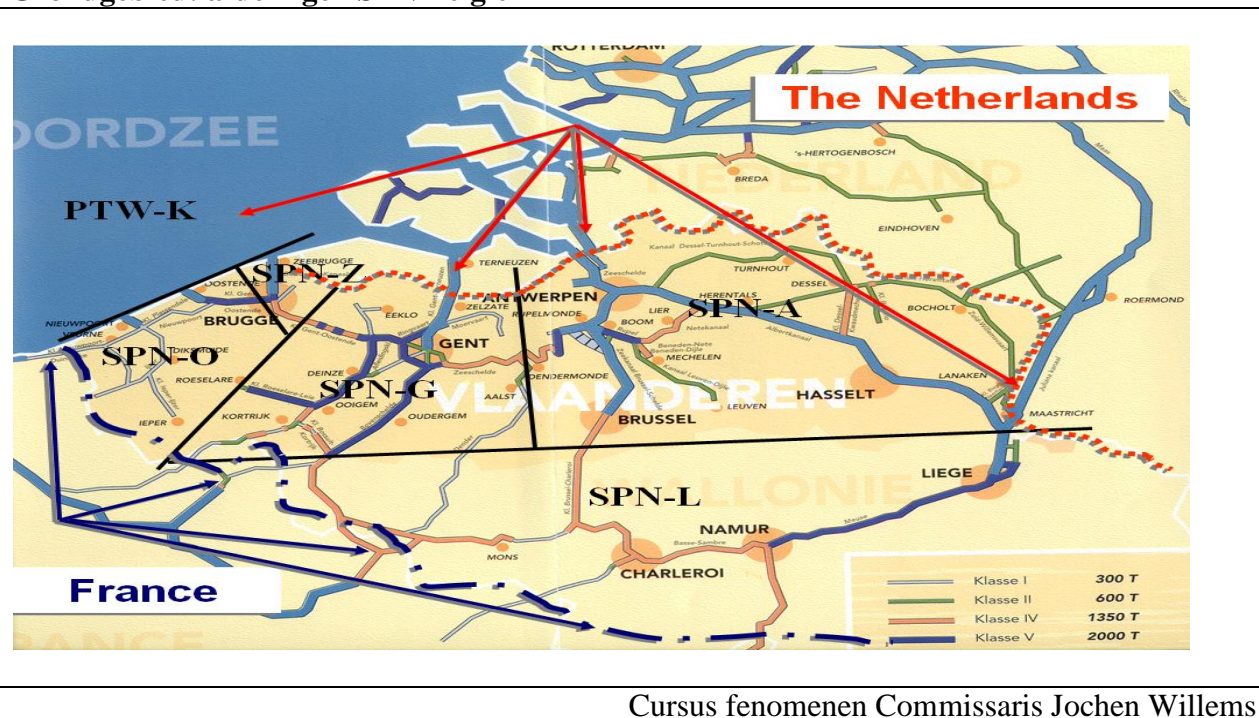
Secties	Bijkomende posten
Antwerpen	1 in Antwerpen 1 in Kallo
Oostende	1 in Nieuwpoort
Gent	0
Zeebrugge	1 in Blankenberge tijdens het toeristische seizoen
Luik	1 in Bergen

www.polfed-fedpol.be

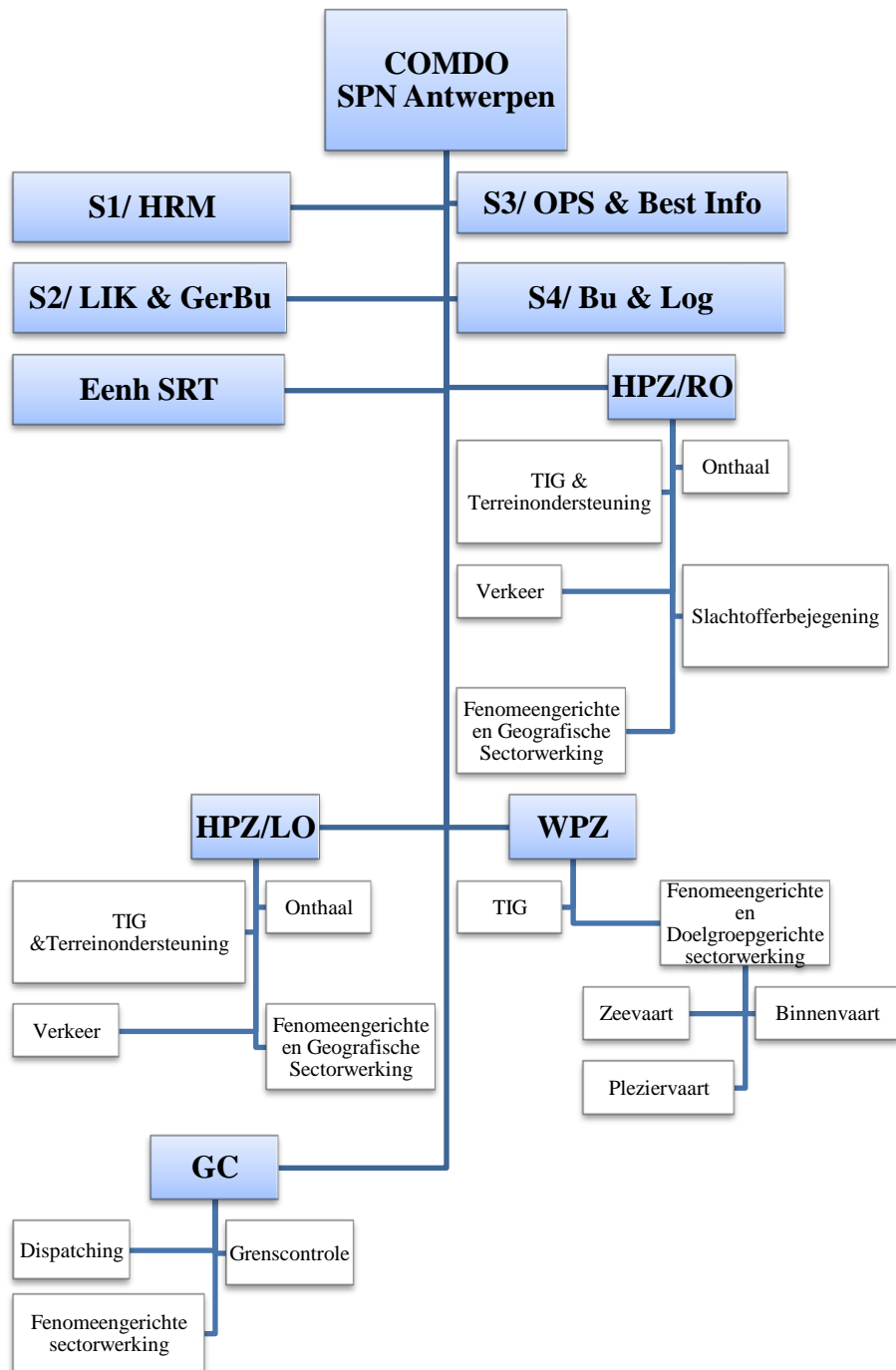
De bijkomende posten in Antwerpen bevinden zich allebei in het havengebied. De hoofdpost is gelegen aan de Oosterweelsteenweg (rechteroever) waar ook de grootste eenheid van de Scheepvaartpolitie Antwerpen (SPNA) zich bevindt. De tweede post ligt in de Waaslandhaven te Kallo (linkeroever). De derde post bevindt zich in het hartje van de haven en wordt de Kruisschanspost genoemd (rechteroever). De bijkomende posten in Oostende en Zeebrugge worden zeer waarschijnlijk afgeschaft. De hervormingen binnen die twee secties zijn op dit moment nog bezig en zullen pas eind 2014 bekend gemaakt worden.

Zoals al eerder vermeld, is de SPN bevoegd op het hele Belgische grondgebied. Op de onderstaande kaart duiden de zwarte lijnen de grenzen van elke sectie aan. De rode pijlen duiden de grenzen met Nederland aan en de blauwe pijlen duiden de grenzen met Frankrijk aan. De waterwegen hebben een blauwe, rode, groene of witte kleur die de grootte ervan aanduidt. De afkorting PTW-K staat voor Politie te Water- Kust.

Grondgebied: afdelingen SPN België

Omdat we vooral zullen focussen op de sectie Antwerpen geven we hieronder de structuur van de interne sectie weer. Onderaan het organogram worden de afkortingen verduidelijkt:

Comdo = Commando

Eenh SRT = Eenheidssecretariaat

S1 / HRM = Personeelsdienst

S2 / LIK & GerBu = Lokaal informatiekruispunt & Gerechtelijk Bureel

S3 / OPS & Best Info = Operaties & Bestuurlijke informatie

S4 / Bu & Log = Logistiek en budget

HPZ / RO = Havengebonden politiezorg Rechteroever

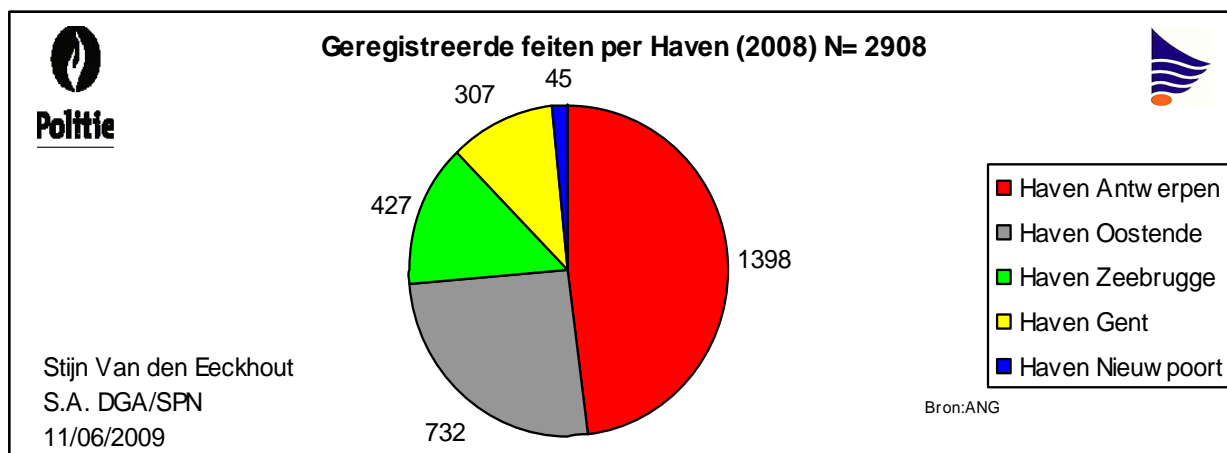
WPZ = Watergebonden Politiezorg

GC = Grenscontrole

TIG = Toezicht Interventie Grensbewaking

2.2 Fenomenen uit het Nationaal Veiligheidsplan (NVP)

In de vorige paragraaf hebben we de structuur van de sectie Antwerpen visueel voorgesteld. Alle andere secties hebben ongeveer dezelfde structuur. Afhankelijk van de fenomenen die meer of minder voorkomen op het grondgebied waarvoor iedere sectie bevoegd is, zal iedere afdeling per sectie meer of minder vaak operatief zijn. In de onderstaande grafiek wordt weergegeven hoeveel geregistreerde feiten er per havengebied werden vastgesteld:

Uit de grafiek kunnen we afleiden dat er vooral in de haven van Antwerpen en in de haven van Oostende veel feiten plaatsvinden. In dit deel zullen we alle fenomenen uit het NVP bespreken waarmee de SPN vaak wordt geconfronteerd. Per fenomeen zullen we ook cijfergegevens gebruiken die ons in staat stellen om de ernst van de fenomenen in te schatten. De meeste cijfergegevens zijn opgetekend in 2008 of 2009 maar de tendensen zijn de afgelopen jaren wel hetzelfde gebleven. De haven van Nieuwpoort bestaat nu niet meer, dus die post zullen we niet bespreken. Aan het begin van iedere paragraaf zullen we meegeven waar het fenomeen het meest voorkomt. Alle informatie hebben we verkregen dankzij een gesprek met Commissaris Jochen Willems. Hij doceert de module 'Fenomenen algemeen' in de specifieke opleiding van de SPN. Samen met hem, overliep de onderzoeker enkele PowerPoint presentaties. Bij bepaalde fenomenen gaf de heer Willems extra uitleg of verwees hij naar wetten en veiligheidsdocumenten. Bij bepaalde fenomenen gaf hij ook enkele voorbeelden uit de praktijk.

2.2.1 Diefstal

Sectie	Antwerpen	Gent	Oostende	Zeebrugge
Fenomeen Diefstal	502	85	31	54

Uit de aangiftes blijkt dat vooral de secties Antwerpen en Gent vaak geconfronteerd worden met diefstallen. In de havengebieden zijn er ook verschillende soorten diefstallen die voorkomen. De meest voorkomende diefstallen zijn: kajuitdiefstallen, metaaldiefstallen en ladingdiefstallen. In 2008 waren er ruim 60 inbraken waarvan 55 in Antwerpen plaatsvonden. Vaak worden de ladingen naar het buitenland vervoerd.

Bij al deze diefstallen worden de politiemensen vaak geconfronteerd met anderstaligen. Naar gelang de ernst van de diefstal zal de SPN de eerste onderzoeksdaden verrichten en de verdachten of getuigen verhoren. Wanneer de feiten te ernstig zijn, wordt de zaak doorgegeven aan de Federale Gerechtelijke Politie.

2.2.2 Drugs

Sectie	Antwerpen	Gent	Oostende	Zeebrugge
Fenomeen Drugs	63	8	69	21

De drugsproblematiek komt vooral voor in de grote havens waar ook de meeste containers worden getransporteerd. Wanneer er drugsfeiten worden vastgesteld is de samenwerking tussen de Lokale en de Federale politie zeer belangrijk. De taakverdeling is afhankelijk van de aard van de gepleegde feiten en de geografische spreiding van het fenomeen. De drugs worden op verschillende manieren de havens binnengebracht. Aangezien de informatie zeer nuttig is om de werkomgeving van de SPN in te schatten, zit er een uitgebreidere beschrijving van het fenomeen in de bijlage. Die informatie werd samengebracht in een observatieverslag van de onderzoeker.

In Antwerpen komt het drugsfenomeen vooral voor op de rechteroever. De SPN doet de eerste vaststellingen en biedt de eerste politiehulp. Bij drugszaken is er vaak een groter onderzoek aan de gang of wordt er voor een extra observatieperiode gekozen. In die gevallen neemt de FGP (Federale Gerechtelijke Politie) het onderzoek over van de SPN en zullen zij ook de eerste verhoren uitvoeren. Bij drugsdelicten komen de SPN en de FGP met zeer verschillende nationaliteiten en talen in contact. Omdat men voor de verhoren sinds de Salduzwetgeving een strengere procedure volgt, worden de drugsfenomenen zeer snel aan de FGP overgedragen. De FGP en het parket staan dan in voor de vordering van een tolk.

2.2.3 Immigratie, mensensmokkel en mensenhandel

Sectie	Antwerpen	Gent	Oostende	Zeebrugge
Fenomeen Immigratie	97	32	533	244

Volgens de cijfers van 2008 werden de meeste aangiftes over mensensmokkel en mensenhandel in Oostende en Zeebrugge vastgesteld. In Oostende waren het vooral de Ferry's die de mensenhandelaars aantrokken. Vorig jaar stopte de rederij Trans Europa Ferries in Oostende met de overtochten. Sindsdien werden er minder feiten vastgesteld en verhuisde de problematiek vooral naar Zeebrugge.

Het is wel belangrijk om een verschil te maken tussen mensenhandel en mensensmokkel. Beide begrippen hebben namelijk niet dezelfde betekenis. Wim Bontinck, hoofd van de dienst mensenhandel van de Algemene Directie van de Gerechtelijke Politie gaf een interview voor het zevende nummer van het magazine van de Federale politie. Het onderstaande fragment geeft duidelijk het verschil aan tussen de twee fenomenen:

"Bij mensensmokkel gaat het enkel om het illegaal overschrijden van de landsgrenzen met de hulp van derden. Smokkel betekent dat de persoon die de grens wil oversteken, op de hoogte is van de manier waarop hij of zij zal reizen en uit vrije wil hiermee instemt. Mensenhandel daarentegen is het overbrengen van mensen met het oog op een latere uitbuiting. Dit wil zeggen dat de mensenhandelaars hun "klanten" beperken in hun vrije keuze door geweld, misleiding, bedreiging of intimidatie. De grens tussen mensensmokkel en mensenhandel is heel erg dun."
(www.polfed-fedpol.be)

Uit het jaarverslag van 2011 kunnen we iets recenter cijfermateriaal gebruiken om de problematiek te verduidelijken. In de onderstaande tabel worden de cijfergegevens van de hele SPN weergegeven.

Acties	2010	2011	2010/2011
Aantal aangetroffen illegalen	1698	1372	⬇
Aantal gecontroleerde zeelui	493 489	334 192	⬇
Aantal gecontroleerde passagiers	185 692	257 737	⬆
Aantal aangetroffen verstekelingen	79	46	⬇

Jaarverslag Federale politie 2011: www.polfed-fedpol.be

In Antwerpen kampt men het meest met de problematiek van de verstekelingen die zich aan boord van zeeschepen bevinden. Het aantal illegalen en verstekelingen in de Belgische zeehavens is wel verminderd dankzij vele acties van de SPN. Het grootste probleem met verstekelingen is de taalbarrière die voor moeilijkheden zorgt. De verstekelingen mogen immers niet van boord gehaald worden en er is vaak zeer weinig tijd om een tolk te vorderen. In de onderstaande tabel worden de aantallen en de meest voorkomende nationaliteiten van de verstekelingen in 2007 weergegeven:

Sectie	Antwerpen	Gent	Oostende	Zeebrugge
Fenomeen Verstekelingen	52	6	12	1
Land van herkomst	Ghana Marokko Senegal	Pakistan	Geen gegevens beschikbaar	Algerije

Ook tussen de begrippen illegaal en verstekeling bestaat er een groot verschil. Als we het woordenboek Van Dale raadplegen, vinden we deze twee verschillende definities:

"Verstekeling: iemand die zich in een vaar- of vliegtuig voor het vertrek verstoopt heeft, om de overtocht gratis mee te maken, blinde passagier.

Illegaal: iemand die illegaal of onwettig in een land verblijft."

Tijdens het vooronderzoek heeft commissaris Willems de definities toegelicht. Het juridische verschil tussen een illegaal persoon en een verstekeling bestaat erin dat een verstekeling zich nog op neutraal terrein bevindt zolang hij niet aan land gaat. De verstekeling pleegt dus geen misdrijf als hij op het neutrale terrein van het schip blijft terwijl een illegaal wel een misdrijf begaat door illegaal te verblijven in een land.

Het fenomeen van de immigratie, mensensmokkel en mensenhandel is een prioritair probleem dat in alles secties van de SPN met zorg wordt opgevolgd. Tijdens de observatie kon de onderzoeker de inspectie van een zeeschip en het verhoor van verstekelingen bijwonen. De informatie die via de observatie werd ingewonnen staat in het observatieverslag in de bijlage.

2.2.4 Milieu

Sectie	Antwerpen	Gent	Oostende	Zeebrugge
Fenomeen Milieu	34	10	10	40

Ook milieu is een specifiek fenomeen waar de SPN zich over ontfermt. Zeer belangrijk bij dit fenomeen is de internationale samenwerking tijdens acties die op een hoger niveau georganiseerd worden. Zo bestaat de organisatie Aquapol die op Europees niveau handelt en de SPN voert in het kader van die organisatie specifieke acties uit op de binnenwateren van België. Andere acties bestaan erin om de Eco-formulieren tijdens controles na te kijken voor de afvaltransporten die zowel te land als te water plaatsvinden.

2.2.5 Terrorisme en verdachte handelingen

Sectie	Antwerpen	Gent	Oostende	Zeebrugge
Fenomeen Terrorisme en verdachte handelingen	6	2	4	6

Na de aanslagen van 11 september 2001 en de aanvallen op de schepen "Limbourg" en de "USS Cole" werd er op aandringen van de Verenigde Staten een regelgeving ontwikkeld om de veiligheid in de havengebieden te verzekeren. Op 1 juli 2004 ging de "International Ship and Port Facility Security Code" (ISPS-code) van kracht. Ook in alle Belgische havens moet men de regels van deze veiligheidscode naleven.

Op de officiële website van de haven van Antwerpen konden we de volgende informatie terugvinden over de ISPS-code:

"Met de Verordening 725/2004 betreffende de verbetering van de veiligheid van schepen en havenfaciliteiten, werd de ISPS-code omgezet naar Europees recht en werd ze gelijktijdig van kracht en bindend voor alle Europese lidstaten. [...]"

De code is van toepassing op:

- * Passagiersschepen;*
  - * Vrachtschepen (met inbegrip van hogesnelheidsvaartuigen) met een bruto tonnage van 500 of meer;*
  - * Havenfaciliteiten die bovenstaande schepen in internationaal verkeer behandelen."*
- (www.portofantwerp.com)

Uit de informatie van de website kunnen we afleiden dat de code niet enkel van toepassing is op de schepen maar ook op de bedrijfsterreinen in de ganse haven. De SPN Antwerpen probeert de veiligheid in de haven te verhogen door regelmatig controles uit te voeren aan de toegangswegen en waterwegen, op de bedrijfsterreinen, in de opslagplaatsen enz. De politiefunctie van de SPN bestaat er vooral in om informatie in te winnen en deze efficiënt te communiceren naar de bevoegde instanties en partners waar zij mee samenwerken.

2.2.6 Smokkel

Smokkel is een ander fenomeen dat voorkomt in het Nationaal Veiligheidsplan en ook veel aandacht vraagt. Er zijn geen cijfers beschikbaar over het aantal geregistreerde feiten inzake smokkel maar het blijft wel een zeer gevoelig fenomeen. Het gaat voor alle duidelijkheid over de smokkel van goederen en niet van mensen. De mensensmokkel wordt als een apart fenomeen beschouwd. Vooral de smokkel van cash geld via de havens is zeer populair bij de criminelen. In de cursus over de fenomenen van de heer Willems werd het volgende overgenomen:

*"De wet voorziet dat iemand met **10.000 €** of een gelijkwaardige som in andere valuta en komt van een niet EU-lidstaat verplicht is aangifte te doen. Iemand die reist binnen de EU moet aangifte doen op vraag van de autoriteit. Indien geen aangifte, foute of onvolledige aangifte en er aanwijzingen zijn naar illegale herkomst, **zelfs minder dan 10.000 € kan een PV witwassen worden opgesteld en kan het geld administratief in bewaring genomen worden** -(De betrokkene heeft 14 dagen tijd om bewijzen voor te leggen -bewaring in de kluis van de eenheid) of gerechtelijk in beslaggenomen worden."*

(Cursus fenomenen Jochen Willems)

Tijdens verhoren met mensen die goederen of geld smokkelen, komt de SPN vaak in contact met anderstaligen en zullen zij de hulp van een tolk moeten inschakelen.

2.2 Samenwerking

Binnen de Federale politie bestaan er veel gespecialiseerde diensten zoals de SPN. Al die diensten werken samen met verschillende overheidsdiensten. We bespreken enkel de Dienst Vreemdelingenzaken omdat de SPN vooral met die overheidsdienst samenwerkt in het kader van de immigratie, mensenhandel en mensensmokkel. Uiteraard bestaan er nog meer diensten en de belangrijkste daarvan staan beschreven in een aparte bijlage.

Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ)

Binnen de Dienst Vreemdelingenzaken bestaan er verschillende directies. De SPN werkt voornamelijk samen met de directie 'Controle Binnenland en Grenzen'. Deze afdeling binnen de directies is verantwoordelijk voor de controle van de Schengenbuitengrenzen met als doel de illegale migratie te beperken. Op de website van de DVZ konden we de volgende kaart vinden die duidelijk aangeeft waar de Schengengrenzen van België gelegen zijn. De nummers 1 t.e.m. 6 duiden de luchthavens aan, de nummers 7 t.e.m. 12 duiden alle havens aan en nummer 13 duidt een landsgrens aan:

Wanneer de SPN een controle uitvoert in de haven van Antwerpen werkt zij nauw samen met de DVZ aangezien de dienst instaat voor het toezicht op de controles die door de Federale politie worden uitgevoerd. Daarbij zorgt de DVZ voor administratieve ondersteuning. De kerntaken van de DVZ bestaan uit:

- *Het nemen van een beslissing aangaande de toelating tot het grondgebied ten aanzien van een vreemdeling die zich aan de gens aanbiedt en niet voldoet aan de binnenkomstvoorwaarden*
  - *Het geven van instructies aan de grensposten*
  - *Het organiseren van teruggedrijvingen van niet toelaatbare passagiers*
  - *De verwerking van visumaanvragen van transiterende zeelieden*
  - *De informatieverstrekking aan vervoerders i.v.m. binnenkomstvoorwaarden en documenten*
  - *De controle van de vervoerders, oplegging en verwerking van administratieve boetes, het afsluiten van protocolakkoorden met de vervoerders*
  - *Het opvolgen van de Commissie Buitengrenzen die advies verleent aan de Minister met betrekking tot de werking van de Schengenbuitengrensposten*
- (Cursus Rechtsmethodologie, wettelijk kader, bijzondere wetgeving, Module 1.6., Tine Claus, p.18.)

Andere diensten binnen de DVZ waar de SPN nauw mee samenwerkt, zijn de gesloten opvangcentra voor illegalen en de dienst Printrak. De opvangcentra vallen onder de directie Binnenland en Grenzen. De dienst Printrak valt onder de directie Asiel en is zeer belangrijk om vingerafdrukken mee uit te wisselen.

2.3 Opleiding

Tot slot zullen we in dit laatste deel kort weergeven welke opleidingen de politiemensen moeten doorlopen alvorens zij bij de SPN mogen werken. Elke persoon die bij de politie wil werken, zowel op lokaal als op federaal niveau, moet een basisopleiding volgen aan een erkende politieschool. Wanneer zij bij de SPN willen werken, moeten zij nog een extra specifieke opleiding doorlopen waar de basisprincipes uit de maritieme wereld uitgebreid aan bod komen.

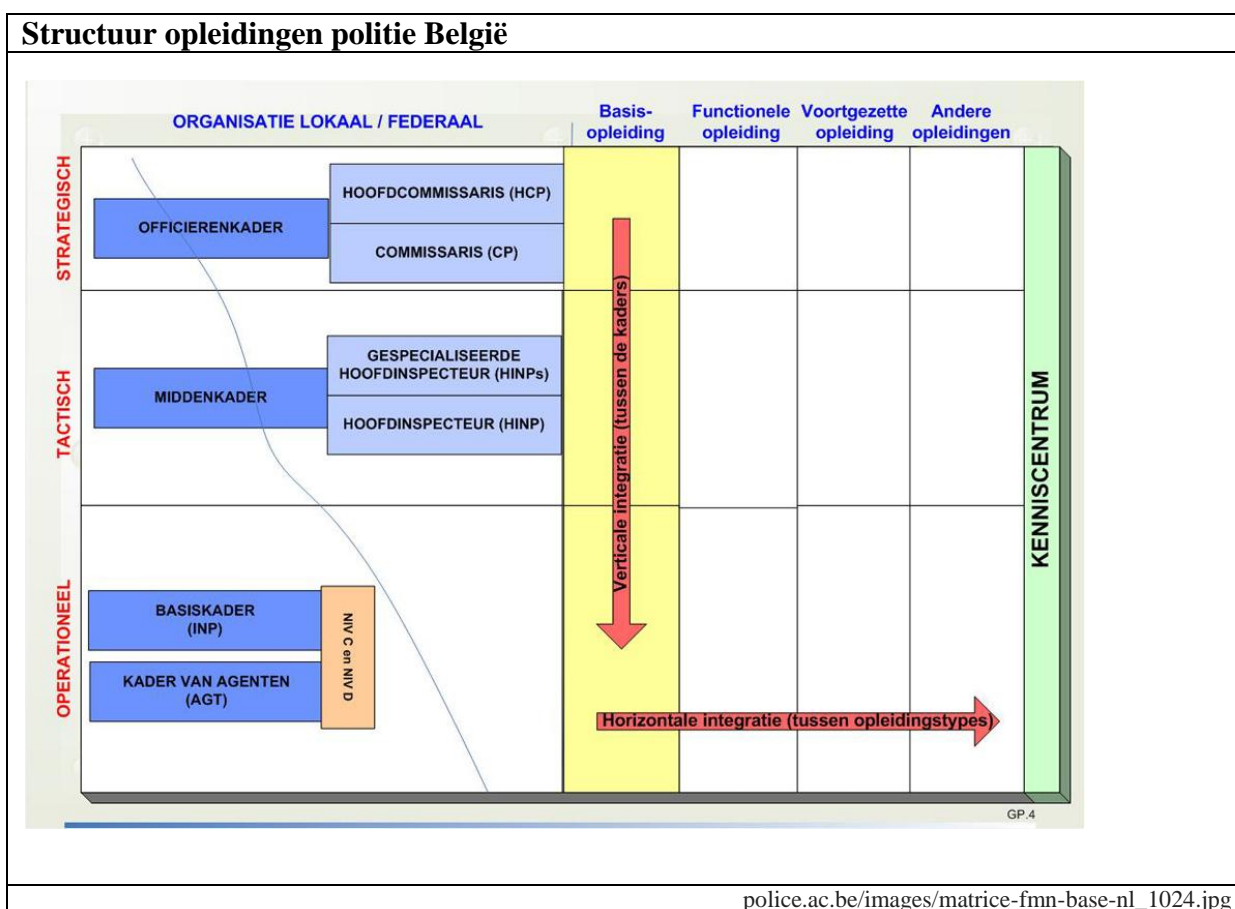
2.3.1 Algemene basisopleiding

De basisopleiding heeft vier grote doelstellingen en wil de studenten twee algemene basiscompetenties bijbrengen:

De doelstellingen en basiscompetenties
<p>De doelstellingen zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het verwerven van basiskennis van de wettelijke en reglementaire bepalingen 2. Het aanwenden van specifieke politietechnieken 3. Het toepassen van tactische principes en uitvoeringsregels voor politieacties 4. Het zich eigen maken van gedragswetenschappelijke en relationele eigenschappen passend voor het politieambt <p>De basiscompetenties zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het geheel van taken van bestuurlijke en gerechtelijke politie verbonden aan de uitoefening van het politieambt binnen het kader(kader van agenten van politie, basiskader, middenkader en officierenkader) waartoe de opleiding toegang geeft te vervullen 2. Het geheel van taken die voortvloeien uit zijn bevoegdheid binnen de politiediensten op zich nemen
Bron: http://police.ac.be/menu_basisopleiding.htm

Onder basisopleiding verstaan we een beroepsopleiding die een persoon moet volgen wanneer hij als agent, inspecteur, hoofdinspecteur of commissaris tewerk gesteld wil worden bij de politie. Voor iedere functie bestaat er een andere opleiding die we hierna telkens kort zullen bespreken. De opleidingen voor agent, inspecteur en hoofdinspecteur worden in verschillende politiescholen in heel België georganiseerd. In België bestaan er 10 erkende politiescholen waar de DGS (Algemene directie van de ondersteuning en het beheer) en de DSE (Directie van de opleiding) mee samenwerken. Per provincie bestaat er 1 politieschool, behalve in Waals-Brabant en in Luxemburg. Alle opleidingen worden georganiseerd vanuit het hoofdkantoor in Brussel. De programma's van die opleidingen beantwoorden dus aan dezelfde einddoelen maar worden op iedere school anders ingevuld. Elke school is namelijk onafhankelijk en beschikt over een eigen directie en een eigen personeelsbeleid. In de erkende politiescholen worden basisopleidingen gegeven voor agenten, inspecteurs en hoofdinspecteurs. Daarnaast bestaan er nog drie federale scholen die de politiecommissarissen opleiden. Die opleidingen vinden plaats in de rechterschool, de Federale politieschool en de officierschool. Onderstaande figuur geeft weer hoe de verschillende opleidingen op elkaar aansluiten:

Uit de figuur kunnen we afleiden dat één opleiding van toepassing kan zijn voor meerdere kaders. De basisopleiding tot agent duurt vijf en een halve maand, de opleiding tot inspecteur duurt een jaar en de opleiding tot hoofdinspecteur duurt negen maanden. In iedere opleiding wordt er ook een stageperiode voorzien. Voor de agenten bestaat de stage uit 60 uren en voor de inspecteurs bestaat de stage uit 420 uren. Elke school moet dus voldoen aan de competenties en vaardigheden die worden vooropgesteld maar zoals eerder gezegd, vullen zij hun programma op eigen wijze in.

2.3.2 Specifieke opleiding SPN

Wanneer een agent of inspecteur bij de SPN wil werken, moet hij een specifieke opleiding volgen die door de SPN wordt georganiseerd. De opleiding bestaat uit 5 modules en bestaat in totaal uit 294 uren. Hieronder zullen we de verschillende modules kort schetsen.

Module 1: Scheepvaartpolitie en omgeving

- Politiestructuur
- EHBO
- Radiocommunicatie
- Fenomenen
  - Case-study
  - Milieu
- Wettelijk kader
- Partners
- Bestuurlijke politie
- Maritieme grenscontrole
- Werkomgeving

Module 2: Zeevaart

- Organisatie aan boord
- Organisatie reis vaartuigen
- Reglementen van de zeevaart
- Documenten zeevaart
- Werken in de praktijk

Module 3: Binnenvaart

- Organisatie aan boord
- Organisatie reis
- Reglementen binnenvaart
- Binnenvaart documenten
- Praktijk

Module 4: Pleziervaart

- Documenten
- Specifieke reglementering
- Praktijk

Module 5: Visserij

2.3.2 Verwijzing naar anderstaligen of tolken?

Uit al de modules van de basisopleiding en de specifieke opleiding kunnen we afleiden dat de studenten vooral onderricht krijgen over thema's die de algemene politiewereld, de maritieme wereld en de haveninfrastructuur aangaan. In geen enkele module wordt er les gegeven over taalproblemen of werken met anderstaligen. De heer Dirk Rombouts en het hoofd van de politieschool campus Vesta in Antwerpen bevestigden mondeling of via mail deze conclusie. In de bijlage werden de fiches over de opleidingsonderdelen van de basisopleiding ook opgenomen waaruit ook blijkt dat die conclusie gegrond is.

De overheden in Brussel zijn echter wel bezig met een grondige hervorming van de basisopleidingen in heel België. Er werd een nieuwe wettekst geschreven die nog goedgekeurd moet worden door de minister van Justitie. Tot op heden kan men deze wettekst nog niet lezen in het Belgisch Staatsblad.

1. Onderzoeksopzet

Voor deze thesis werd een onderzoek uitgevoerd om na te gaan hoe politiemensen en gerechtstolken in de praktijk te werk gaan. Het doel van dit onderzoek bestaat erin om te peilen naar de samenwerking tussen de Scheepvaartpolitie van Antwerpen en de gerechtstolken.

De centrale vraag luidt dan ook als volgt:

Hoe verloopt de samenwerking tussen de Scheepvaartpolitie en de gerechtstolken?

De deelvragen luiden als volgt:

1) Zijn de politiemensen en de gerechtstolken op de hoogte van elkaars werkwijzen?

2) Zijn er specifieke noden bij één van beide partijen aangaande de samenwerking?

3) Hoe kan de samenwerking geoptimaliseerd worden?

In het onderzoek naar de samenwerking tussen de Scheepvaartpolitie en de gerechtstolken wil de onderzoeker te weten komen hoe die samenwerking juist verloopt. De onderzoeker kan er na een observatie immers van uitgaan dat er wel degelijk een samenwerking bestaat (zie volgende paragraaf). Daarnaast is het ook belangrijk om verklaringen te vinden voor de verbanden tussen bepaalde factoren die de onderzoeker dan vaststelt. Concreet betekent het dat er verbanden worden gezocht tussen de werkwijzen die de verschillende individuen uit het onderzoek toepassen in hun werkomgeving. Om de werkwijzen in het veld na te gaan, is een exploratief onderzoek aangewezen (Boeije, 2009, p.254). Daarnaast wil de onderzoeker de attitudes, de achterliggende wensen, verwachtingen en behoeften van de respondenten in kaart brengen. Dankzij kwalitatief onderzoek kan de onderzoeker dieper ingaan op een bepaalde materie. Een nadeel is dat er minder respondenten geïnterviewd kunnen worden (Fisher & Julsing, 2009, p.50).

2. Methodologie

2.1 Exploratief onderzoek: literatuurstudie en observatie

Alvorens de respondenten van het onderzoek te kunnen bevragen, moet een onderzoeker genoeg achtergrondinformatie vergaren. In de eerste plaats werd er achtergrondinformatie gezocht door een literatuurstudie uit te voeren over de taalwetgeving, immigratie en de gerechtstolken in België.

Over de politie in België is er weinig geschreven in de wetenschappelijke literatuur en daarom maakte de onderzoeker een vooronderzoek. Dat vooronderzoek bestaat uit een soortgelijke literatuurstudie die gestaafd wordt met bronnen van de Federale politie. De onderzoeker gebruikte daarvoor cursusmateriaal van docenten die lesgeven in de opleidingen van de Federale politie, interne informatie die persoonlijk en vertrouwelijk werd meegegeven door de commissaris van de SPN Antwerpen en officiële websites. Daarnaast bestaat de voorstudie ook uit een observatie. De onderzoeker mocht deelnemen aan patrouilles met interventieteams te water en op het land en interventieteams die zeeschepen controleren wanneer er verstekelingen aan boord zijn. De bevindingen van de onderzoeker werden zo objectief mogelijk genoteerd in een observatieverslag. Aan de hand van de literatuurstudie en het vooronderzoek kon de

onderzoeker dan vragen opstellen die relevant zijn voor het onderzoek en ook beantwoord kunnen worden door de respondenten.

2.2 Kwalitatief onderzoek: semi-gestructureerde interviews

Eerst en vooral werd er gekozen om persoonlijke interviews uit te voeren met de politiemensen en de gerechtstolken. Dankzij persoonlijke interviews kan de onderzoeker immers pijlen naar persoonlijke ervaringen, belevingen en gevoelens. Wanneer men de interviews individueel afneemt zal de geïnterviewde ook geen machtsverhouding ervaren t.o.v. zijn overste of collega's. In een focusgroep zou dat wel het geval kunnen zijn (Evers & De Boer, 2012, p.39).

Vervolgens opteerde de onderzoeker ook voor semi-gestructureerde interviews zodat hij op voorhand enkele thema's kon bepalen die hij wou behandelen. Aan de hand van de thema's stelde de onderzoeker enkele vragen op. Door een semi-gestructureerd interview te gebruiken blijft er echter wel ruimte over voor onderwerpen die de geïnterviewde zelf aanbrengt (Evers & De Boer, 2012, p.57-58).

De manier waarop de vragen worden opgesteld speelt ook een belangrijke rol. Bij open vragen hebben de respondenten de volledige vrijheid om op hun eigen manier een antwoord te geven. Bij gesloten vragen moet de respondent een keuze maken uit een aantal mogelijkheden. Een voordeel van de gesloten vragen is dat de antwoorden van alle respondenten gemakkelijk te vergelijken zijn. Het bevordert dus de betrouwbaarheid en de vergelijkbaarheid. Een nadeel van de gesloten vragen is dat ze niet altijd aansluiten bij de specifieke situatie van de geïnterviewde. Er ontstaat dan een validiteitsprobleem (Brinkman, 2000, p.68-77). De onderzoeker gebruikte voor het interview zowel open vragen als gesloten vragen. Daarnaast maakt de onderzoeker gebruik van enkele stellingen. De respondent kan dan aangeven of hij het er mee eens is of niet en eventueel een verduidelijking van zijn mening geven. De vragen en de stellingen zullen in een volgend punt uitgebreid besproken en verantwoord worden.

Tot slot moet de onderzoeker enkele taakgerichte vaardigheden van het interviewen in acht nemen om een zo goed mogelijk resultaat te behalen. Daarom voerde de onderzoeker de volgende taken uit voor en tijdens het interview:

- *De interviewer begint met een introductie waarin hij uitlegt wat de bedoeling van het interview is.*
- *De interviewer wijst er op dat de gegevens anoniem verwerkt zullen worden.*
- *De interviewer geeft een vooruitblik over de opbouw van het interview.*
- *De interviewer luistert actief en evalueert de bruikbaarheid van ieder antwoord. Indien nodig stelt de interviewer extra doorvragen.*
- *De interviewer volgt het opgestelde interview nauwkeurig zodat het betrouwbaar is.*
- *De interviewer sluit het interview af door de respondent te bedanken, door te vragen hoe de respondent het interview beleefd heeft en door de verdere gang van zaken toe te lichten.*
(Brinkman, 2000, p.176-177)

Voor de analyse van de interviews werden de antwoorden van alle respondenten gecodeerd en in categorieën ingedeeld. Omdat de onderzoeker de interviewvragen zelf heeft opgesteld en de interviews zelf heeft afgenomen, kon dat leiden tot een subjectief analyseresultaat. Om dat te voorkomen, werd er gekozen voor triangulatie. Er werd een tweede onafhankelijke persoon ingeschakeld om de antwoorden op de interviewvragen ook te analyseren zodat het eindresultaat objectief zou zijn. Beide analyses werden dan met elkaar vergeleken en samengevoegd tot één analyse. Uiteindelijk zullen we in de resultaten enkel de samengevoegde analyse weergeven. (Hertog, Gucht, Bontridder, 2006, p.128).

3. Beschrijving van het corpus

Om het onderzoek overzichtelijk te houden, moet het ook afgebakend worden. Bij de afbakening van het onderzoek werd er rekening gehouden met het doel van het onderzoek en de centrale vraag die de onderzoeker wil beantwoorden. De centrale vraag bepaalt wat er wel of niet onderzocht zal worden. De onderzoeker moet ze ook kunnen beantwoorden na het onderzoek. Vervolgens worden er ook deelvragen opgesteld die zijn afgeleid van de centrale vraag. Die deelvragen dienen allemaal om een onderdeelje van de centrale vraag te kunnen behandelen. Wanneer al de deelvragen beantwoord zijn, moet de onderzoeker ook de centrale vraag kunnen beantwoorden. Tot slot moeten de grenzen van het onderzoeksdomein afgebakend worden door op voorhand te bepalen welke personen tot de onderzoekspopulatie zullen horen (Fisher & Julsing, 2009, p.30-40).

3.1 Groep 1 respondenten: politie

De afbakening van het onderzoek werd bepaald na enige voorstudie bij de Scheepvaartpolitie. Uit dat vooronderzoek bleek namelijk dat in België de twee grote afdelingen Antwerpen en Oostende vaak in contact komen met anderstaligen. Voor dit onderzoek werden er enkel hoofdinspecteurs en inspecteurs van de Afdeling Antwerpen bevestigd. Er werd gekozen voor de hoofdinspecteurs en de inspecteurs omdat zij ook de verhoren met de anderstaligen uitvoeren en op die manier samenwerken met gerechtstolken. Het burgerpersoneel van de Scheepvaartpolitie daarentegen is enkel belast met administratieve taken en komt nauwelijks in contact met de anderstaligen.

De inspecteurs die bevestigd werden, werken op de afdeling diefstal of doen interventiewerk. Er werd specifiek voor deze groep gekozen omdat zij altijd rechtstreeks in contact komen met anderstaligen wanneer zij ter plaatse komen en nadien een verhoor uitvoeren. De hoofdinspecteurs die bevestigd werden, werken op de afdeling immigratie en grenscontrole of zijn terreinondersteuner. Er werd gekozen voor de afdeling immigratie en grenscontrole omdat de hoofdinspecteurs daar in contact komen met verstekelingen en illegalen die zeer vaak anderstalig zijn. Daarnaast werd er gekozen voor hoofdinspecteurs die terreinondersteuner zijn omdat die functie specifieke taken inhoudt. Zij worden namelijk door de rest van het personeel geraadpleegd om een tolk te vorderen en zij voeren meestal ook de verhoren met een tolk uit.

Alle inspecteurs en hoofdinspecteurs van de SPN Antwerpen hadden al eens samengewerkt met tolken. De inspecteurs en hoofdinspecteurs waren zowel van het mannelijke als van het vrouwelijke geslacht maar daar werd geen rekening mee gehouden in het onderzoek.

Uiteraard zijn er nog andere secties en afdelingen binnen de Scheepvaartpolitie in België die bevestigd zouden kunnen worden. Jammer genoeg was dat wegens organisatorische en strikte veiligheidsredenen niet mogelijk binnen het korte tijdsbestek van deze thesis.

Tot slot werd aan alle respondenten beloofd om de gegevens anoniem te verwerken. Daarom zullen er in de resultaten van het onderzoek geen namen worden meegedeeld. De audiofragmenten worden niet toegevoegd. Op de achtergrond zijn er vaak boodschappen via de politieradio te horen en af en toe vallen er namen in de interviews. De onderzoeker zal dus enkel de transcripties toevoegen waar alle gevoelige gegevens in werden geanonimiseerd. In de interviews zullen de respondenten een letter toegewezen krijgen waarnaar de onderzoeker dan kan verwijzen om enkele resultaten te verduidelijken. De rang en functie van de politiemensen zal wel meegedeeld worden in de resultaten omdat die gegevens een belangrijke rol spelen bij de analyse van de antwoorden. Het corpus bestaat dus uit 10 politiemensen die als volgt weergegeven zullen worden:

HINP A Immigratie en grens
HINP B Immigratie en grens
HINP C TAO
HINP D TAO
HINP E TAO
HINP F TAO

INP A Interventie
INP B Interventie
INP C Diefstal
INP D Diefstal

HINP = hoofdinspecteur
INP = inspecteur

3.2 Groep 2 respondenten: gerechtstolken

Om na te gaan hoe de samenwerking tussen de Scheepvaartpolitie en de gerechtstolken verloopt, is het belangrijk om tolken te interviewen die al effectief hebben samengewerkt met politiemensen van de Scheepvaartpolitie. De onderzoeker vroeg dan ook aan alle respondenten bij de politie of zij nog contactgegevens hadden van tolken waar zij al mee hadden samengewerkt. De politiemensen gaven contactgegevens mee van verschillende tolken. Na vele pogingen tot contactopname vond de onderzoeker slechts 3 tolken die bereid waren om mee te werken aan het onderzoek. De andere tolken waren niet bereikbaar, werkten niet meer als gerechtstolk of waren niet beschikbaar wegens te veel tolkoprachten.

Aangezien een onderzoek pas objectief is wanneer er genoeg respondenten zijn, ging de onderzoeker nog op zoek naar twee extra tolken om te interviewen. De twee extra tolken werden aangebracht door de eerste tolk die werd geïnterviewd. Beide tolken staan op de officiële lijsten uit het arrondissement Antwerpen.

Alle tolken die werden geïnterviewd staan op de officiële lijst van de dienst BVT in Antwerpen. De tolken waren zowel van het mannelijke als van het vrouwelijke geslacht maar daar werd geen rekening mee gehouden in het onderzoek.

Ook aan de tolken werd beloofd dat de gegevens anoniem verwerkt zouden worden. De audiofragmenten van de interviews zullen dus evenmin worden toegevoegd aan de thesis. Bepaalde respondenten hebben zeer exotische werktalen en slechts weinig collega's met dezelfde werktalen. Door enkel de transcripties vrij te geven, wil de onderzoeker vermijden dat de identiteit van de respondenten bekend zou raken. In de interviews zullen de respondenten een letter toegewezen krijgen waarnaar de onderzoeker dan kan verwijzen om enkele resultaten te verduidelijken. Wanneer de afkorting SPN achter het woord tolk staat, geeft dat aan dat de tolk al wel heeft samengewerkt met politiemensen van de Scheepvaartpolitie. Het corpus bestaat dus uit 5 tolken waarvan er 3 reeds samenwerkten met de Scheepvaartpolitie. Tolk C SPN is naast gerechtstolk ook politieagent in Antwerpen:

TOLK A SPN
TOLK B SPN
TOLK C SPN
TOLK D
TOLK E

4. Overzicht en toelichting van de interviews en stellingen.

4.1 Interviews: Scheepvaartpolitie

Het semi-gestructureerde interview dat afgenomen werd bij de politiemensen van de Scheepvaartpolitie werd eerst onderworpen aan drie proefinterviews. In het boek van Taylor (Taylor, B., Sinha, G., Ghoshal, T., 2006, p.84) wordt aangeraden om minstens vijf proefinterviews of pilotinterviews af te nemen, maar dat was in dit geval niet mogelijk. De personen die aan de proefinterviews deelnamen waren twee vrouwen die op een lokale afdeling van de politie werken en een inspecteur die op een afdeling van de Scheepvaartpolitie werkt die voor het uiteindelijke onderzoek niet bevraagd zou worden. Na het uitvoeren van de pilot werden enkele vragen weggelaten, aangepast of toegevoegd zodat de vragen duidelijk zouden zijn voor de politiemensen. Het onderstaande interview werd uiteindelijk bij de verschillende respondenten afgenomen.

Thema	Vragen
Persoonsgegevens	(1) Hoe oud bent u? (2) Wat is uw functie bij de politie? (3) Hoe lang werkt u al bij de politie? (4) Op welke afdelingen hebt u al gewerkt bij de politie?
Procedure anderstaligen / verstekelingen / dieven enz.	(5) Bent u al geconfronteerd met anderstaligen die geen Nederlands kunnen tijdens het uitvoeren van uw werk? (6) Wat doet u als u wordt geconfronteerd met een anderstalige die geen Nederlands kan? (7) Hoe verloopt de procedure als u een anderstalige moet verhoren? *Verskil minderjarigen/meerderjarigen? (7A)
Communicatie tijdens een eerste gesprek en een verhoor	(8) Ontstaan er soms communicatieproblemen tijdens een eerste gesprek? (9) Hoe lost u die problemen op? (10) Gebruikt u soms andere talen tijdens het uitvoeren van een verhoor? (11) Laat u soms iemand anders vertalen als u de anderstalige niet begrijpt? (12) Wanneer u iemand anders laat vertalen, is dat dan geldig als een officieel verhoor? * Genoteerd in het PV?(12 A)
Tolk	(13) Mag u een tolk oproepen? * Indien nee: Zou u graag een tolk mogen oproepen? (13A) (14) Wanneer beslist u om een tolk op te roepen? (15) Hoe roept u een tolk op? * Is er een officiële lijst met tolken die u kunt raadplegen? (15A) * Gebruikt u een eigen lijst (of website) met tolken die u kent of waar u al mee hebt samengewerkt? (15B) (16) Zijn er soms problemen om een tolk te vinden? *Wat doet u als u geen tolk vindt? (16A) (17) Geeft u de tolk op voorhand informatie over de zaak waarin hij zal tolken? (18) Als u wel een tolk hebt gevonden, stelt de tolk zichzelf voor of introduceert u de tolk? (19) Hoe verloopt het verhoor met een tolk voor u, eerder vlot of minder vlot?

Opleiding	(20) Welke opleidingen hebt u gevolgd alvorens u hier kwam werken? (21) Hebt u in uw opleiding geleerd hoe om te gaan met anderstaligen? (22) Hebt u in uw opleiding geleerd hoe samen te werken met tolken? (23) Zijn er dingen die u in de praktijk hebt geleerd over anderstaligen of tolken die u liever al eens in de opleiding had geleerd?
-----------	--

Thema 1: persoonsgegevens

Vraag 1 Hoe oud bent u?

De eerste vraag werd op een vriendelijke manier gesteld om het ijs te breken. Aan de hand van deze vraag, wil de onderzoeker te weten komen wat de gemiddelde leeftijd van het korps bij de Scheepvaartpolitie is. De vraag kan nadien ook gekoppeld worden aan het thema over de opleidingen om zo na te gaan of er in de loop der jaren andere dingen zijn meegegeven in de opleiding.

Vraag 2 Wat is uw functie bij de politie?

Aan de hand van deze vraag wil de onderzoeker te weten komen tot welke graad de respondent behoort. Afhankelijk van de functie, zal de respondent meer of minder bevoegdheden hebben in relatie tot het vorderen van een tolk.

Vraag 3 Hoe lang werkt u al bij de politie?

Deze vraag wordt gesteld om na te gaan hoeveel ervaring de respondent al heeft in het politiemilieu. Afhankelijk van de ervaring zal de respondent al meer of minder met een tolk hebben samengewerkt.

Vraag 4 Op welke afdelingen hebt u al gewerkt bij de politie?

Uit de observatie bleek dat alle respondenten een zeer verschillende achtergrond hebben. Hun ervaring bij andere afdelingen kan ook gekoppeld worden aan de opleiding die ze daarvoor gekregen hebben.

Thema 2: Procedure anderstaligen / verstekelingen / dieven enz.

Vraag 5 Bent u al geconfronteerd met anderstaligen die geen Nederlands kunnen tijdens het uitvoeren van uw werk?

Aan de hand van deze vraag wil de onderzoeker te weten komen hoe vaak de Scheepvaartpolitie op haar werkterrein effectief met anderstaligen in contact komt. Uit de voorstudie blijkt immers dat de meest gebruikte taal in de maritieme wereld het Engels is. Toch wordt deze vraag gesteld om na te gaan of dat werkelijk zo is.

Vraag 6 Wat doet u als u wordt geconfronteerd met een anderstalige die geen Nederlands kan?

Deze vraag is zeer open zodat de respondent zelf kan aangeven wat hij exact doet. Aan de hand van de vraag wil de onderzoeker ook te weten komen of de respondent spontaan vermeldt dat hij beroep doet op tolken. Indien dat het geval is, zullen sommige vragen van het volgende thema niet meer expliciet gesteld worden.

Vraag 7 Hoe verloopt de procedure als u een anderstalige moet verhoren?

Vraag 7A Verschil Minderjarigen/meerderjarigen?

Uit het vooronderzoek bleek dat er aan de grenscontrole bepaalde procedures gevolgd worden. Door deze vraag te stellen wil de onderzoeker nagaan welke procedures dat juist zijn en of er ook

dergelijke procedures bestaan op de andere afdelingen. Daarnaast is de Salduzwetgeving al een tijdje van kracht en wil de onderzoeker weten welke invloed die wetgeving op de werkwijze van de respondenten heeft.

Thema 3: Communicatie tijdens een eerste gesprek en een verhoor

Vraag 8 Ontstaan er soms communicatieproblemen tijdens een eerste gesprek?

Deze vraag sluit aan bij vraag 6. Als er in vraag 6 al expliciete antwoorden zijn gegeven, zal de onderzoeker er niet verder op ingaan. Aan de hand van deze vraag wil de onderzoeker te weten komen of er vaak gebruikt wordt gemaakt van het Engels als maritieme taal. Daarnaast is er een groot verschil tussen een eerste gesprek en een verhoor. Tijdens een eerste gesprek wordt er geen informatie genoteerd in een PV. Tijdens een echt verhoor is dat wel het geval en dan moet het verhoor ook in het Nederlands of het Frans plaatsvinden (afhankelijk van het taalgebied).

Vraag 9 Hoe lost u die problemen op?

Wanneer in vraag 8 werd bevestigd dat er soms problemen zijn, wil de onderzoeker aan de hand van deze open vraag te weten komen hoe de respondent met de problemen omgaat. De onderzoeker wil vooral weten of de respondenten ook gebruik maken van ad hoc-tolken of andere hulpmiddelen om communicatie tot stand te brengen.

Vraag 10 Gebruikt u soms andere talen tijdens het uitvoeren van een verhoor?

Uit de observatie bleek dat sommige agenten een taalopleiding hebben gevolgd en daarvoor ook vergoed worden. De onderzoeker wil te weten komen of de respondenten effectief in een andere taal mogen verhoren. Als dat het geval zou zijn, is er misschien nog meer onderzoek nodig naar de taalopleiding van de politiemensen en kan de functie van de tolken in vraag gesteld worden.

Vraag 11 Laat u soms iemand anders vertalen als u de anderstalige niet begrijpt?

Met deze vraag wil de onderzoeker expliciet te weten komen of er gebruik wordt gemaakt van ad hoc -tolken en wanneer dat juist wel of niet kan volgens de respondenten.

Vraag 12 Wanneer u iemand anders laat vertalen, is dat dan geldig als een officieel verhoor?

Vraag 12 A Genoteerd in het PV?

Deze vraag sluit aan bij de vorige vraag. De onderzoeker wil weten of het gebruik van ad hoc-tolken ook officieel is toegestaan bij de politie. Daarnaast wil de onderzoeker ook weten of de instanties die een bepaalde zaak opvolgen (procureur, advocaat, gerecht) daar ook van in kennis worden gesteld via het PV.

Thema 4: tolk

Vraag 13 Mag u een tolk oproepen?

Vraag 13 A Indien nee: Zou u graag een tolk mogen oproepen?

De onderzoeker is niet op de hoogte van de bevoegdheden die de inspecteurs en de hoofdinspecteurs hebben om een tolk te vorderen. Deze vraag moet daar een antwoord op bieden. Als het antwoord negatief is, zullen vraag 14 t.e.m. 16 niet gesteld worden.

Vraag 14 Wanneer beslist u om een tolk op te roepen?

Uit de observatie is gebleken dat de aard van de feiten en de vaste procedures bepalen wanneer een tolk gevorderd wordt. De vraag is open zodat de respondent exact kan vertellen hoe hij of zij te werk gaat. Aangezien het vorderen van een tolk ook kosten met zich meebrengt, wil de onderzoeker weten of dat ook een doorslaggevende factor is.

Vraag 15 Hoe roept u een tolk op?

Vraag 15 A Is er een officiële lijst met tolken die u kunt raadplegen?

Vraag 15 B Gebruikt u een eigen lijst (of website) met tolken die u kent of waar u al mee hebt samengewerkt?

De algemene hoofdvraag is open zodat de respondent eerst kan uitleggen hoe hij of zij te werk gaat. Indien de officiële lijst niet ter sprake komt, zal de onderzoeker doorvragen met vraag 15 A. Die doorvraag dient om na te gaan of de officiële lijsten ook effectief worden gebruikt door de politie. Tot slot zal doorvraag 15 B gebruikt worden om na te gaan of er nog andere manieren zijn om een tolk te vorderen bij politie. Die doorvraag peilt dus naar de gebruiksvriendelijkheid en de effectiviteit van de officiële lijsten. Indien er positief wordt geantwoord op de tweede doorvraag, kan de onderzoeker ook nagaan waarom er een eigen lijst wordt bijgehouden.

Vraag 16 Zijn er soms problemen om een tolk te vinden?

Vraag 16 A Wat doet u als u geen tolk vindt?

Deze vraag gaat dieper in op de vorige vraag. De effectiviteit en gebruiksvriendelijkheid van de lijsten wordt nagegaan. Anderzijds wil de onderzoeker ook te weten komen hoeveel tijd het vorderen van een tolk in beslag neemt. De onderzoeker gaat er namelijk van uit dat het vorderen van een tolk vaak lang duurt. Daarom wordt vraag 16 A gesteld om na te gaan of er ook oplossingen zijn als er echt geen tolk gevonden wordt.

Vraag 17 Geeft u de tolk op voorhand informatie over de zaak waarin hij zal tolken?

De onderzoeker gaat ervan uit dat tolken soms ook opdrachten weigeren omdat de aard van het verhoor te moeilijk of te emotioneel zal worden. Aan de hand van deze vraag wil de onderzoeker te weten komen of de politie enige informatie aan de tolk geeft zodat de tolk de opdracht kan weigeren of zich er kan op voorbereiden.

Vraag 18 Als u wel een tolk hebt gevonden, stelt de tolk zichzelf voor of introduceert u de tolk?

De deontologische code voor de tolken schrijft voor dat de tolk zich aan beide partijen die aan het gesprek deelnemen, voorstelt. Aan de hand van deze vraag wil de onderzoeker te weten komen of de respondenten op de hoogte zijn van die werkwijze.

Vraag 19 Hoe verloopt het verhoor met een tolk voor u, eerder vlot of minder vlot?

De laatste vraag over het thema tolken, is een open vraag die om een eindconclusie van de respondent vraagt. Door de vorige vragen te hebben beantwoord, kan de respondent zijn conclusie over de samenwerking met tolken formuleren. De onderzoeker heeft tijdens de interviews ook steeds gevraagd of het verhoren met een tolk vlotter of minder vlot verloopt dan een verhoor dat in het Nederlands plaatsvindt.

Thema 5: opleiding

Vraag 20 Welke opleidingen hebt u gevolgd alvorens u hier kwam werken?

De bovenstaande vraag werd gesteld om de volgende vragen er aan vast te koppelen. De onderzoeker wil de antwoorden over de vorige thema's namelijk koppelen aan de opleiding. Aan de hand van het antwoord op deze vraag kan de onderzoeker dan nagaan of er aanbevelingen voor de opleidingen geformuleerd kunnen worden.

Vraag 21 Hebt u in uw opleiding geleerd hoe om te gaan met anderstaligen?

De onderzoeker wil met deze vraag peilen naar de werkwijze die de respondent eventueel in een opleiding heeft meegekregen. De onderzoeker gaat ervan uit dat er geen opleiding over bestaat maar wil dat zeker weten.

Vraag 22 Hebt u in uw opleiding geleerd hoe samen te werken met tolken?

Aangezien er in Antwerpen tijdens de opleiding tot gerechtstolk een module wordt gegeven over de werkwijze die de politie toepast (zie literatuurstudie), wil de onderzoeker weten of dat andersom ook het geval is.

Vraag 23 Zijn er dingen die u in de praktijk hebt geleerd over anderstaligen of tolken die u liever al eens in de opleiding had geleerd?

De onderzoeker wil met deze open vraag peilen naar noden of aanbevelingen vanuit de beleving van de respondent.

4.2 Stellingen: Scheepvaartpolitie

Het tweede luik van het kwalitatief onderzoek zijn de stellingen. De methode wordt vaak gebruikt zodat de respondent en mening kan vormen over een (vaak overdreven) situatiebeschrijving. De respondent moet aangeven in hoeverre hij het met de stelling eens is of in hoeverre de stelling op hem van toepassing is (Brinkman, 2000, p.70). De onderzoeker stelde zeer arbitraire stellingen op en testte die net zoals de interviews op een pilotgroep. Aan de hand van de stellingen wil de onderzoeker nagaan in hoeverre de respondenten op de hoogte zijn van de deontologie van de tolk en enkele werkwijzen van de tolk. Aangezien het interview al veel tijd in beslag nam, heeft de onderzoeker voor slechts vier stellingen gekozen. Hieronder zullen die vier stellingen ook toegelicht worden.

Thema	Stelling
Werkwijze tolk	(1) Wanneer ik verhoor met een tolk vind ik het moeilijk om de non-verbale info van de verhoorde te begrijpen omdat de vertolking altijd later komt.
Werkwijze tolk	(2) Wanneer ik met een tolk een verhoor uitvoer, spreek ik altijd in de ik-vorm en kijk ik de anderstalige aan.
Neutraliteit tolk	(3) Wanneer de tolk en de anderstalige van dezelfde origine zijn, twijfel ik wel eens aan de juiste vertolking.
Neutraliteit tolk	(4) Soms vraag ik aan de tolk wat hij denkt over de anderstalige. De tolk spreekt immers dezelfde taal van de anderstalige en kent zijn cultuur.

Stelling 1 Wanneer ik verhoor met een tolk vind ik het moeilijk om de non-verbale info van de verhoorde te begrijpen omdat de vertolking altijd later komt.

In de opleiding tot gerechtstolk wordt aangeleerd om consecutief te tolken en notities te nemen. Op die manier komt de vertolking altijd later dan de originele speech. Uit verschillende studies blijkt dat communicatie voornamelijk uit non-verbaal gedrag voortkomt. Dat non-verbale gedrag wordt ook vaak gebruikt om verbale uitdrukkingen te ondersteunen (Knapp, M.L., Hall, J.A., Horgan, T.J., 2010, p.12). De onderzoeker wil aan de hand van deze stelling nagaan of het voor de politie-inspecteur of - hoofdinspecteur dan moeilijker is om die non-verbale info te koppelen aan de verbale info door de consecutieve tolkmodus.

Stelling 2 Wanneer ik met een tolk een verhoor uitvoer, spreek ik altijd in de ik-vorm en kijk ik de anderstalige aan.

In de opleiding tot gerechtstolk wordt de tolken aangeleerd om in de introductie erop te wijzen dat beide partijen die aan het gesprek deelnemen zich tot elkaar mogen richten. Het is dus de bedoeling dat de politie-inspecteur of - hoofdinspecteur zijn vragen rechtstreeks tot de verhoorde richt. Aan de hand van deze stelling wil de onderzoeker te weten komen of de politiemensen die werkwijze ook toepassen.

Stelling 3 Wanneer de tolk en de anderstalige van dezelfde origine zijn, twijfel ik wel eens aan de juiste vertolking.

Volgens de deontologische code is de tolk een onpartijdig persoon. Dat wil zeggen dat hij zich neutraal moet opstellen tijdens het tolken en voor geen van de gespreksdeelnemers partij mag kiezen. Door deze suggestieve stelling aan de respondenten voor te leggen, wil de onderzoeker te weten komen of de politie-inspecteurs of -hoofdinspecteurs op de hoogte zijn van dat neutraliteitsprincipe. Daarnaast wil de onderzoeker te weten komen of één van de respondenten ooit het gevoel heeft gehad dat hij of zij de tolk niet kon vertrouwen.

Stelling 4 Soms vraag ik aan de tolk wat hij denkt over de anderstalige. De tolk spreekt immers dezelfde taal van de anderstalige en kent zijn cultuur.

De tolk is zoals reeds hierboven vermeld, een neutraal persoon en moet onpartijdig zijn volgens de deontologische code. Daarnaast bestaat de taak van de gerechtstolk er enkel in om te tolken. De tolk mag dus niet actief deelnemen aan het gesprek. Tot slot mag de tolk geen privégesprekken voeren voor, tijdens of na het verhoor met één van de betrokken partijen. De onderzoeker wil aan de hand van deze stelling te weten komen of de respondenten op de hoogte zijn van die principes.

4.3 Interviews: tolken

Ook de interviewvragen voor de tolken werden eerst onderworpen aan meerdere proefinterviews. Twee studenten uit de master tolken en een gerechtstolk die al enkele jaren in het arrondissement Antwerpen werkt, gaven feedback. Na de pilotinterviews werden enkele vragen weggelaten, gewijzigd of toegevoegd zodat de gerechtstolken ze zouden begrijpen en een antwoord zouden kunnen geven (Taylor, B., Sinha, G., Ghoshal, T., 2006, p.84). De vragen werden pas opgesteld nadat alle interviews met de politie-inspecteurs en -hoofdinspecteurs waren afgerond. Bij de toelichting van de vragen zal dat aspect duidelijk worden uitgelegd.

Thema	Vragen
Persoonsgegevens	(1) Wat zijn uw werktalen? (2) Hoe lang werkt u al als gerechtstolk? (3) Wanneer werd u beëdigd? * Hoe ging die procedure in zijn werk? (3A) (4) Wanneer werd u op de officiële lijst gezet? (5) Hoe oud bent u? (6) Hebt u al bij de Scheepvaartpolitie getolkt? (7) Hebt u al bij andere afdelingen van de politie getolkt? (8) Hoe vaak tolkt u bij de politie?
Opleiding	(9) Welke opleidingen hebt u gevolgd alvorens u als gerechtstolk begon te werken? (10) Hebt u in uw opleiding geleerd hoe om te gaan met anderstaligen? (11) Hebt u in uw opleiding geleerd hoe samen te werken met politieagenten? (12) Zijn er dingen die u in de praktijk hebt geleerd over anderstaligen of de werking van de politie die u liever al eens in de opleiding had geleerd?
Vordering tolk	(13) Hoe wordt u opgeroepen door de politie? (14) Wanneer of waarom beslist u om een opdracht wel of niet aan te nemen? (15) Krijgt u op voorhand informatie over de zaak waarin u zult tolken?

	<p>*Welke info krijgt u dan? (15A)</p> <p>* Is dat dan voldoende info voor u? (15B)</p> <p>(16) Spreekt de anderstalige altijd de talen waarin u tolkt?</p> <p>*Nee: Wat doet u dan? (16A)</p>
<p>Communicatie tijdens een verhoor + werking politie</p>	<p>(17) Als u ter plaatse komt, stelt de politieagent u dan voor, of introduceert u zichzelf?</p> <p>(18) Hoe verloopt het verhoor met een anderstalige en een politieagent?</p> <p>* Waar neemt u plaats ten opzichte van de twee (of meerdere) andere mensen? (18A)</p> <p>*Geeft de politieagent u op voorhand een lijst met de vragen van het verhoor? (18B)</p> <p>(19) Ontstaan er soms communicatieproblemen tijdens het verhoor?</p> <p>(20) Hoe lost u die problemen op?</p>

Thema 1: Persoonsgegevens

Vraag 1 Wat zijn uw werktalen?

Bij de politie gaven meerdere respondenten aan dat het voor bepaalde talencombinaties moeilijker is om een tolk te vinden. De onderzoeker stelt de eerste vraag dan ook om te bepalen of de tolk tot die specifieke groep behoort.

Vraag 2 Hoe lang werkt u al als gerechtstolk?

Net zoals in de interviews bij de Scheepvaartpolitie, wil de onderzoeker nagaan hoeveel ervaring de tolk al heeft. De tolk kan zo voorbeelden aanhalen uit zijn of haar praktijkervaringen.

Vraag 3 Wanneer werd u beëdigd?

Vraag 3A Hoe ging die procedure in zijn werk?

Aan de hand van deze vraag wil de onderzoeker te weten komen of de tolk ook al tolkopdrachten aannam alvorens beëdigd te zijn. In alle andere arrondissementen in België is dat immers mogelijk. De doorvraag wordt gesteld om te weten te komen aan welke regels de beëdigde tolk onderworpen is.

Vraag 4 Wanneer werd u op de officiële lijst gezet?

De ervaring leert dat het justitiesysteem in België af en toe wat trager werkt. De onderzoeker vermoedt dat die vertraging ook geldt in het beëdigingsproces. Om een antwoord te bieden op die vermoedens, zal deze vraag gesteld worden aan de mensen die de beëdigingsprocedure hebben doorlopen.

Vraag 5 Hoe oud bent u?

Deze vraag wordt gesteld om de gemiddelde leeftijd van de geïnterviewde tolken te kunnen weergeven. De vraag kan nadien ook gekoppeld worden aan het thema over de opleidingen om zo na te gaan of er in de loop der jaren andere dingen zijn meegegeven in de opleiding.

Vraag 6 Hebt u al bij de Scheepvaartpolitie getolkt?

Zoals reeds vermeld in de methodologie wil de onderzoeker weten hoe de samenwerking tussen de Scheepvaartpolitie en de gerechtstolken verloopt. Daarom is het belangrijk te weten of de tolk effectief op die specifieke politiedienst getolkt heeft.

Vraag 7 Hebt u al bij andere afdelingen van de politie getolkt?

Indien het antwoord op de vorige vraag negatief was, wil de onderzoeker te weten komen of de tolk op andere politiediensten getolkt heeft. De antwoorden van de tolken die niet bij de Scheepvaartpolitie getolkt hebben zullen bij bepaalde conclusies van het onderzoek dan ook minder in rekening gebracht worden.

Vraag 8 Hoe vaak tolkt u bij de politie?

Om objectief te kunnen oordelen over de samenwerking, moet de onderzoeker weten of de respondenten vaak bij de politie tolken. Indien zij slechts eenmalig bij politie getolkt hebben, zullen hun antwoorden bij bepaalde conclusies van het onderzoek dan ook minder in rekening gebracht worden.

Thema 2: Opleiding

Vraag 9 Welke opleidingen hebt u gevolgd alvorens u als gerechtstolk begon te werken?

Ook bij de tolken wil de onderzoeker nagaan welke opleidingen zij gevolgd hebben om nadien eventuele aanbevelingen te kunnen formuleren.

Vraag 10 Hebt u in uw opleiding geleerd hoe om te gaan met anderstaligen?

De onderzoeker wil met deze vraag peilen naar de werkwijze die de respondent eventueel in een opleiding heeft meegekregen. Uiteraard wordt er ook verwezen naar eventuele cultuurverschillen waar de tolk mee geconfronteerd kan worden.

Vraag 11 Hebt u in uw opleiding geleerd hoe samen te werken met politieagenten?

In de opleiding tot gerechtstolk worden er bepaalde werkwijzen van de politie belicht. De onderzoeker wil met deze vraag te weten komen of de respondent die module ook heeft gehad toen hij of zij de opleiding volgde.

Vraag 12 Zijn er dingen die u in de praktijk hebt geleerd over anderstaligen of de werking van de politie die u liever al eens in de opleiding had geleerd?

Deze vraag wil nagaan of er voor de respondenten veel verschillen zitten tussen de opleiding die zij genoten en de praktijk waar zij dagelijks mee geconfronteerd worden. De onderzoeker verwacht namelijk dat er aspecten zijn die in de opleiding onderbelicht bleven en eventueel aangevuld kunnen worden.

Thema 3: Vordering tolk

Vraag 13 Hoe wordt u opgeroepen door de politie?

Aan de hand van deze vraag wil de onderzoeker nagaan welke manier de politie het meest toepast om een tolk te vorderen. Op de officiële lijst staan namelijk zowel het telefoonnummer als het e-mailadres als het huisadres van de meeste tolken.

Vraag 14 Wanneer of waarom beslist u om een opdracht wel of niet aan te nemen?

Aangezien de respondenten bij de politie aangaven dat zij vaak moeilijkheden ondervinden om een tolk te vorderen, wil de onderzoeker nagaan wat de oorzaak daarvan is.

Vraag 15 Krijgt u op voorhand informatie over de zaak waarin u zal tolken?

Vraag 15A Welke info krijgt u dan?

Vraag 15 B Is dat dan voldoende info voor u?

Uit de interviews bij de politie bleek dat de tolk normaal gezien informatie krijgt. De onderzoeker wil nagaan of dat altijd zo is. Daarnaast wil de onderzoeker ook weten welke info een tolk nodig acht om een opdracht aan te nemen of af te wijzen.

Vraag 16 Spreekt de anderstalige altijd de talen waarin u tolkt?

Vraag 16 A Nee: Wat doet u dan?

De respondenten bij de politie gaven al aan dat de verdachte niet altijd dezelfde taal spreekt als de tolk of dat het dialect voor moeilijkheden zorgt. Door deze vraag ook aan de tolk te stellen wil de onderzoeker nagaan of dat effectief zo is en hoe de tolk daar mee omgaat.

Thema 4 Communicatie tijdens een verhoor en werking politie

Vraag 17 Als u ter plaatse komt, stelt de politieagent u dan voor, of introduceert u zichzelf?

De deontologische code voor de tolken schrijft voor dat de tolk zich aan beide partijen die aan het gesprek deelnemen, voorstelt. Aan de hand van deze vraag wil de onderzoeker te weten komen of de respondenten op de hoogte zijn van die werkwijze. De onderzoeker wil ook nagaan of de respondenten de mogelijkheid krijgen om zich voor te stellen.

Vraag 18 Hoe verloopt het verhoor met een anderstalige en een politieagent?

Vraag 18 A Waar neemt u plaats ten opzichte van de twee (of meerdere) andere mensen?

Vraag 18 B Geeft de politieagent u op voorhand een lijst met de vragen van het verhoor?

De algemene hoofdvraag is een open vraag die een eindconclusie van de respondent vraagt. Door de vorige vragen te hebben beantwoord, kan de respondent zijn conclusie over de samenwerking met de politie formuleren. De twee doorvragen hebben betrekking op de werkwijze die in de lessen gerechtstolken aan bod komen en op de thema's die in de interviews bij de politie naar boven zijn gekomen. Vraag 18 A heeft betrekking op de triadevorm waarin een gesprek met een tolk zou moeten plaatsvinden. Als de tolk tussen de deelnemers van het gesprek zit, kan hij zijn neutraliteit en onpartijdigheid beter garanderen. De onderzoeker wil nagaan of de triadevorm in de praktijk ook daadwerkelijk wordt toegepast. Vraag 18 B werd opgesteld omdat enkele respondenten bij de politie aangaven dat zij soms een vragenlijst aan de tolk geven. Door de vraag te stellen wil de onderzoeker achterhalen of de tolken dat al hebben meegemaakt en of zij dat praktisch vinden.

Vraag 19 Ontstaan er soms communicatieproblemen tijdens het verhoor?

Ook deze vraag peilt naar een eindconclusie van de respondent. Aan de hand van de vraag wil de onderzoeker nagaan of de verhoren bij de politie altijd goed verlopen. De onderzoeker gaat ervan uit dat de verhoren in de praktijk niet altijd even vlot verlopen door gebrek aan kennis bij de politie over de werkwijzen van de tolk. Als de respondenten enige opmerkingen hebben, kunnen er aanbevelingen worden geformuleerd om de samenwerking te optimaliseren.

Vraag 20 Hoe lost u die problemen op?

De laatste vraag peilt naar oplossingen die de respondenten zelf ooit zouden hebben toegepast of naar oplossingen die in de toekomst voor hen nodig zijn.

4.4 Stellingen: tolken

Het tweede luik van het kwalitatief onderzoek bij de tolken zijn eveneens de stellingen. De methode wordt vaak gebruikt zodat de respondent en mening kan vormen over een (vaak overdreven) situatiebeschrijving. De respondent moet aangeven in hoeverre hij het met de stelling eens is of in hoeverre de stelling op hem van toepassing is (Brinkman, 2000, p.70). De onderzoeker heeft de stellingen die bij de politie werden gebruikt, omgedraaid om over dezelfde thema's ook naar de meningen van de tolken te kunnen peilen. De stellingen zijn dus ook zeer arbitrair en werden net zoals de interviews op een pilotgroep getest. Aan de hand van de stellingen wil de onderzoeker nagaan in hoeverre de respondenten op de hoogte zijn van de deontologie van de tolk en enkele werkwijzen van de politie. Hieronder zullen die vier stellingen ook toegelicht worden.

Thema	Stelling
Werkwijze tolk	(1) Wanneer ik een verhoor tolk, laat ik de anderstalige in enkele zinnen zijn verhaal vertellen en neem ik notities. Daarna tolk ik. Als de anderstalige langer praat, onderbreek ik hem om te kunnen tolken.
Werkwijze tolk	(2) Wanneer ik een verhoor tolk, spreekt de agent altijd in de ik-vorm en kijkt hij de anderstalige aan. Ik tolk dan ook in de ik-vorm.
Neutraliteit tolk	(3) Wanneer ik het gevoel heb dat de anderstalig liegt of niet alles vertelt, zeg ik dat tegen de agenten.
Neutraliteit tolk	(4) Soms vraagt de politieagent wat ik denk over de anderstalige omdat ik dezelfde taal spreek als de anderstalige en zijn cultuur ken. Ik geef de agent dan ook meer uitleg.

Stelling 1 Wanneer ik een verhoor tolk, laat ik de anderstalige in enkele zinnen zijn verhaal vertellen en neem ik notities. Daarna tolk ik. Als de anderstalige langer praat, onderbreek ik hem om te kunnen tolken.

In de opleiding tot gerechtstolk wordt aangeleerd om consecutief te tolken en notities te nemen. Aan de hand van de stelling wil de onderzoeker nagaan of de gerechtstolken bij de politie ook effectief consecutief tolken of soms toch opteren voor andere methodes.

Stelling 2 Wanneer ik een verhoor tolk, spreekt de agent altijd in de ik-vorm en kijkt hij de anderstalige aan. Ik tolk dan ook in de ik-vorm.

In de opleiding tot gerechtstolk wordt de tolken aangeleerd om in de ik-vorm of de eerste persoon te spreken. Wanneer zij echter toch als tolk iets zeggen moeten zij dat in de derde persoon doen. Aan de hand van deze stelling wil de onderzoeker te weten komen of de tolken die werkwijze ook toepassen.

Stelling 3 Wanneer ik het gevoel heb dat de anderstalig liegt of niet alles vertelt, zeg ik dat tegen de agenten.

Volgens de deontologische code is de tolk een onpartijdig persoon. Dat wil zeggen dat hij zich neutraal moet opstellen tijdens het tolken en voor geen van de gespreksdeelnemers partij mag kiezen. Door deze suggestieve stelling aan de respondenten voor te leggen, wil de onderzoeker te weten komen of de tolken op de hoogte zijn van dat neutraliteitsprincipe en het ook toepassen.

Stelling 4 Soms vraagt de politieagent wat ik denk over de anderstalige omdat ik dezelfde taal spreek als de anderstalige en zijn cultuur ken. Ik geef de agent dan ook meer uitleg.

De taak van de gerechtstolk bestaat er enkel in om te tolken. De tolk mag dus niet actief deelnemen aan het gesprek. Tot slot mag de tolk geen privégesprekken voeren voor, tijdens of na het verhoor met één van de betrokken partijen. De onderzoeker wil aan de hand van deze stelling te weten komen of de respondenten op de hoogte zijn van die principes en ze ook toepassen.

V. RESULTATEN

De resultaten worden opgedeeld in vier aparte hoofdstukken. Achtereenvolgens zullen we telkens eerst de interviews en vervolgens de stellingen van beide respondentengroepen bespreken. We zullen de antwoorden niet in dezelfde volgorde presenteren als in de methodologie maar we hanteren een logische volgorde. Zo zullen we telkens eerst de persoonsgegevens en de gegevens over de opleiding van beide respondentengroepen bespreken. Vervolgens komen de thema's over de procedure van de anderstaligen, de communicatie tijdens een eerste gesprek en verhoor en de vordering van een tolk aan bod. Zoals reeds vermeld in de methodologie werd er een triangulatie toegepast. Die triangulatie werd enkel toegepast op de vragen waar de respondenten meerdere antwoorden op konden geven. De overige gegevens zoals leeftijd, geslacht, jaren ervaring enz. werden statistisch verwerkt.

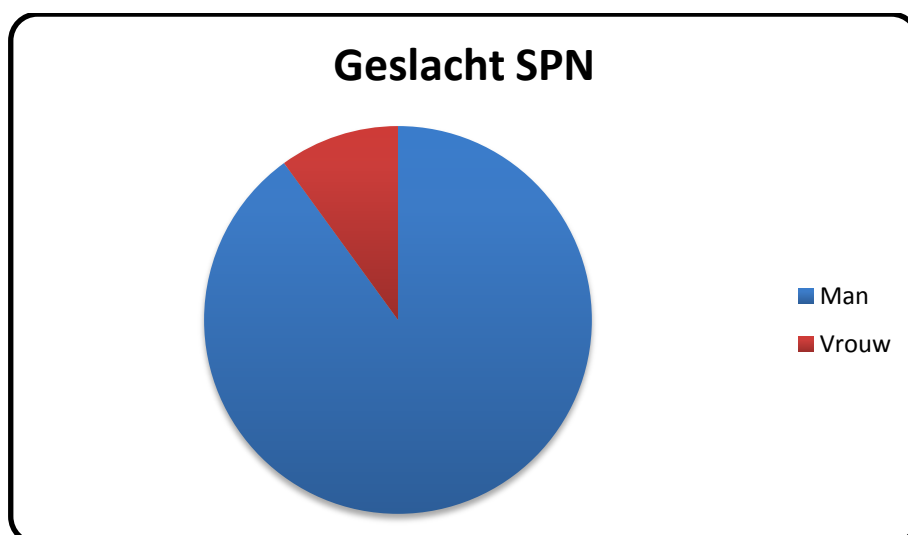
1. Interviews Scheepvaartpolitie

1.1 Persoonsgegevens: vraag 1 t.e.m. 4

In deze paragraaf worden vijf gegevens behandeld. Enkel het gegeven over het geslacht werd niet expliciet gevraagd maar wel duidelijk vastgesteld door de onderzoeker.

1.1.1 Geslacht

Man	9	90%
Vrouw	1	10%
Totaal	10	100%

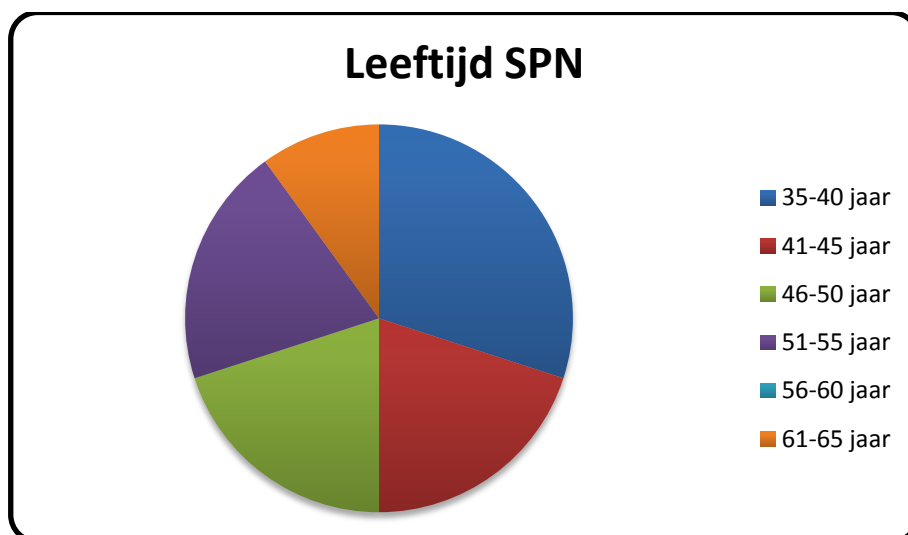

Figuur 1 - Geslacht SPN

De cijfers en het diagram tonen duidelijk aan dat de meerderheid van de respondenten van het mannelijke geslacht zijn. Het is algemeen geweten dat er meer mannen bij de politie werken dan vrouwen. Op de afdeling diefstal en op de afdeling interventie werken nog een aantal vrouwen maar die konden we jammer genoeg niet interviewen.

1.1.2 Leeftijd

Leeftijdscategorie	Aantal	Procent
35-40 jaar	3	30%
41-45 jaar	2	20%
46-50 jaar	2	20%
51-55 jaar	2	20%
56-60 jaar	0	0%
61-65 jaar	1	10%
Totaal	10	100%

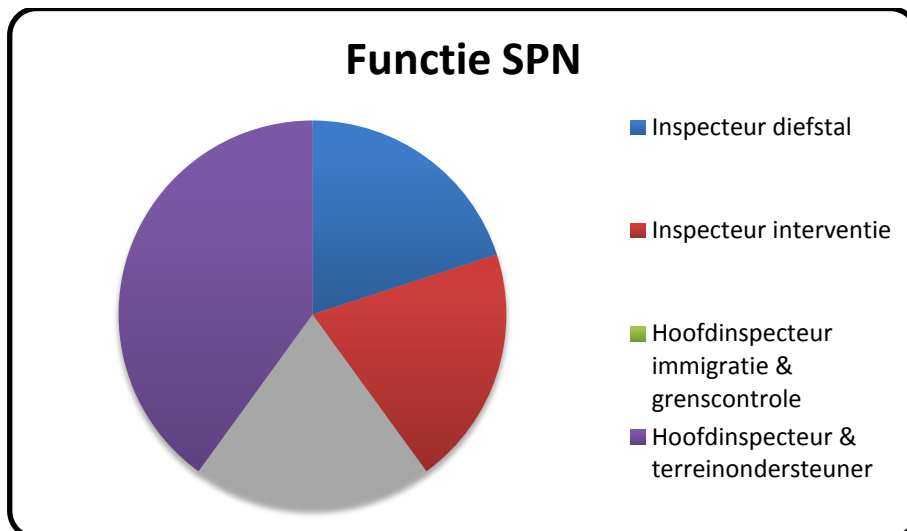

Figuur 2 - Leeftijd SPN

De meeste respondenten bevinden zich in de leeftijdscategorie van 41 tot 55 jaar. Het is zeer opvallend dat er geen enkele respondent jonger is dan 35 jaar en dat er zelfs een respondent van meer dan 61 jaar nog steeds actief is. Hieruit kunnen we afleiden dat het korps bij de gespecialiseerde afdeling van de Scheepvaartpolitie voornamelijk uit oudere personen bestaat. In punt vier en vijf zullen we ook kunnen zien dat diezelfde politiemensen ook vaak heel veel ervaring hebben op meerdere diensten.

1.1.3 Functie

Functie	Aantal	Procent
Inspecteur diefstal	2	20%
Inspecteur interventie	2	20%
Hoofdinspecteur immigratie & grenscontrole	2	20%
Hoofdinspecteur & terreinondersteuner	4	40%
Totaal	10	100%

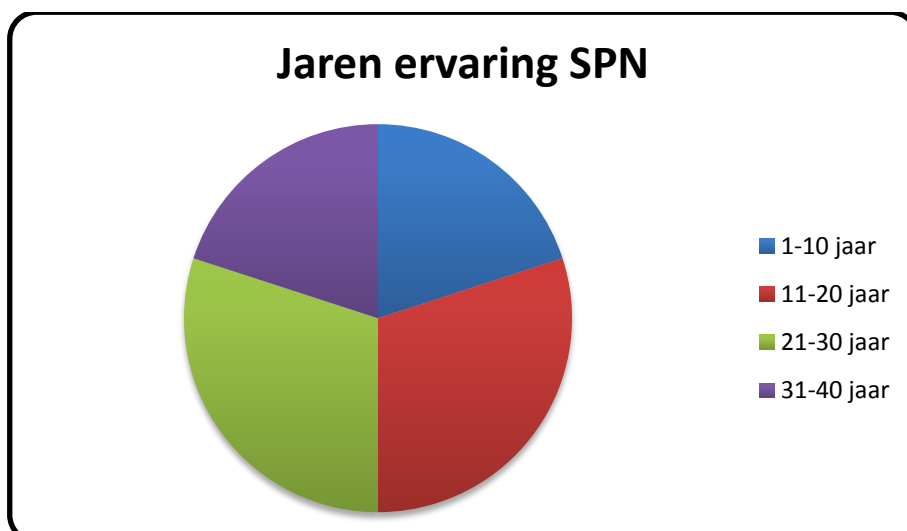

Figuur 3 - Functie SPN

In het onderzoek zijn bijna evenveel inspecteurs als hoofdinspecteurs bevestigd. De meerderheid van de hoofdinspecteurs heeft ook de functie van terreinondersteuner en is belast met specifieke bevoegdheden. Die hoofdinspecteurs voeren meestal de verhoren met tolken uit. Op de dienst diefstal werken drie inspecteurs waarvan er twee geïnterviewd konden worden. Op de dienst interventie werken er zeer veel mensen maar zij waren niet altijd aanwezig omdat ze vaak moesten uitrukken. Bij de verdere bespreking van de resultaten zal er soms ook verwezen worden naar de functie van de respondent wanneer er citaten uit de interviews gebruikt worden.

1.1.4 Jaren ervaring

Jaren ervaring	Aantal	Percentage
1-10 jaar	2	20%
11-20 jaar	3	30%
21 -30 jaar	3	30%
31-40 jaar	2	20%
Totaal	10	100%

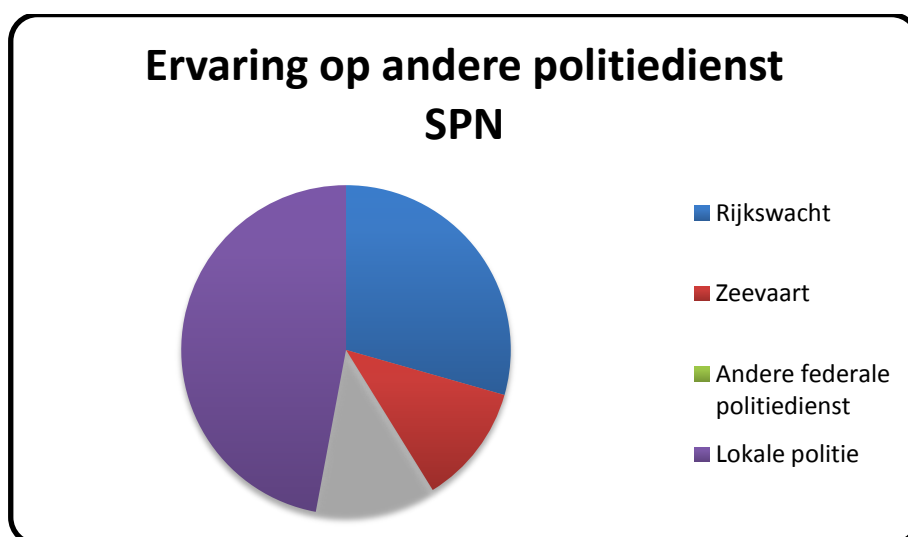
Figuur 4 - Jaren ervaring SPN

De bovenstaande gegevens tonen duidelijk aan dat de helft van de respondenten tussen de 11 en 30 jaar ervaring heeft in het politiewerk. Dat resultaat is ook te verklaren aan de hand van de functie die de respondenten uitoefenen. Alvorens men hoofdinspecteur kan worden bij de politie moet men reeds de basisopleiding tot agent en tot inspecteur hebben doorlopen met de nodige stageperiodes.

1.1.5 Ervaring op andere politiediensten

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Vaak hebben de respondenten al op meerdere politiediensten gewerkt alvorens zij bij de Scheepvaartpolitie kwamen werken. De term Brigade en Lokale politie werd gebruikt en niet verder gespecificeerd. De respondenten werkten in verschillende lokale politiekorpsen maar die informatie is niet nuttig voor het verdere onderzoek.

Dienst	Aantal	Procent
Rijkswacht	5	50%
Zeevaart	2	20%
Andere federale politiedienst	2	20%
Lokale politie	8	80%

Figuur 5 - Ervaring op andere politiedienst SPN

Meer dan 80% van de respondenten heeft al bij de Lokale politie gewerkt alvorens bij de SPN te komen werken. Zoals reeds eerder vermeld heeft dat uiteraard te maken met de verplichte stage die iedereen als agent van politie moet volgen. Daarnaast heeft 50% van de respondenten bij de Rijkswacht gewerkt. Zoals in de voorstudie reeds vermeld werd, was de Rijkswacht een federale afdeling die later met de Zeevaart en de Douane is samengevoegd tot de Federale politie in België. De functies die de Rijkswacht vroeger vervulde, zijn dan ook deels terug te vinden bij de Scheepvaartpolitie. Veel respondenten maakten deel uit van de Rijkswacht en zijn na de eenmaking rechtstreeks bij de Scheepvaartpolitie terecht gekomen.

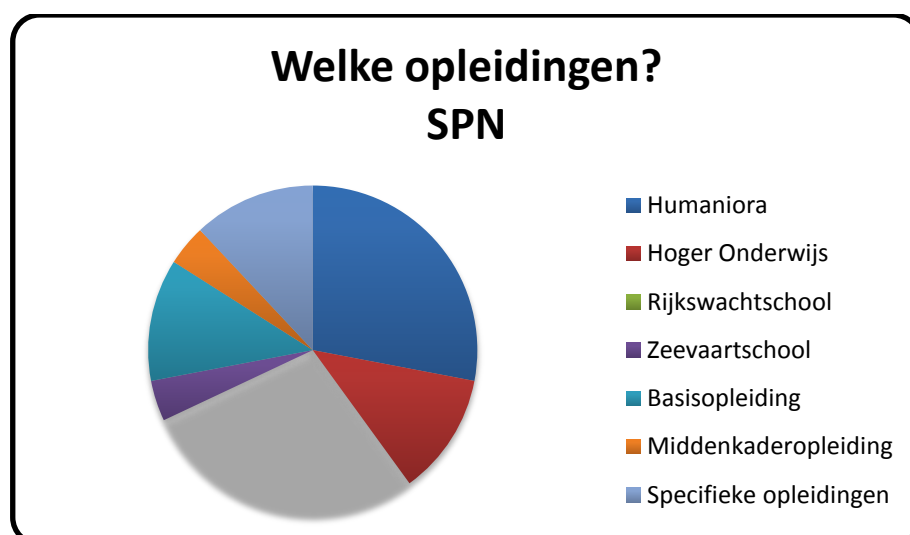
1.2 Opleiding: vraag 20 t.e.m. 23

1.2.1 Vraag 20

Welke opleidingen hebt u gevolgd alvorens u hier kwam werken?

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. De meeste agenten volgden meerdere opleidingen die bij elkaar aansloten. Hieronder geven we meer uitleg.

Humaniora	7	70%
Hoger Onderwijs	3	30%
Rijkswachtschool	7	70%
Zeevaartschool	1	10%
Basisopleiding	3	30%
Middenkaderopleiding	1	10%
Specifieke opleidingen	3	30%

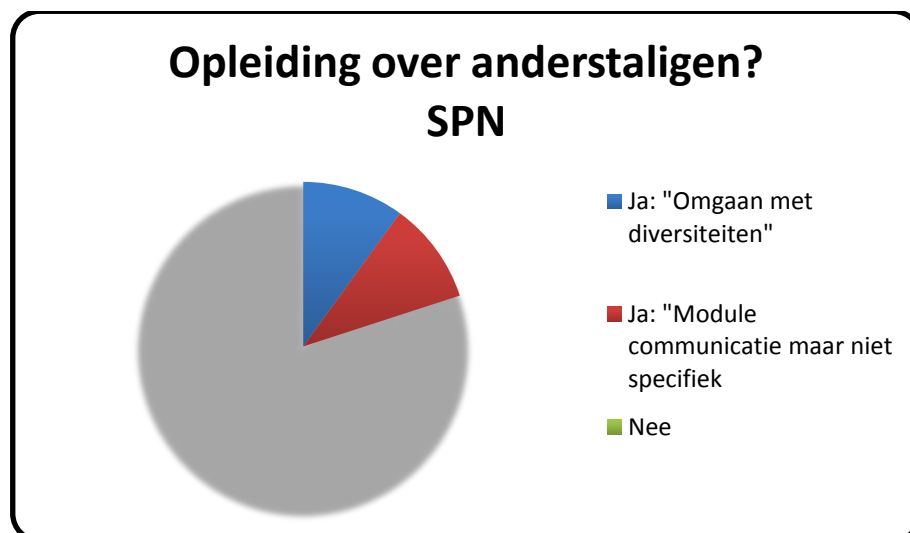
Figuur 6 - Opleiding SPN

De meeste respondenten begonnen eerst met hun opleiding in het secundair onderwijs op te sommen. Uiteindelijk houden we daar geen rekening mee in ons onderzoek. Uit de figuur blijkt dat 3 respondenten eerst een hogere opleiding volgden alvorens zij bij de Scheepvaartpolitie kwamen werken. In de interviews bevestigden de drie respondenten dat ze die hogere opleiding niet afmaakten maar er wel kennis hadden opgedaan die ze later konden gebruiken. Eén van de respondenten studeerde geschiedenis en Engels, de tweede studeerde psychologie en pedagogie en de derde respondent had één jaar voor ingenieur gestudeerd. Een zeer opvallend gegeven is dat zeven respondenten een opleiding in de Rijkswachtschool genoten. De overige respondenten waren ofwel ouder en hadden daarvoor nog een opleiding bij de Zeevaart genoten ofwel net veel jonger en daarom een basisopleiding genoten. Slechts één respondent vermeldde een opleiding tot middenkader maar alle respondenten met de graad van hoofdinspecteur hebben die opleiding normaal gezien moeten volgen. De drie specifieke opleidingen waar de overige respondenten kennis van gaven bestonden uit een cursus schieten, een cursus motorrijden en taalcursussen die verbonden waren aan een examen bij Selor.

1.2.2 Vraag 21

Hebt u in uw opleiding geleerd hoe om te gaan met anderstaligen?

Tabel 7 Opleiding - Vraag 21 Opleiding over anderstaligen?		
Ja: "Omgaan met diversiteiten"	1	10%
Ja: "Module communicatie maar niet specifiek"	1	10%
Nee	8	80%
Totaal	10	100%

Figuur 7 - Opleiding over anderstaligen?

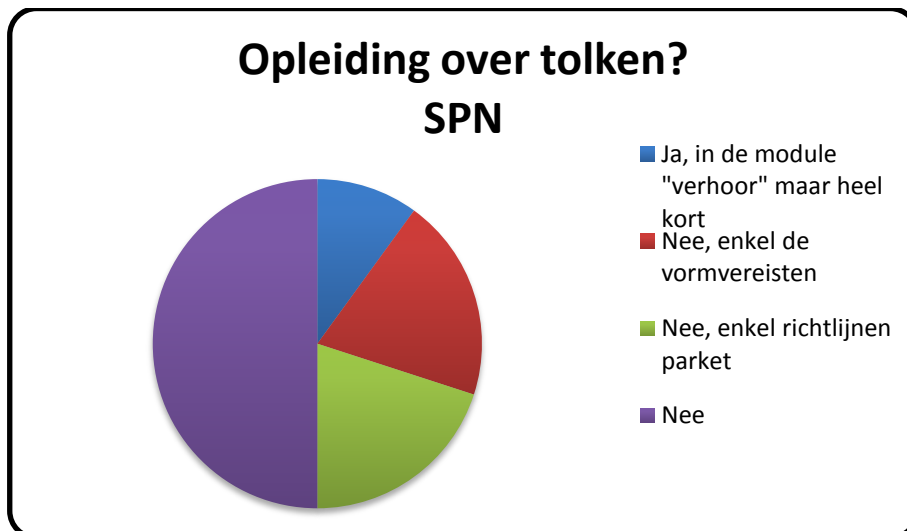
Uit de tabel en de figuur blijkt duidelijk dat 80% van de respondenten nooit een opleiding, een module of een cursus heeft gekregen over hoe om te gaan met anderstaligen. Van de twee respondenten die aangaven er wel iets over gezien te hebben in een specifieke module, genoot één respondent de basisopleiding en de andere respondent de laatste opleiding die door de Rijkswachtschool werd georganiseerd. Aangezien de overige respondenten, waaronder ook enkele die de basisopleiding genoten, allemaal negatief antwoordden op de vraag, kunnen we besluiten dat er weinig tot geen aandacht aan het thema werd geschonken in de opleiding van de respondenten.

1.2.3 Vraag 22

Hebt u in uw opleiding geleerd hoe samen te werken met tolken?

Tabel 8 Opleiding - Vraag 22 Opleiding over tolken?		
Ja, in de module "verhoor" maar heel kort	1	10%
Nee, enkel de vormvereisten	2	20%
Nee, enkel richtlijnen parket	2	20%
Nee	5	50%
Totaal	10	100%

Figuur 8 - Opleiding over tolken?

Bovenstaande figuur toont duidelijk aan dat de meerderheid nooit iets heeft geleerd over hoe om te gaan met tolken. De helft van de respondenten antwoordt resoluut negatief en 40% antwoordt negatief maar vermeldt er wel bij dat ze iets over vormvereisten of richtlijnen hebben gezien. Met die vormvereisten bedoelden de respondenten dan de manier waarop de kostenstaat van de tolk moet ingevuld worden of de plek waar ze de tolkenlijsten konden vinden. De richtlijnen die twee respondenten aanhalen, zijn de updates die via e-mail vanuit het parket worden rondgestuurd. De laatste update ging zo bijvoorbeeld over het feit dat de gerechtstolken nu ook btw-plichtig zijn. Hieruit kunnen we afleiden dat de respondenten dus niets geleerd hebben over de werkwijzen van de gerechtstolken. Hieronder geven we enkele quotes uit een aantal interviews weer:

"Het is niet dat wij daar oefeningen voor hebben gekregen of zo hoor. Nee, dat is met alles zo hé. Dat moet ja, als er iets verandert. Ik bedoel van parket of van het parket uit dan krijgt ge da mee en ge moet dat uitvoeren. Zo simpel is dat eigenlijk." (HINP E TAO)

"Nee, ik kan mij dat niet voor de geest halen. Het principe van verhoren met tolken is uitgelegd waarbij het dan vooral over vormvereisten ging. Documenten die dat nodig waren zodat uiteindelijk die prestaties betaald geraakten. Naar vormvereisten toe, waarmee ik wil zeggen niet vormvereisten praktisch maar wel administratief." (HINP B Imm & Grens)

Slechts één respondent geeft aan dat hij ooit een korte uitleg kreeg over de werkwijzen van de gerechtstolken. Wat opvalt is dat deze respondent de jongste uit het geïnterviewde politiekorps was. Hij had dus de basisopleiding gekregen na de hervormingen bij de politie. Hieronder zijn antwoord op de vraag:

"Nee, een module denk ik niet. Er is wel een module 'verhoor' die zeer uitgebreid is en daar zal er, denk ik, wel gesproken zijn over hoe te werken met tolken. Maar ik denk niet dat er heel hard in de details is gegaan." (INP D Diefstal)

1.2.4 Vraag 23

Zijn er dingen die u in de praktijk hebt geleerd over anderstaligen of tolken die u liever al eens in de opleiding had geleerd?

Tabel 9 Opleiding - Vraag 23 Dingen uit praktijk liever al in opleiding?		
Ja	8	80%
Nee	2	20%
Totaal	10	100%

Figuur 9 -Dingen uit praktijk liever al in opleiding?

De respondenten zijn zeer duidelijk wanneer we de bovenstaande tabel en figuur bekijken. Slechts twee respondenten geven aan dat ze het niet nodig vinden. De eerste van die twee kon niet direct aan iets denken dat nuttig zou zijn in de opleiding. De tweede respondent was van mening dat een verhoor met of zonder tolk op dezelfde manier moet verlopen en dat je tijdens de stageperiode wel te weten komt hoe het dan effectief moet.

De overige 80% van de respondenten antwoorden eerst allemaal positief op de vraag en gaven nadien enkele ideeën mee. We zullen de ideeën schetsen aan de hand van enkele quotes uit de interviews:

"Ja, als het (euh). Maar dan voornamelijk (euh) zeer rechtlijnig omgaan met uw gesprekken met verstekelingen of met illegalen. Zodat ge dus echt uw doel niet verliest en dat er dus volstrekte onpartijdigheid is langs weerskanten. Zowel van de tolk als van de ondervragende mensen. Dat is wel heel belangrijk." (HINP A Imm & Grens)

"Daar een aantal oefeningen op maken kan zeker geen kwaad. Dat is zeker zinvol. Want dan heb je een aantal verhoren gedaan waar je zeker iets uit oppikt. Maar of je al die dingen kan vervatten in een cursus dat weet ik eigenlijk niet." (HINP B Imm & Grens)

"Ja, dat zou misschien wel handig zijn en ik weet ook niet of dat gebeurt. Dat er tolken of een organisatie van tolken wordt uitgenodigd om een uitleg te doen." (INP A Interventie)

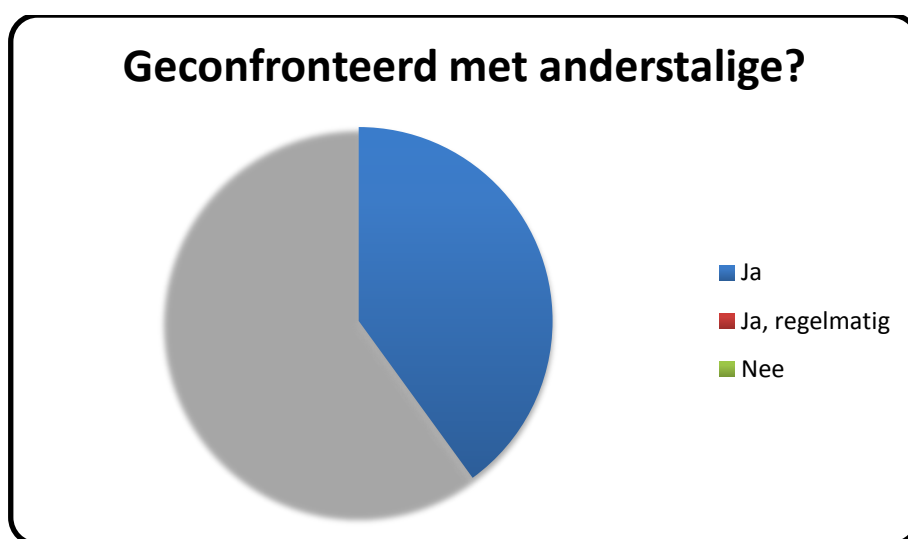
"(euh) Ja, heel het systeem van die tolken natuurlijk hé." (HINP C TAO)

1.3 Procedure anderstaligen, verstekelingen, dieven enz.: vraag 5 t.e.m. 7

1.3.1 Vraag 5

Bent u al geconfronteerd met anderstaligen die geen Nederlands kunnen tijdens het uitvoeren van uw werk?

Tabel 10 Procedures - Vraag 5 Geconfronteerd met anderstalige?		
Ja	4	40%
Ja, regelmatig	6	60%
Nee	0	0%
Totaal	10	100%

Figuur 10 - Geconfronteerd met anderstalige?

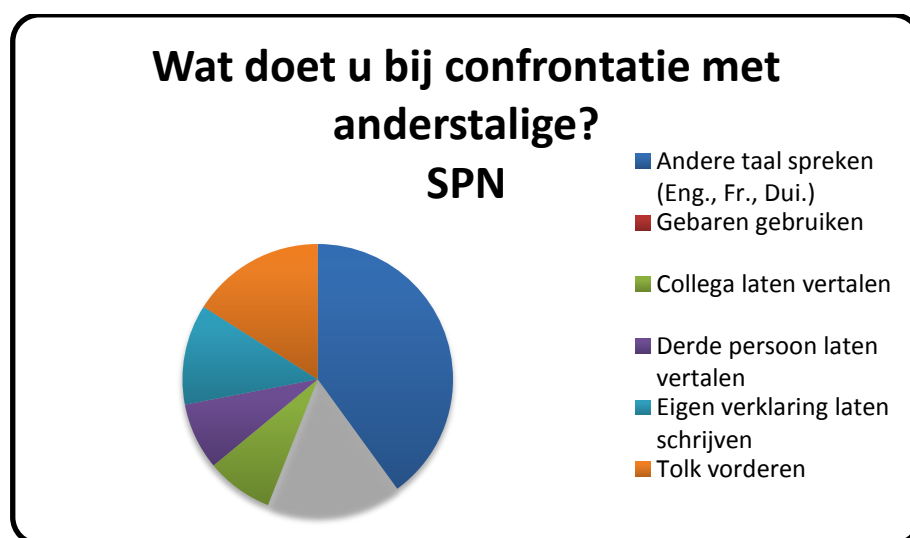
De figuur is zeer duidelijk. Alle inspecteurs en hoofdinspecteurs werden ooit al geconfronteerd met een anderstalige tijdens het uitvoeren van hun werk. De onderzoeker maakte enkel een onderscheid tussen het antwoord 'ja' en het antwoord 'ja, regelmatig'. Volgens beide personen die de interviews analyseerden was er toch een duidelijk verschil. De respondenten die enkel 'ja' antwoorden hadden iets minder ervaring met anderstaligen dan de andere respondenten. Er werd geopteerd voor de formulering 'ja, regelmatig' wat tijdens de interviews ook wel eens in de bewoordingen 'frequent, dikwijls, meermaals, dagelijks of veel' voorkwam.

1.3.2 Vraag 6

Wat doet u als u wordt geconfronteerd met een anderstalige die geen Nederlands kan?

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Andere taal spreken (Eng., Fr., Dui.)	10	100%
Gebaren gebruiken	4	40%
Collega laten vertalen	2	20%
Derde persoon laten vertalen	2	20%
Eigen verklaring laten schrijven	3	30%
Tolk vorderen	4	40%

Figuur 11 - Wat doet u bij confrontatie met anderstalige?

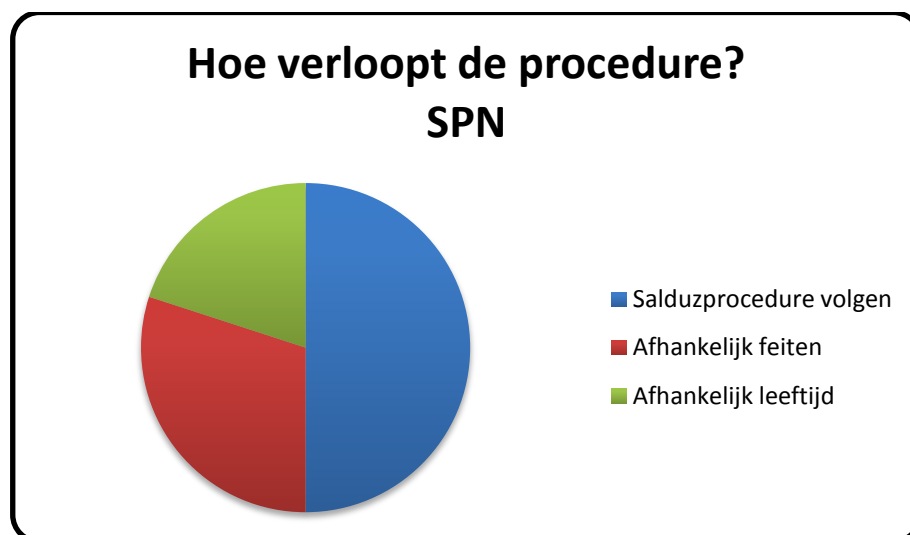
De tabel geeft duidelijk aan dat alle respondenten overschakelen op een gemeenschappelijke taal. Alle respondenten vermeldden het Engels, het Frans en het Duits als meest gebruikte taal om toch enige communicatie mogelijk te maken. Daarnaast gebruikten ook bijna de helft van de respondenten gebaren om hun boodschap non-verbaal over te brengen bij de anderstalige. De derde methode die bijna de helft van de respondenten gebruikt is het vorderen van een tolk. We moeten hierbij wel vermelden dat de respondenten afhankelijk van de situatie pas een tolk gaan vorderen. Die verschillende situaties komen in het volgende thema aan bod.

Zo'n veertig procent van de respondenten doet ook wel eens beroep op een ad-hoc tolk. Ze vermelden specifiek dat het vaak gaat over een collega die een vreemde taal zoals het Frans of het Duits beter beheerst. Daarnaast laten de respondenten ook af en toe andere personen tolken die op dat moment ter plaatse zijn. Vaak gaat het dan over de kapitein, bemanningsleden of collega's van de anderstaligen die de vreemde taal en het Nederlands beheersen. Tot slot vermeldden drie respondenten dat ze de anderstalige hun verklaring zelf laten schrijven wanneer de feiten niet te ernstig zijn en er geen tolk gevorderd wordt.

1.3.3 Vraag 7 & 7A

Hoe verloopt de procedure als u een anderstalige moet verhoren?
Verskil Minderjarigen/meerderjarigen?

Tabel 12 Procedures - Vraag 7 Hoe verloopt de procedure?		
Salduzprocedure volgen	5	50%
Afhankelijk feiten	3	30%
Afhankelijk leeftijd	2	20%
Totaal	10	100%

Figuur 12 - Hoe verloopt de procedure?

Uit de cijfergegevens blijkt duidelijk dat de Salduzwetgeving een sterke invloed heeft op de gebruikelijke procedures die de respondenten volgen. Bij deze vraag moeten we wel enkele gegevens verduidelijken. De respondenten die als antwoord verwezen naar de Salduzprocedure, werkten op de dienst diefstal of hadden het over gerechtelijke feiten. Wanneer er gerechtelijke feiten optreden, moet men namelijk de Salduzwetgeving volgen. De respondenten die aangaven dat de procedure afhankelijk is van de feiten, maakten een onderscheid tussen bestuurlijke en gerechtelijke feiten. Voor feiten van bestuurlijke aard wordt er namelijk een vereenvoudigde procedure gevolgd en nadien ook een vereenvoudigd PV opgesteld.

De respondenten die aangaven dat de leeftijd een rol speelt, werken op de dienst Immigratie en Grenscontrole. Aan hen stelden we dan ook de doorvraag 7A. Wanneer de betrokken personen meerderjarig zijn, gaat men over tot een vereenvoudigde procedure. Wanneer de betrokken personen minderjarig zijn, wordt de dienst Voogdij en de dienst Vreemdelingenzaken erbij betrokken. Wanneer de betrokken personen, onafhankelijk van hun leeftijd, asiel aanvragen, wordt de dienst Asiel en Migratie erbij betrokken. Dat blijkt ook uit deze quote:

"Gho, ja minderjarige of meerderjarige is niet aan het taalkundige verbonden. We hebben andere procedures door het feit dat iemand minderjarig is en dan gaan we de Dienst Voogdij inlichten en de Dienst Vreemdelingenzaken moet dat ook weten en dan hebben we voor alles protocols en procedures opgesteld." (HINP A Imm & Grens)

1.4 Communicatie tijdens een eerste gesprek en een verhoor: vraag 8 t.e.m. 12

1.4.1 Vraag 8

Ontstaan er soms communicatieproblemen tijdens een eerste gesprek?

Ja	4	40%
Nee	3	30%
Zelden	1	10%
N.v.t.	2	20%
Totaal	10	100%

Figuur 13 - Communicatieproblemen tijdens eerste gesprek?

Bijna de helft van de respondenten zegt dat er wel degelijk communicatieproblemen ontstaan tijdens een eerste verkennend gesprek. We citeren hieronder twee respondenten die ook enkele redenen voor die communicatieproblemen aanhaalden:

"Vaak verloopt die communicatie moeizaam. Dat is een beetje de praktische kijk op de zaak maar vaak verloopt die communicatie ook moeizaam wanneer er vervelende vragen gesteld worden vanuit de politiedienst naar de mensen toe. Men verstaat u goed, men verstaat wat u zegt. Tot je bij de kern van de zaak komt, waar ze liever niets over vertellen, dan verstaan ze het niet goed meer. Dat speelt al wel eens." (HINP B Imm & Grens)

"We proberen eerst wel ons in het Engels wat duidelijk te maken want meestal is de Engelse taal wel doorgaans een taal die alle verdachten of mensen spreken hier in de haven.[...] Soms is het Engels wel heel (euh) onverstaanbaar zal ik maar zeggen, en moeten we toch nog een tolk vorderen." (INP C Diefstal)

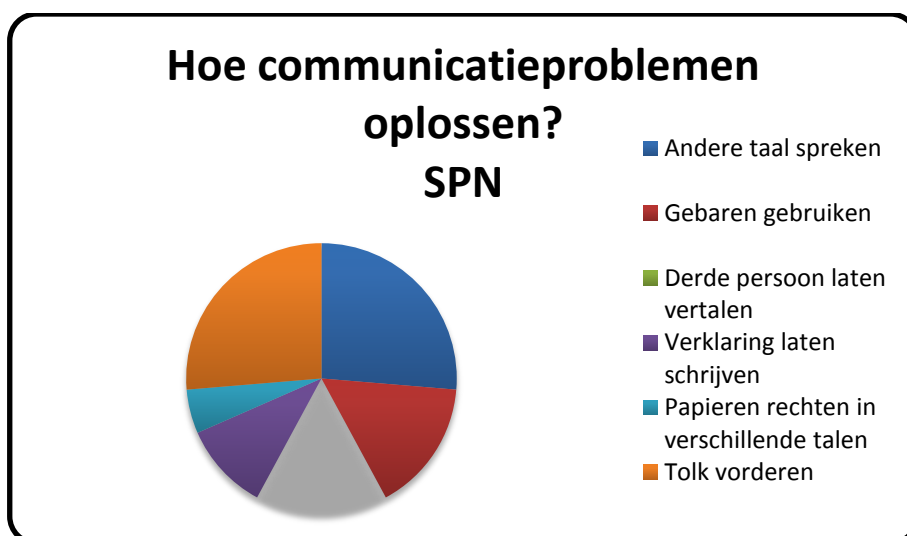
Slechts 1 respondent zegt dat er zelden communicatieproblemen ontstaan omdat de mensen met wie hij werkt, het Engels vaak goed machtig zijn. Drie andere respondenten beweren dat er geen communicatieproblemen ontstaan omdat ze er vrij snel een tolk bij betrekken als ze zelf de taal echt niet machtig zijn. Bij twee respondenten was de vraag niet van toepassing omdat zij altijd direct naar een tolk verwezen.

1.4.2 Vraag 9

Hoe lost u die problemen op?

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Andere taal spreken	5	50%
Gebaren gebruiken	3	30%
Derde persoon laten vertalen	3	30%
Verklaring laten schrijven	2	20%
Papieren rechten in verschillende talen gebruiken	1	10%
Tolk vorderen	5	50%

Figuur 14 - Hoe communicatieproblemen oplossen?

De antwoorden op deze vraag komen sterk overeen met de antwoorden op vraag 6. Toen werd er gevraagd wat de respondenten deden wanneer ze met een anderstalige geconfronteerd werden. Vraag 11 is specifiek en gaat al over een eerste gesprek dat nog niet geldig is als verhoor. De helft van de respondenten probeert altijd eerst een gemeenschappelijk taal zoals het Engels, het Frans of het Duits te gebruiken tijdens een eerste gesprek. Wanneer er echter geen gemeenschappelijke taal wordt gevonden, gebruiken de respondenten vooral gebaren of laten ze een derde persoon vertalen. Die persoon kan ofwel een collega van de respondent zijn die nog andere talen machtig is, ofwel een collega van de anderstalige die zich in de buurt bevindt. Twee andere respondenten laten de anderstaligen een eerste verklaring in hun eigen taal neerschrijven. Een laatste respondent vermeldde dat er ook papieren aanwezig zijn op het bureau waarop de rechten van de anderstalige in verschillende Europese maar ook niet-Europese talen staan uitgelegd.

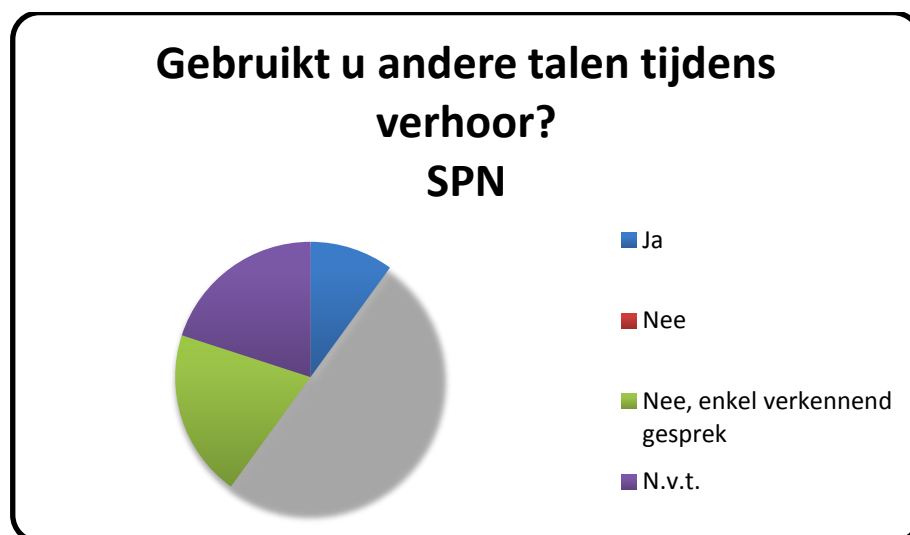
Tot slot is het ook heel opvallend dat de helft van de respondenten aan het antwoord over het eerste gesprek meteen toevoegt dat de gebruikte technieken enkel in een eerste gesprek worden toegepast. Wanneer men overgaat tot het officieel verhoor van de anderstalige roepen ze een beëdigde tolk op omdat het verhoor anders niet rechtsgeldig is.

1.4.3 Vraag 10

Gebruikt u soms andere talen tijdens het uitvoeren van een verhoor?

Tabel 15 Communicatie - Vraag 10 Gebruikt u andere talen tijdens verhoor?		
Ja	1	10%
Nee	5	50%
Nee, enkel verkennend gesprek	2	20%
N.v.t.	2	20%
Totaal	10	100%

Figuur 15 - Gebruikt u andere talen tijdens verhoor?

De helft van de respondenten antwoordt zeer resoluut dat men als politie-inspecteur of -hoofdinspecteur geen andere talen mag gebruiken dan het Nederlands (in Vlaanderen) tijdens het uitvoeren van een verhoor. Twee andere respondenten antwoordden ook negatief op de vraag maar verduidelijkten dat ze wel andere talen gebruiken tijdens een eerste verkennend gesprek. Er zijn twee respondenten waar de onderzoeker de vraag niet aan heeft gesteld. Zij gaven zelf al bij de vorige vragen aan dat zij altijd beroep doen op een tolk. Slechts één respondent antwoordde dat hij wel vreemde talen gebruikt tijdens een officieel verhoor. We zullen zijn antwoord hieronder citeren:

"Meestal wordt het dan vermeld in het proces-verbaal dat het verhoor door ons werd opgeschreven in het Nederlands maar dat het vertaald werd. Bij verkeersongevallen bijvoorbeeld. We gaan niet voor elk verkeersongeval het gerecht op kosten jagen voor een tolk (euh) voor die te vorderen. En dan wordt dat in de PV normaal gezien vermeld. Ofwel schrijft meneer het in zijn eigen taal op. Dus als er echt geen mogelijkheid is van hoe of wat, dan is het het veiligste om het gewoon in zijn eigen taal te laten noteren hoe dat het ongeval gebeurd is. Ja, en dan moet het parket maar een vertaler-tolk (euh) onder de arm nemen om het verhoor te laten vertalen. Of wij proberen het zo goed mogelijk in het Nederlands op te schrijven vanuit zijn taal. Maar ja dat wordt dan wel in het PV vermeld natuurlijk hé." (HINP F TAO)

We moeten als onderzoeker wel nuanceren dat de respondent aanhaalt dat het een laatste oplossing is die hij gebruikt.

1.4.4 Vraag 11

Laat u soms iemand anders vertalen als u de anderstalige niet begrijpt?

Tabel 16 Communicatie - Vraag 11 Laat u iemand anders vertalen als u de anderstalige niet begrijpt?		
Ja	4	40%
Nee	4	40%
N.v.t.	2	20%
Totaal	10	100%

Figuur 16 - Laat u iemand anders vertalen als u de anderstalige niet begrijpt?

De bovenstaande tabel en figuur tonen duidelijk aan dat zo'n 40 procent van de respondenten het aanvaardbaar vinden om een ad hoc-tolk in te schakelen. In de volgende paragraaf zullen we zien dat ze hun antwoord nog wel nuanceren. De respondenten schakelen enkel een ad hoc-tolk in wanneer het om een eerste verkennend gesprek gaat.

De andere 40 procent van de respondent zegt nooit een ad hoc-tolk in te schakelen omdat ze enige beïnvloeding van een derde partij willen vermijden. Er zijn twee respondenten waar de onderzoeker de vraag niet aan heeft gesteld. Zij gaven zelf al bij de vorige vragen aan dat zij altijd beroep doen op een tolk. Hieronder zullen we nog enkele antwoorden citeren van de respondenten:

"Dat kan ook gebeuren ja. Om de eerste contacten met die persoon (euh) iemand dat Frans spreekt dat kan een collega zijn, dat kan iemand (euh) ja van zijn werk zijn. Of de mensen die dat tweetalig zijn hier. Er zijn ook veel mensen die ook verschillende talen spreken hier. Ik kan bijvoorbeeld ook meerdere talen dus dat is op zich al geen probleem." (HINP E TAO)

"Eigenlijk niet. Eigenlijk betrek ik daar zo weinig mogelijk een derde partij in. Toch zeker niet zolang daar enige vorm van beëdiging bijhoort. We gaan ervan uit dat een tolk vertaalt wat er moet vertaald worden, punt aan de lijn zonder verdere discussie. Of een kapitein, ofwel een eerste officier, ofwel een toevallige landgenoot die aan boord is, dat even correct doet... (kijkt bedenkelijk)." (HINP B Imm & Grens)

1.4.5 Vraag 12 & 12A

Wanneer u iemand anders laat vertalen, is dat dan geldig als een officieel verhoor?
Genoteerd in het PV?

Tabel 17 Communicatie - Vraag 12 Vertaling derde persoon geldig als officieel verhoor?		
Ja	0	0%
Nee	9	90%
N.v.t.	1	10%
Totaal	10	100%

Figuur 17 - Vertaling derde persoon geldig als officieel verhoor?

Hoewel in de vorige paragraaf duidelijk werd dat 40% van de respondenten wel beroep doet op een ad hoc-tolk, blijkt dat die vertaling nooit als officieel wordt beschouwd. De doorvraag 12A werd dan ook niet meer gesteld aan de respondenten aangezien een ad hoc-tolk niet aanwezig mag zijn bij een officieel verhoor. Hieronder citeren we nog enkele antwoorden:

"Nee, dat is niet officieel hé. Dat zijn eerste kennismakingen om uit te leggen wat dat er allemaal (euh) neem nu iemand die van zijn vrijheid is beroofd (euh) en wij bellen naar het parket om die aanhouding te bevestigen, en die moet verhoord worden. Ja, dan moet je dat wel duidelijk maken dat die mens niet kan buitenwandelen hé. Het gaat dan niet over de kern van de zaak of over wat hij dan gedaan heeft of wat hij moet verklaren. Het gaat dan gewoon over het feit dat die gerustgesteld wordt en dat we een tolk gaan zoeken hé. Dat is het belangrijkste hé." (HINP E TAO)

"Dan mogen we alleen verhoren met een tolk want anders is het verhoor toch niet rechtsgeldig en daar kunnen ze in de rechtbank toch niets mee doen. Dus wij letten (euh) wij zullen nooit iemand verhoren in een andere taal zonder tolk, zelfs niet in het Frans of in het Engels (euh). Dan nemen wij altijd contact op met een tolk." (INP D Diefstal)

1.5 Tolk: vraag 13 t.e.m. 19

1.5.1 Vraag 13 & 13A

Mag u een tolk oproepen?

Indien nee: Zou u graag een tolk mogen oproepen?

Ja	10	100%
Nee	0	0%
Totaal	10	100%

De antwoorden op de bovenstaande vraag zijn zeer duidelijk. Zowel de inspecteurs als de hoofdinspecteurs mogen een tolk oproepen wanneer zij dat nodig achten. De doorvraag 13A werd niet meer gesteld aangezien ze niet van toepassing was.

1.5.2 Vraag 14

Wanneer beslist u om een tolk op te roepen?

Afhankelijk van de ernst van de feiten	3	30%
Raadpleging parket	3	30%
N.v.t.	4	40%
Totaal	10	100%

Figuur 18 - Wanneer beslist u een tolk op te roepen?

Drie respondenten bekijken eerst de ernst van de feiten alvorens een tolk te vorderen. Drie andere respondenten raadplegen eerst het parket alvorens een tolk te vorderen. Eén van de respondenten zei uitdrukkelijk dat hij eerst het parket raadpleegt omdat er kosten gemaakt moeten worden. De vraag werd niet gesteld aan de overige vier respondenten omdat zij al aangaven de Salduzprocedure te volgen of omdat ze beroep mogen doen op een ad hoc-tolk als de feiten niet te ernstig zijn.

1.5.3 Vraag 15 & 15A & 15B

Hoe roept u een tolk op?

Is er een officiële lijst met tolken die u kunt raadplegen? (15A)

Tabel 20 Tolk - Vraag 15 Hoe roept u een tolk op?		
De officiële lijsten	10	100%
Andere	0	0%
Totaal	10	100%

Alle respondenten antwoordden dat ze de officiële lijsten van het arrondissement Antwerpen gebruiken om een tolk op te roepen. Aangezien we er als onderzoeker vanuit gaan dat sommige respondenten een sociaal aanvaard antwoord gaven, stelden we de doorvragen 15A en 15B. Vraag 15A zullen we niet meer verder behandelen aangezien ze al werd beantwoord. We stelden de vraag om bij een negatief antwoord op vraag 15, na te gaan of de officiële lijsten wel aanwezig waren in het politiebureau. We zullen hieronder vraag 15B wel verder behandelen.

Gebruikt u een eigen lijst (of website) met tolken die u kent of waar u al mee hebt samengewerkt? (15B)

Tabel 21 Tolk - Vraag 15B Gebruikt u een eigen lijst?		
Ja	4	40%
Soms	1	10%
Nee	5	50%
Totaal	10	100%

Figuur 19 - Gebruikt u een eigen lijst?

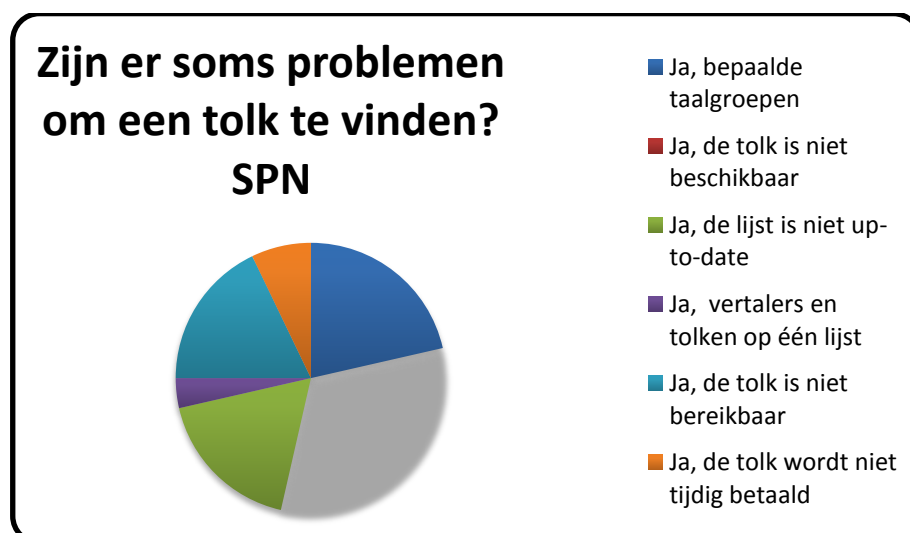
De helft van de respondenten geeft aan nooit een eigen lijst te gebruiken. De andere helft gebruikt er wel één. De respondenten die een eigen lijst bijhouden, zouden we nog in twee groepen kunnen opdelen. Enkele respondenten zeiden dat ze eerst hun eigen lijst gebruikten maar dat de tolken wel altijd uit de officiële lijst kwamen. Andere respondenten zeiden dat ze eerst de officiële lijst raadpleegden en hun eigen lijst of een lijst van een collega pas raadpleegden als ze geen tolk konden vinden.

1.5.4 Vraag 16 & 16A

Zijn er soms problemen om een tolk te vinden?

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Ja, bepaalde taalgroepen	6	60%
Ja, de tolk is niet beschikbaar	9	90%
Ja, de lijst is niet up-to-date	5	50%
Ja, de vertalers en tolken staan door elkaar op de lijst	1	10%
Ja, de tolk is niet bereikbaar	5	50%
Ja, de tolk wordt niet tijdig betaald en wil niet meer tolken	2	20%

Figuur 20 - Zijn er soms problemen om een tolk te vinden?

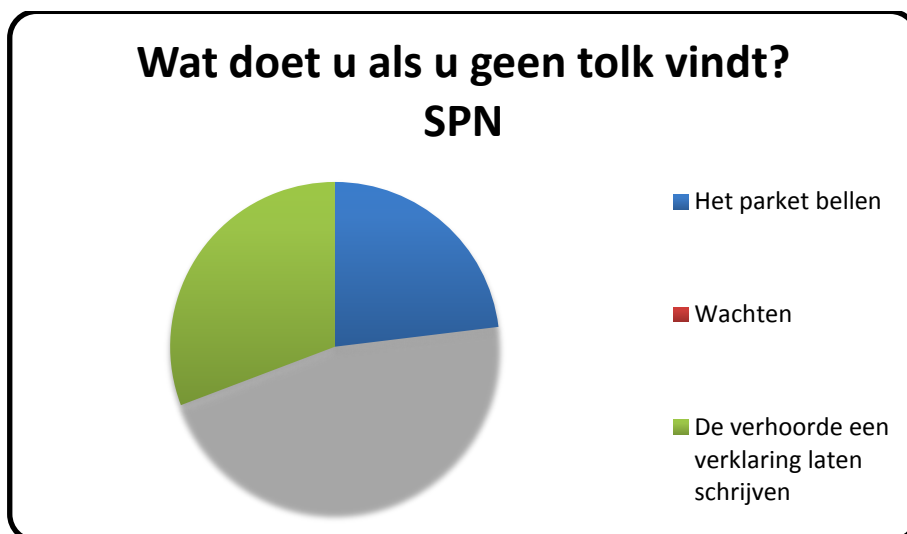
Bovenstaande tabel en figuur tonen aan dat er wel degelijk problemen ontstaan wanneer de politiemensen een tolk zoeken. Negen van de tien respondenten geven aan dat de tolk niet beschikbaar is als ze hem contacteren. De helft van de respondenten zegt dat de tolken niet bereikbaar zijn wanneer ze hen contacteren. De helft van de respondenten haalt ook aan dat de lijst niet up-to-date is. Een grote meerderheid zegt dat het voor bepaalde talen ook moeilijker is om een tolk te vinden. Ze haalden vooral het Chinees aan. Eén van de respondenten vermeldde ook dat hij het onhandig vindt dat de vertalers en de tolken op dezelfde lijst staan. Bij de meesten staat wel duidelijk vermeld of ze enkel vertalen of tolken maar dat is niet op heel de lijst zo. Tot slot waren er nog twee respondenten die al tolken aan de telefoon hadden die niet meer willen tolken omdat ze niet tijdig betaald worden door Justitie.

Aangezien de onderzoeker verwachtte dat er enkele problemen zouden zijn, werd de doorvraag 16A gesteld:

Wat doet u als u geen tolk vindt?

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Tabel 23 Tolk - Vraag 16A Wat doet u als u geen tolk vindt?		
Het parket bellen	3	30%
Wachten	6	60%
De verhoorde een verklaring laten schrijven	4	40%

Figuur 21 - Wat doet u als u geen tolk vindt?

Meer dan de helft van de respondenten wacht tot ze een tolk vinden. Enkele respondenten gaven aan dat het soms enkele uren kan duren voor ze dan effectief een tolk vonden. Drie andere respondenten bellen terug naar het parket en vragen de magistraat van wacht om raad. Tot slot zijn er ook vier respondenten die de verhoorde een verklaring in zijn eigen taal laten schrijven en de verklaring aan het PV toevoegen.

1.5.5 Vraag 17

Geeft u de tolk op voorhand informatie over de zaak waarin hij zal tolken?

Tabel 24 Tolk - Vraag 17 Geeft u de tolk op voorhand informatie?		
Ja	10	100%
Andere	0	0%
Totaal	10	100%

Alle respondenten antwoordden positief op de bovenstaande vraag. Ze vermeldden er ook allemaal bij dat ze slechts een korte uitleg geven over de zaak. Meestal vermeldden ze wat er gebeurd is. Alle andere elementen moeten volgens de respondenten tijdens het verhoor naar boven komen.

1.5.6 Vraag 18

Als u wel een tolk hebt gevonden, stelt de tolk zichzelf voor of introduceert u de tolk?

Tabel 25 Tolk - Vraag 18 Stelt u de tolk voor of introduceert hij zichzelf?		
Eerst ik en dan de tolk	4	40%
De tolk	4	40%
Ik	1	10%
Maakt niets uit voor mij	1	10%
Totaal	10	100%

Figuur 22- Stelt u de tolk voor of introduceert hij zichzelf?

Slechts één respondent zegt dat enkel hij de tolk voorstelt. Ongeveer de helft van de respondenten zegt dat zij eerst zelf zeggen wie de tolk is en laten hem dan zichzelf aan de anderstalige voorstellen. Vier andere respondenten zeggen dat ze de tolk altijd zichzelf laten voorstellen zodat de anderstalige ook direct begrijpt die de tolk is. Voor één van de respondenten maakt het niet uit wie de tolk voorstelt. Afhankelijk van de situatie stelt hij de tolk voor of introduceert de tolk zichzelf. We zullen hier enkele antwoorden citeren:

"Ik laat de tolk dat zelf doen want hij spreekt de taal. Dus (euh) meestal moeten we dat ook niet vragen. Dus (euh) die mensen zijn daar zeer ervaren in en die stellen meestal zichzelf al voor om de mensen ook wat gerust te stellen want er komt dan weer een vreemde binnen op dat moment. En gewoon ook vlakaf van "voilà, ik ben de die en ik kom dit en dat doen". (HINP F TAO)

"Die weten dat er een tolk gaat komen en die zien ook die mens en dat we ertegen praten en dan gebeurt dat denk ik dat wij dat eventjes zeggen en dat dan de tolk zichzelf voorstelt." (INP B Interventie)

"Ja, ik doe dat of de tolk doet dat zelf, dat maakt mij niet uit. Die legt dat uit." (HINP E TAO)

1.5.7 Vraag 19

Hoe verloopt het verhoor met een tolk voor u, eerder vlot of minder vlot?

Tabel 26 Tolk - Vraag 19 Hoe verloopt het verhoor met een tolk voor u?		
Goed	5	50%
Moeizamer en moeilijker	2	20%
Goed, maar minder vlot	3	30%
Totaal	10	100%

Figuur 23 - Hoe verloopt een verhoor met een tolk voor u?

De helft van de respondenten geeft aan dat een verhoor met een tolk goed verloopt. Drie andere respondenten zeiden dat een verhoor met een tolk goed verloopt maar toch minder vlot dan een verhoor in het Nederlands. Tot slot waren er ook twee respondenten die een verhoor met een tolk altijd moeilijker vinden omdat het moeizamer verloopt dan een verhoor in het Nederlands. We citeren enkele antwoorden:

"Mja, ik heb daar meestal toch niet zo (stilte) ge beperkt u toch altijd tot de (euh) tot de basisvragen omdat dat toch moeilijk is vind ik met een tolk om heel lange en diepgaande verhoren te doen. Het is moeilijk enerzijds en ook denk ik vermoeiend voor de verdachte en het werkt trager natuurlijk dan dat ge in uw eigen taal of in één en dezelfde taal communiceert. Dus die verhoren pff ja ik ga niet zeggen dat dat slechte verhoren zijn maar dat is toch anders dan een gewoon verhoor vind ik." (INP D Diefstal)

"Ja, ja dat loopt altijd zeer goed. Ik vind dat toch. Ik heb daar altijd een heel goed gevoel bij." (INP B Interventie)

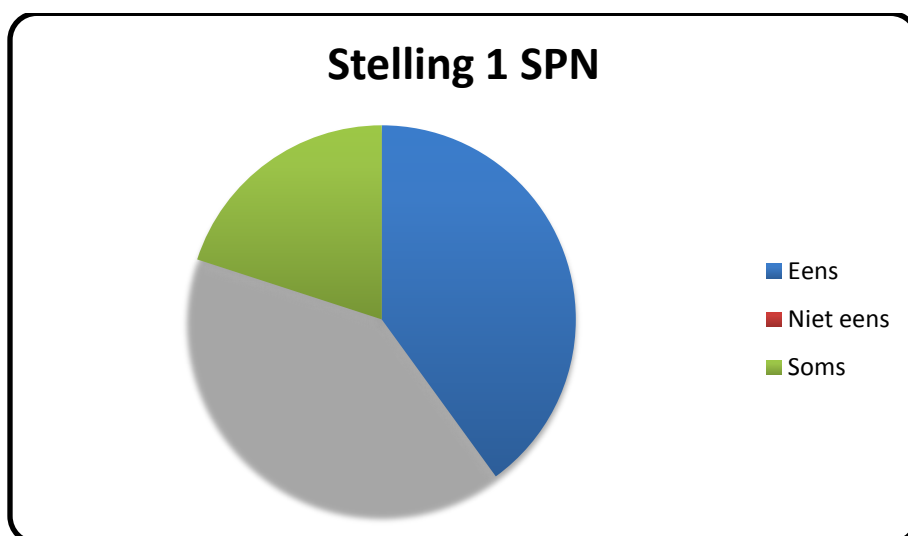
"Ik heb daar nog nooit geen problemen mee gehad. Allé, de paar keren dat we er hier één hebben moeten gebruiken, heb ik het zelf denk ik maar 1 of 2 keer gedaan. 1 keer denk ik zelfs maar in de laatste 2, 3 jaar. Dat gaat altijd, dat is geen probleem." (HINP F TAO)

2. Stellingen Scheepvaartpolitie

2.1 Stelling 1

Wanneer ik verhoor met een tolk vind ik het moeilijk om de non-verbale info van de verhoorde te begrijpen omdat de vertolking altijd later komt.

Eens	4	40%
Niet eens	4	40%
Soms	2	20%
Totaal	10	100%

Figuur 24 - Stelling 1 SPN

De meningen over de eerste stelling zijn duidelijk verdeeld. Twee respondenten zeggen dat de stelling soms waar is. De ene inspecteur zei dat het van de taal afhing. Als hij de taal zelf begrijpt, heeft hij geen problemen met de vertolking die later is. De tweede respondent die het soms eens is met de stelling, zegt dat het begrijpen van de non-verbale info afhangt van de ervaring van de politie-inspecteur.

De respondenten die het eens waren met de stelling gaven aan dat het moeilijker is om de non-verbale info te begrijpen omdat de vertolking later komt. De respondenten die het niet eens waren, zeiden dat je de non-verbale info wel duidelijk genoeg ziet voor de vertolking en ze al kan interpreteren. Hieronder citeren we enkele antwoorden:

"Awel, ja ge ziet de verstekeling bepaalde (euh) ja bewegingen is het woord niet. Ja, uitdrukkingen maken en ge kunt die nog niet koppelen aan (euh). Maar het wordt meestal wel duidelijk als de vertolking komt." (HINP A Imm & Grens)

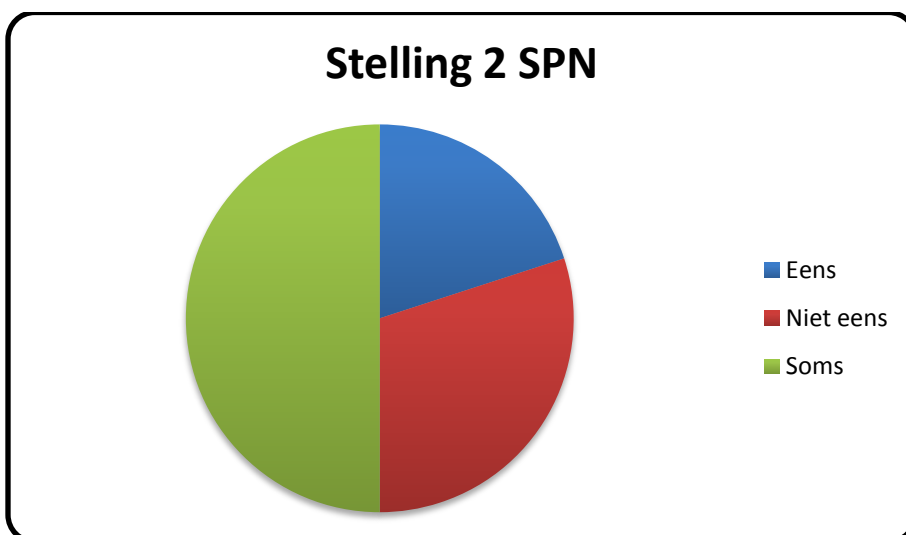
"Ja, nee ge ziet hoe dat die mensen reageren als de tolk het uitlegt en ge stelt een vraag en ge ziet toch ook het non-verbaal gedrag." (HINP C TAO)

"Nee, het is niet omdat die non-verbale, omdat die later komt, dat dat een verschil gaat maken want ge ziet toch aan zijn gezicht dat hij wat gaat doen en zenuwachtig zijn ze toch. Van in het begin tot het einde (euh) nee." (HINP F TAO)

2.2 Stelling 2

Wanneer ik met een tolk een verhoor uitvoer, spreek ik altijd in de ik-vorm en kijk ik de anderstalige aan.

Tabel 28 - Stelling 2 SPN		
Eens	2	20%
Niet eens	3	30%
Soms	5	50%
Totaal	10	100%

Figuur 25 - Stelling 2 SPN

Slechts twee respondenten zijn het altijd eens met deze stelling en richten hun vragen rechtstreeks aan de verhoorde persoon. Drie respondenten zijn het niet eens en geven allemaal aan dat ze zich meer tot de tolk richten en de verhoorde pas aankijken wanneer de tolk begint te tolken. De helft van de respondenten is het af en toe eens met de stelling. Zij geven allemaal aan dat het vooral afhangt van het verhoor en de medewerking van de verhoorde. Wanneer de verhoorde meewerkt, zullen ze zich steeds rechtstreek tot hem richten maar wanneer hij niet meewerkt, zullen ze zich ook meer tot de tolk richten. Hieronder geven we enkele antwoorden van de respondenten:

"Ik denk dat het de bedoeling is dat ge altijd naar de verdachte kijkt. Uiteindelijk kijkt ge de verdachte altijd in de ogen hé, constant. Omdat ge ook moet weten hoe reageert die. " (HINP C TAO)

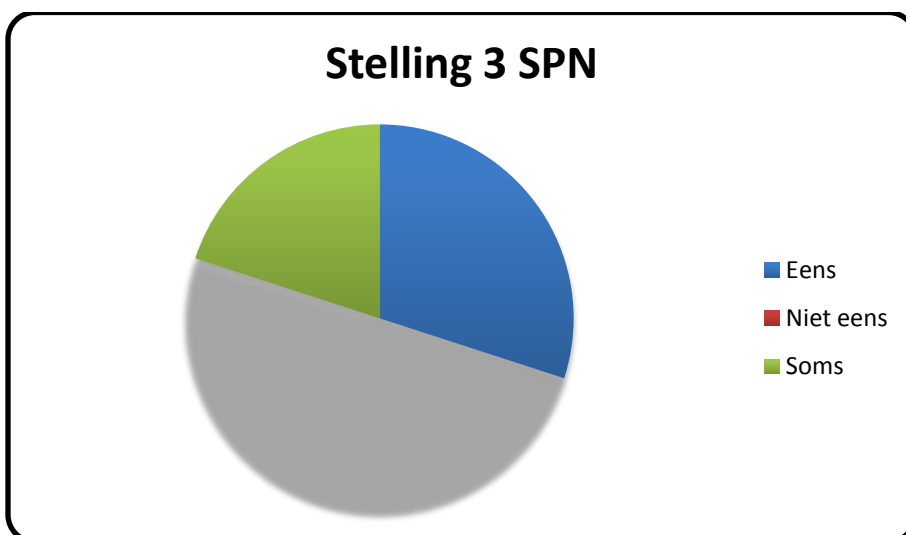
"Nee, nee, wij praten gewoon tegen de verdachte hé. Natuurlijk als die met ons voeten aan het spelen zijn, dan zeggen wij tegen die tolk 'kunt gij eens vragen of dat hij normaal doet want hij is met ons voeten aan het rammelen'." (HINP E TAO)

"(euh) Nee, ik zal altijd mijn vertaling eerst aan de tolk uitleggen en dan wel non-verbaal knikken. Ik zal het zo zeggen. Dus wat de tolk dan overdraagt zal ik (euh) knikken of ik zal non-verbaal dan laten weten 'OK, dat is de vraag die ik u stel'. " (INP C Diefstal)

2.3 Stelling 3

Wanneer de tolk en de anderstalige van dezelfde origine zijn, twijfel ik wel eens aan de juiste vertolking.

Tabel 29 - Stelling 3 SPN		
Eens	3	30%
Niet eens	5	50%
Soms	2	20%
Totaal	10	100%

Figuur 26 - Stelling 3 SPN

Uit de figuur blijkt duidelijk dat de helft van de respondenten het oneens is met de derde stelling. Zij twijfelen nooit aan de tolk en gaan ervan uit dat de tolk steeds onpartijdig en neutraal blijft. Twee respondenten geven aan dat ze het soms met de stelling eens zijn omdat zij allebei het gevoel van wantrouwen reeds ervaren hebben in een verhoor met een tolk. Eén van de respondenten gaf aan dat hij het handig zou vinden als alle verhoren met een tolk opgenomen worden. Op die manier kan er bij twijfel nadien een controle uitgevoerd worden. Twee andere respondenten geven aan soms te twijfelen aan de onpartijdigheid van de tolk.

"Ik doe dat niet. Ik doe dat principieel niet omdat ik ervan uitga, op het naïeve af dat is nu zo allé dat is mijn redenering. Ik ga ervan uit dat hij of zij als tolk zijn taak gewoon op een correcte manier uitvoert. " (HINP B Imm & Grens)

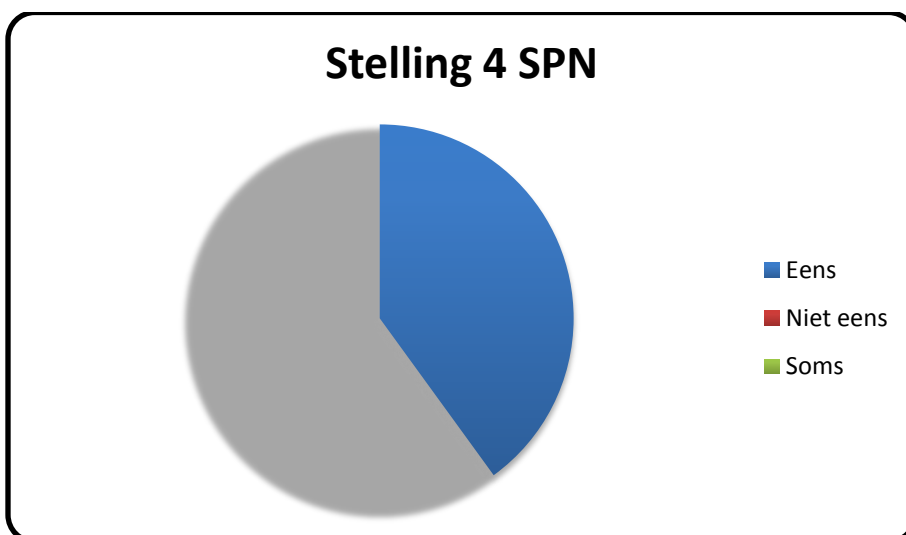
"Ja, dan heeft de tolk het voordeel van de twijfel. Maar of dat ook effectief, ge kunt dat nergens vaststellen hé. Eigenlijk zouden ze beter dat verhoor opnemen. Tegenwoordig met al die geluidsdragers die ge hebt (euh) is het beter uiteindelijk dat ge dat verhoor op band zet en dan natuurlijk vertalen voor de PV da ge dan die band kunt meesturen voor het parket en als er achteraf dan discussies zijn eventueel die band letterlijk laten vertalen." (HINP C)

"Ja, als ze (euh) dat weet ge nooit hé als ze zitten te konkelfoezen onder elkaar en ge verstaat niet wat er gezegd wordt. (euh) Zou het kunnen zijn dat de tolk een andere richting aan verhoor geeft. Dat zou kunnen want als ge er niks van begrijpt ja." (HINP D TAO)

2.4 Stelling 4

Soms vraag ik aan de tolk wat hij denkt over de anderstalige. De tolk spreekt immers dezelfde taal van de anderstalige en kent zijn cultuur.

Tabel 30 - Stelling 4 SPN		
Eens	4	40%
Niet eens	6	60 %
Soms	0	0%
Totaal	10	100%

Figuur 27 - Stelling 4 SPN

Uit de tabel en de grafiek blijkt duidelijk dat meer dan de helft van de respondenten geen vragen stelt aan de tolk. De overige 40% geeft aan dat ze af en toe wel vragen stellen aan de tolk en dat gebeurt na het verhoor. De opmerkingen van de tolk worden dus nergens in het PV vermeld. Hieronder citeren we enkele antwoorden van de respondenten:

"Nee! Nee, maar ik denk ook niet dat een tolk daar zich over uitspreekt. Die mensen zijn ook altijd professioneel en ge gaat daar (euh) nee, ik kan niet zeggen dat ik dat ooit al gehad heb met een tolk dat die eigenlijk zijn eigen mening geeft over... (euh) " (INP C Diefstal)

"Dat doe ik niet omdat ik dat deontologisch niet juist vind zo van achteraf 'denkt gij dat hij het gedaan heeft?'. Nee, dat doe ik niet. Dat is ook niet aan de orde. De tolk die vertaalt hé. Het is niet aan de tolk om een interpretatie te geven en ik zie wat ik zie natuurlijk hé. Nee, niet juist." (HINP C TAO)

"Dat is meestal na het verhoor. Ik denk da ge dan zo vragen stelt van (euh) 'hoe komt hem bij u over'. Omdat ge inderdaad in een andere taal hé. [...] Dat gebeurt we, niet dat dat echt (euh) allé die vraag wordt niet in ons proces-verbaal verwerkt hé. Maar het is toch een (euh) informatieve vraag ja." (INP A Interventie)

"Dat gebeurt wel eens als alles afgelopen is. Dat we wel eens vragen van 'denkt ge dat die dat werkelijk of...' omdat hij de intonaties beter gezien heeft. Ja, de manier van spreken die voor ons dan dikwijls onduidelijk is, de lichaamstaal is soms (euh) altijd veelzeggend. En sommige tolken zeggen 'ik denk dat of dat'. Maar dat kunt ge niet gebruiken." (HINP A Imm & Grens)

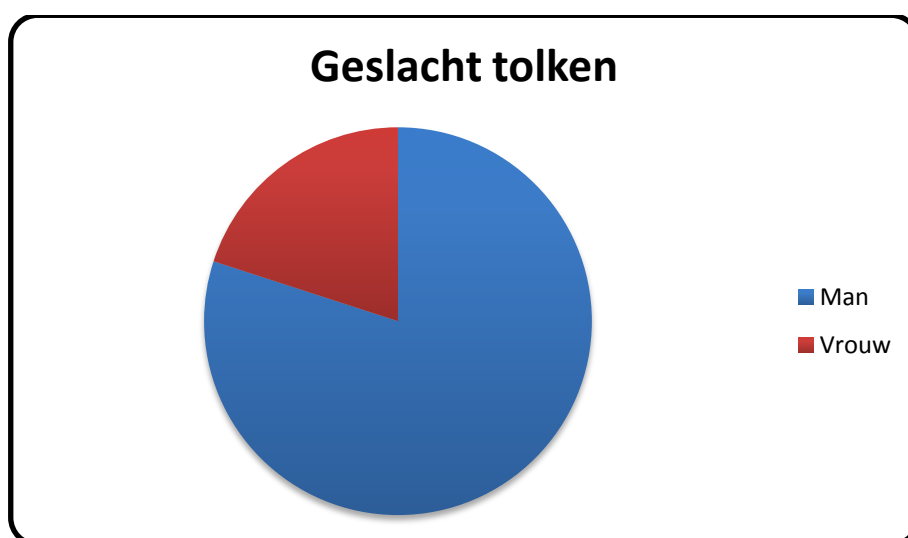
3. Interviews tolken

3.1 Persoonsgegevens: vraag 1 t.e.m. 8

In deze paragraaf worden zes gegevens behandeld. Enkel het gegeven over het geslacht werd niet expliciet gevraagd maar wel duidelijk vastgesteld door de onderzoeker. Het geslacht heeft geen invloed op het onderzoek maar we vonden het wel belangrijk om zowel mannelijke als vrouwelijke tolken te interviewen.

3.1.1 Geslacht

Tabel 31 - Geslacht tolken		
Man	4	40%
Vrouw	1	10 %
Totaal	10	100%

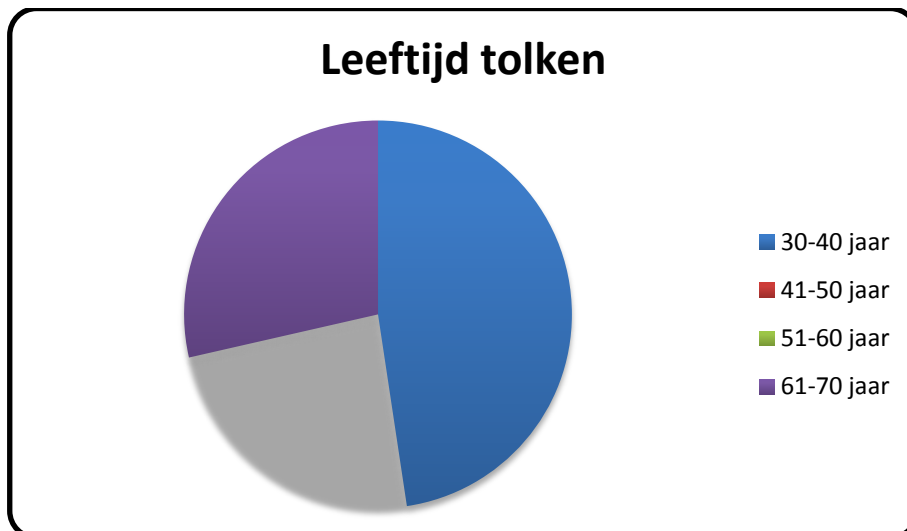
Figuur 28 - Geslacht Tolken

De onderzoeker kon slechts één vrouw interviewen en vier mannen. Deze gegevens kunnen niet veralgemeend worden voor de gerechtstolken in Antwerpen. Om het effectieve aantal vrouwelijke en mannelijke tolken na te gaan, zou men de hele officiële lijst kunnen bekijken.

3.1.2 Leeftijd

Tabel 32 Persoonsgegevens - Leeftijd tolken		
30-40 jaar	2	40%
41-50 jaar	1	20%
51-60 jaar	0	0%
61-70 jaar	2	40%
Totaal	5	100%

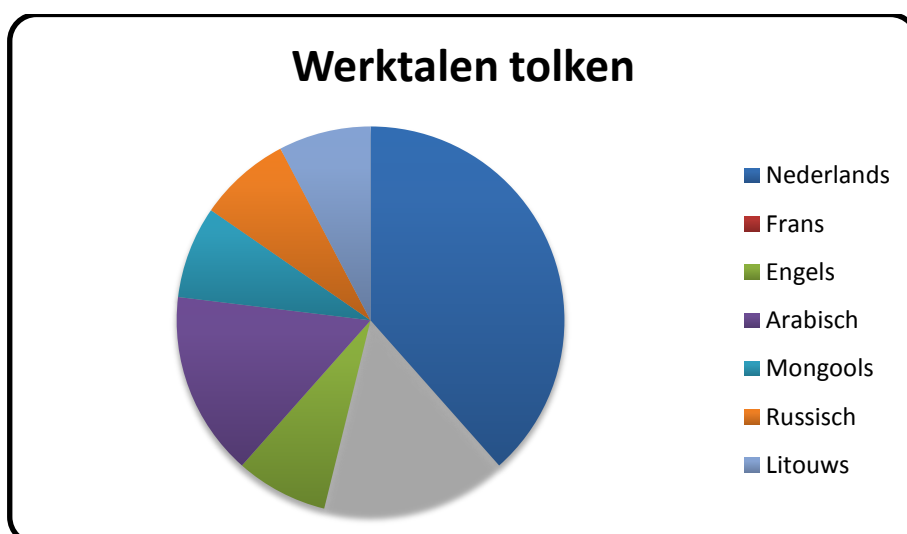
Figuur 29 - Leeftijd tolken

De tolken die de onderzoeker heeft kunnen interviewen zijn allemaal ouder dan 30 jaar. De leeftijd van de vijf respondenten is zeer verschillend. Twee respondenten behoren tot de leeftijdscategorie tussen 30 en 40 jaar. De derde respondent is 45 jaar en de andere twee respondenten zijn allebei ouder dan 60 jaar.

3.1.3 Werktaalen

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Taal	Aantal	Percentage
Nederlands	5	100%
Frans	2	40%
Engels	1	20%
Arabisch	2	40%
Mongools	1	20%
Russisch	1	20%
Litouws	1	20%

Figuur 30 - Werktaalen tolken

De tolken die deelnamen aan de interviews hebben allemaal zeer verschillende talencombinaties. Alle tolken hebben het Nederlands als werктаal maar het is slechts de moedertaal van 2 respondenten. De volgende talencombinaties kwamen voor: Arabisch-Frans-Nederlands, Engels-Nederlands, Arabisch-Nederlands, Mongools-Nederlands en Frans-Russisch-Litouws-Nederlands.

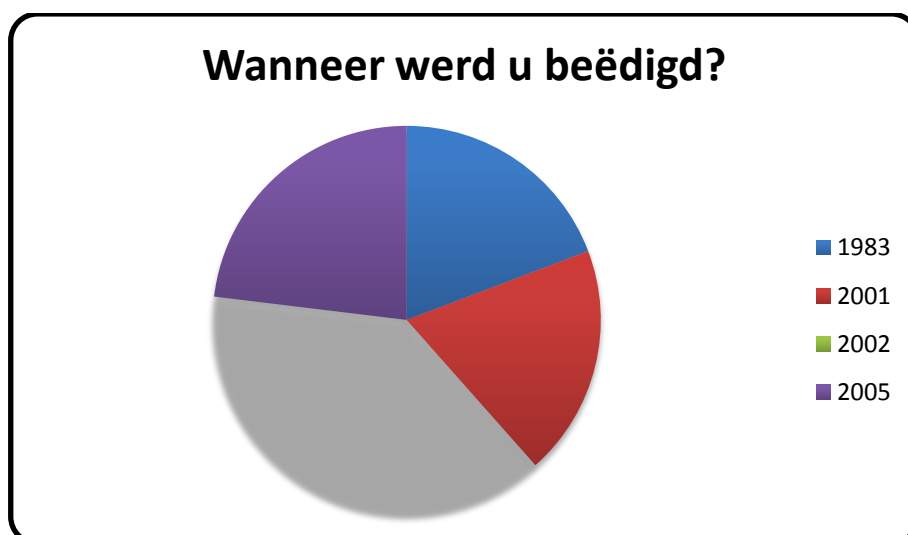
Om de anonimiteit van de respondenten te garanderen zullen we niet weergeven welke talencombinatie bij welke tolk hoort.

3.1.4 Beëdiging

In deze paragraaf zullen we vraag 3, 3A en vraag 4 bespreken.

Wanneer werd u beëdigd? (3)

Jaar	Aantal	Procent
1983	1	20%
2001	1	20%
2002	2	40%
2005	1	20%
Totaal	5	100%

Figuur 31 - Wanneer werd u beëdigd?

De meeste tolken zijn beëdigd na 2000. Slechts één tolk werd zeer vroeg in 1983 beëdigd. Aangezien de tolken in verschillende jaren beëdigd werden, zullen de antwoorden op de volgende vragen ook zeer verschillend zijn.

Hoe ging die procedure in zijn werk? (3A)

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Procedure	Aantal	Procent
Brief naar parket schrijven	2	40%
Gesprek met parket	2	40%
Opgeroepen door parket en eed afgelegd	3	60%

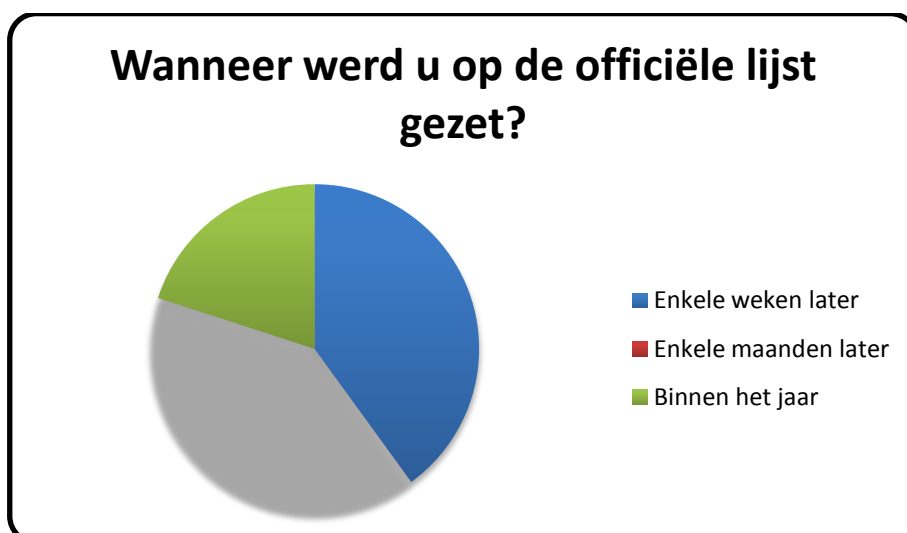

Figuur 32 - Hoe ging de procedure in zijn werk?

De helft van de tolken werd opgeroepen door het parket nadat hij of zij geslaagd was voor examens aan de toenmalige Lessius Hogeschool. De tolken die vroeger beëdigd werden, moesten zelf een brief schrijven naar het parket en werden aan een interview bij het parket onderworpen. Nadien werden zij ook opgeroepen om de eed af te leggen.

Wanneer werd u op de officiële lijst gezet? (4)

Wanneer	Aantal	Percentage
Enkele weken later	2	40%
Enkele maanden later	2	40%
Binnen het jaar	1	20%
Totaal	5	100%

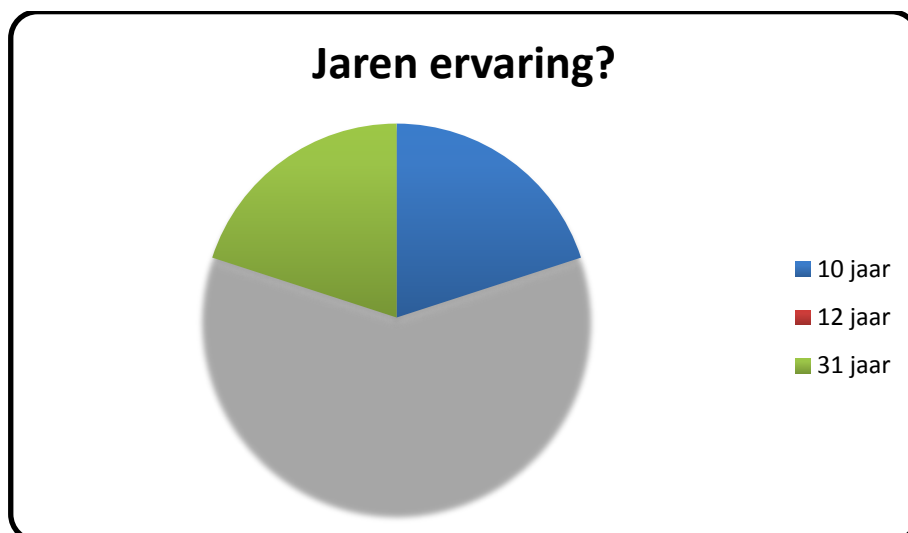
Figuur 33 - Wanneer werd u op de officiële lijst gezet?

Uit de figuur blijkt dat de tijd tussen de beëdiging en het moment waarop de tolken effectief op de lijst terechtkomen zeer verschillend is. De tolken die voor of begin de jaren 2000 beëdigd werden, kwamen vrij snel op de lijst terecht. De tolken die nadien beëdigd werden moesten vaak iets langer wachten. De lijsten worden dus niet meteen aangevuld.

3.1.5 Jaren ervaring

Hoe lang werkt u al als gerechtstolk?

Tabel 37 Persoonsgegevens - Jaren ervaring?		
10 jaar	1	20%
12 jaar	3	60%
31 jaar	1	20%
Totaal	5	100%

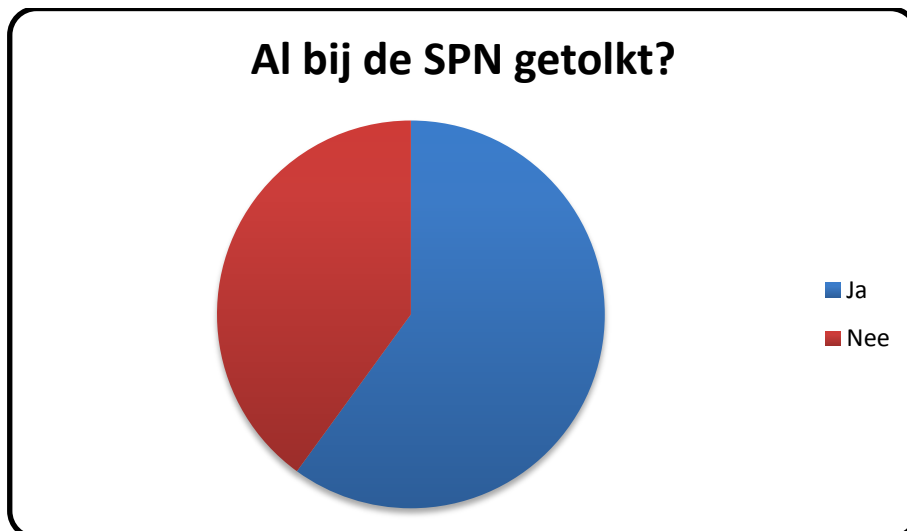
Figuur 34 - Jaren ervaring?

Er is een groot verschil in het aantal jaren ervaring van de tolken. De meeste tolken hebben reeds twaalf jaar ervaring. Een andere respondent heeft twee jaar minder ervaring en ten slotte is er nog één respondent die meer dan dertig jaar ervaring heeft als gerechtstolk.

3.1.6 Ervaring politie

In deze paragraaf zullen we de vragen 6,7 en 8 te beantwoorden.
Hebt u al bij de Scheepvaartpolitie getolkt?

Tabel 38 Persoonsgegevens - Al bij de SPN getolkt?		
Ja	3	60%
Nee	2	40%
Totaal	5	100%

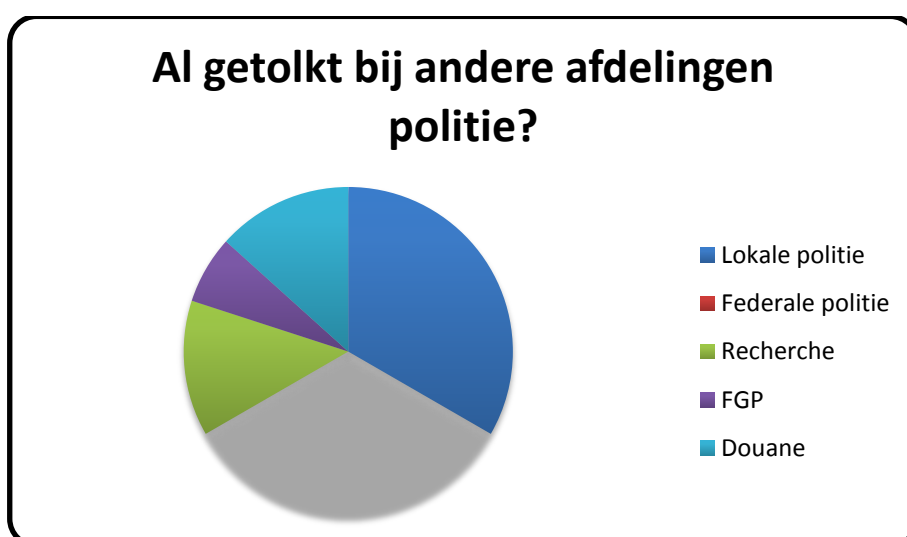
Figuur 35 - Al bij de SPN getolkt?

Zoals reeds aangegeven in de methodologie, kreeg de onderzoeker contactgegevens van de gerechtstolken via de inspecteurs en hoofdinspecteurs. De overige tolken werden willekeurig uitgekozen. Door vraag 7 te stellen, wou de onderzoeker te weten komen of de gerechtstolken al op andere afdelingen van de politie hebben getolkt. Vraag 7 zullen we nu behandelen.

Hebt u al bij andere afdelingen van de politie getolkt?

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Tabel 39 Persoonsgegevens - Al getolkt bij andere afdelingen politie?		
Lokale politie	5	100%
Federale politie	5	100%
Recherche	2	40%
FGP	1	20%
Douane	2	40%

Figuur 36 - Al getolkt bij andere afdelingen politie?

Hoewel slechts drie van de vijf tolken reeds bij de SPN hebben getolkt, blijkt duidelijk dat alle tolken al op meerdere afdelingen bij de politie hebben getolkt. Door vraag 8 te stellen wou de onderzoeker nog te weten komen hoe vaak de tolken bij de politie tolken.

Hoe vaak tolkt u bij de politie?

Antwoord	Aantal	Percentage
3 à 4 keer per dag	1	20%
79 keer per maand	1	20%
5 à 6 keer per week	1	20%
3 à 5 keer per maand	1	20%
5 à 10 keer per maand	1	20%
Totaal	5	100%

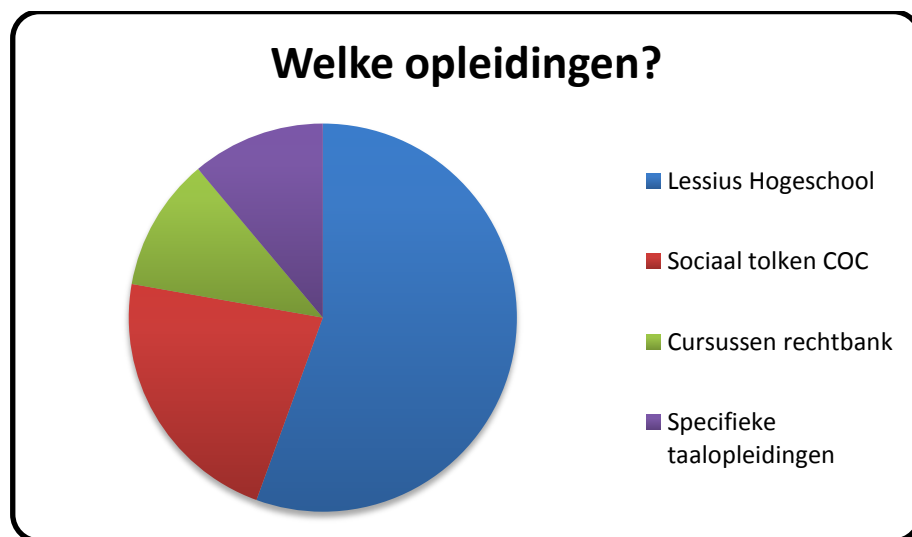
Aangezien alle respondenten een zeer verschillend antwoord gaven, hebben we alle antwoorden in de tabel opgenomen. Uit de tabel kunnen we afleiden dat het aantal tolkopdrachten zeer verschillend is. Dat aantal is ook zeer afhankelijk van de taalcombinatie van de tolk. Zo zei de respondent die als werktaal het Mongools heeft dat er veel minder opdrachten zijn omdat het een minder voorkomende taal is.

3.2 Opleiding

3.2.1 Vraag 9

Welke opleidingen hebt u gevolgd alvorens u als gerechtstolk begon te werken? In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Opleiding	Aantal	Percentage
Lessius Hogeschool	5	100%
Sociaal tolken COC	2	40%
Cursussen rechtbank	1	20%
Specifieke taalopleidingen	1	20%

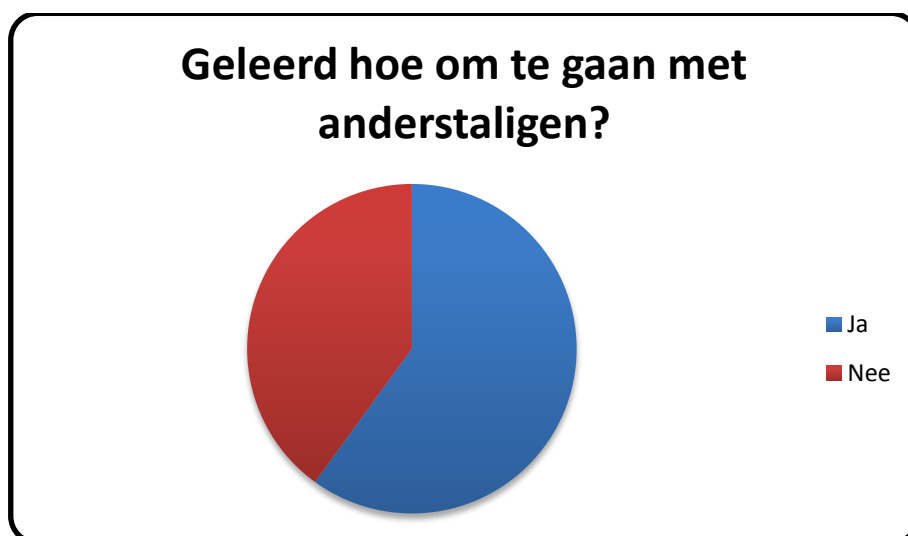
Figuur 37 - Welke opleidingen?

Alle respondenten hebben de opleiding tot gerechtstolk aan de voormalige Lessius Hogeschool (nu KU Leuven campus Antwerpen) gevolgd. Daarnaast zijn er nog twee respondenten die ook de opleiding tot sociaal tolk hebben gevolgd. Tot slot volgde één respondent eerst cursussen aan de rechtbank en vervolgens de opleiding aan de Lessius Hogeschool. Een andere respondent volgde nog een specifieke taalopleiding Nederlands.

3.2.2 Vraag 10

Hebt u in uw opleiding geleerd hoe om te gaan met anderstaligen?

Ja	3	60%
Nee	2	40%
Totaal	5	100%

Figuur 38 - Geleerd hoe om te gaan met anderstaligen?

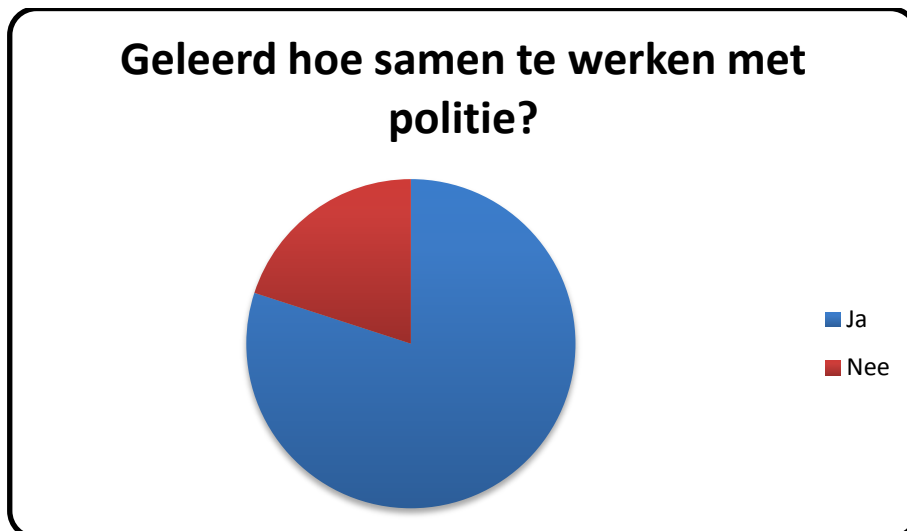
Uit de antwoorden blijkt dat iets meer dan de helft van de respondenten wel degelijk iets geleerd heeft over hoe om te gaan met anderstaligen. Twee respondenten leerden die vaardigheden tijdens de opleiding tot sociaal tolk. De derde respondent leerde de vaardigheden tijdens de opleiding van de Lessius Hogeschool. De twee oudste tolken zeiden nooit iets te hebben geleerd over anderstaligen. Ze haalden echter wel aan dat ze door hun ervaring bepaalde vaardigheden hebben ontwikkeld om met anderstalige mensen om te gaan.

3.2.3 Vraag 11

Hebt u in uw opleiding geleerd hoe samen te werken met politieagenten?

Ja	4	80%
Nee	1	20%
Totaal	5	100%

Figuur 39 - Geleerd hoe samen te werken met politie?

Op één respondent na, beantwoordde iedereen de vraag positief. De mensen die de vraag positief hebben beantwoord, volgden ook allemaal de opleiding tot gerechtstolk aan de Lessius Hogeschool. De andere respondent volgde eerst cursussen aan de rechtbank in de jaren '80 en deed daar ervaring op over de werkwijzen van de politie.

3.2.4 Vraag 12

Zijn er dingen die u in de praktijk hebt geleerd over anderstaligen of de werking van de politie die u liever al eens in de opleiding had geleerd?

Tabel 44 Opleiding - Dingen uit de praktijk liever al in opleiding ?		
Ja	3	60%
Nee	2	40%
Totaal	5	100%

Figuur 40 - Dingen uit de praktijk liever al in opleiding?

Twee respondenten antwoordden negatief op de vraag. Zij vonden dat men al doende wel bijleert. De overige respondenten gaven alle drie andere tips voor de opleiding of voor de toekomstige tolken mee. De ene tolk wil dat er meer nadruk gelegd wordt op de neutraliteit van de tolk. Een andere tolk schrijft steeds een zelfreflectie na iedere opdracht. Tot slot had de

laatste respondent nog opmerkingen over de goede voorbeelden die in de lessen aan bod komen terwijl er in de praktijk vaak dingen mislopen. We zullen hun antwoorden hieronder citeren:

"Ja (euh) zoals dat ik nu juist heb aangehaald en dat er (euh) en dat ik nog altijd vaak zie dat er veel mensen gewoon eigenlijk soms ook privégesprekken houden. En dat dat eigenlijk niet kan omdat ik vind dat je dan gewoon alles letterlijk moet vertalen. En er zijn mensen die bijvoorbeeld (euh) een vraag niet goed verstaan. Ook een tolk soms. En dat ik zelf zie (euh) die durven, of die schamen zich soms om een vraag te moeten herhalen. Ik vind dat je dat moet durven doen, dat je een vraag moet herhalen, want anders ben je geen goede tolk." (TOLK C SPN)

"Ja, voor uzelf zo "vandaag moest ik met deze situatie omgaan en waar had ik het moeilijk mee?". Of je leert nieuwe woorden waarvoor je moet opletten. Welke vertaling was niet juist? Wat soms is het niet helemaal correct. Dan denk je "Dat woord had ik zo moeten zeggen in plaats van zo". " (TOLK D)

"Ja, ik ben altijd toegespitst geweest op het onberekenbare, op het onvolledige, op het foutieve, op ja, op de menselijke geest (euh) op, op dwalingen, op misleidingen [...] Bijvoorbeeld als je een verhoor tolkt en je ziet blijkbaar dat beide partijen het mis hebben in wat ze tegen elkaar gezegd hebben, wat ga je dan doen? Ik heb daar nog steeds geen antwoord op gekregen hé. Geen sluitend. Want je mag geen getuige zijn. Dus je denkt "ik heb het goed vertaald". Ik weet het goed, ik heb het goed vertaald. Of er is een weerslag, er komt een PV en je zegt "dit is het eigenlijk niet" maar die verdachte of die getuige die keurt dat goed. Ja, dan sta je nergens hé. Dan sta je machteloos hé. Want uiteindelijk kan het wel aan de tolk worden toegeschreven en dat vind ik één van de moeilijkere vraagstukken." (TOLK E)

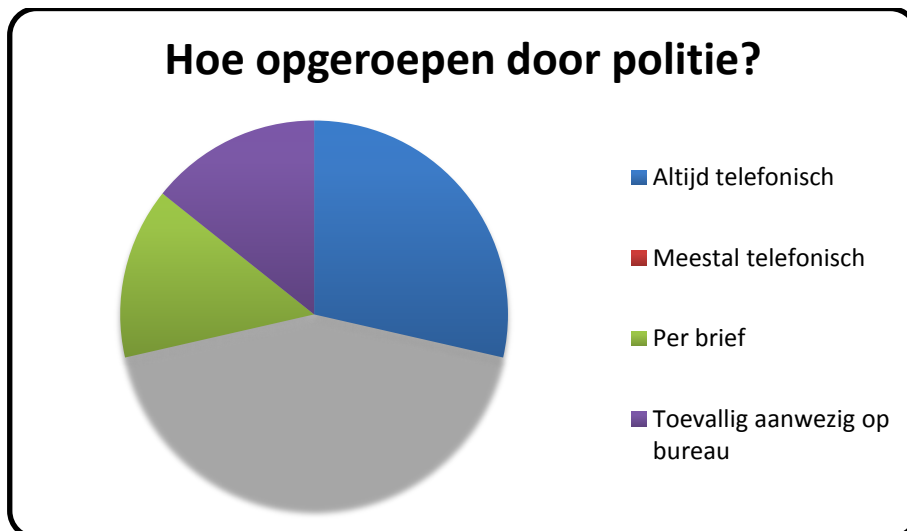
3.3 Vordering tolk

3.3.1 Vraag 13

Hoe wordt u opgeroepen door de politie?

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Tabel 45 Vordering tolk - Hoe opgeroepen door politie?		
Altijd telefonisch	2	40%
Meestal telefonisch	3	60%
Per brief	1	20%
Toevallig aanwezig op bureau	1	20%

Figuur 41 - Hoe opgeroepen door politie?

Alle respondenten gaven als eerste antwoord "altijd telefonisch" of "meestal telefonisch". De twee respondenten die "meestal telefonisch" antwoordden, gaven nog andere manieren aan:

"Bijna altijd telefonisch of als ze mij toevallig zien. Als ik daar aanwezig ben in dat kantoor dan zeggen ze: "Ah bent u vrij volgende week donderdag, of bent u morgen vrij?" Maar meestal is het telefonisch." (TOLK B SPN)

"Dat wordt regelmatig telefonisch uitgevoerd, soms via de gewone post, per brief." (TOLK C SPN)

Beide tolken hebben al vaker bij de Scheepvaartpolitie getolkt. Hoewel de respondenten van de Scheepvaartpolitie allemaal zeiden dat ze de tolken steeds telefonisch vorderen, geven de tolken aan dat ze soms op andere manieren gevorderd worden.

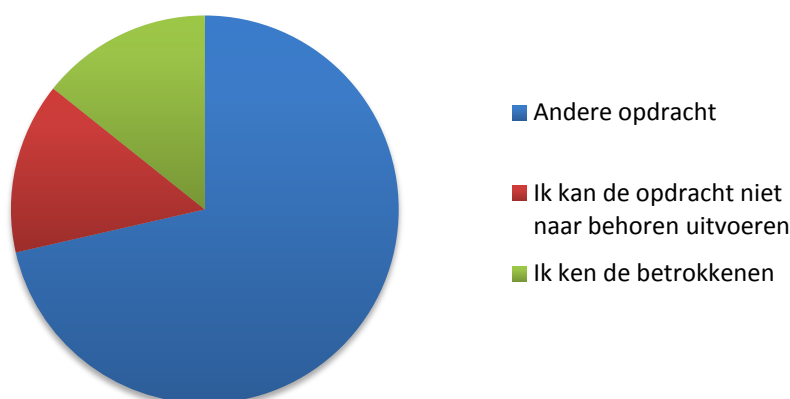
3.3.2 Vraag 14

Wanneer of waarom beslist u om een opdracht wel of niet aan te nemen?

In de onderstaande tabel kunnen de respondenten meerdere antwoorden hebben gegeven. Daarom werd er geen totaal weergegeven. Er werd weergegeven hoe vaak elk antwoord voorkwam.

Reden	Aantal	Percentage
Andere opdracht	5	100%
Ik kan de opdracht niet naar behoren uitvoeren	1	20%
Ik ken de betrokkenen	1	20%

Waarom opdracht niet aannemen?

Figuur 42- Waarom opdracht niet aannemen?

Alle respondenten weigeren een opdracht wanneer ze met een andere opdracht bezig zijn. Twee andere respondenten geven nog extra redenen. De eerste respondent weigert wanneer hij de opdracht niet naar behoren zal kunnen uitvoeren. Hij geeft aan dat er in één van zijn werktalen verschillende dialecten bestaan en die is hij niet allemaal machtig. De andere respondent tolkt in een taal die slechts door een kleine gemeenschap in Antwerpen gesproken wordt. De kans dat zij één van de betrokkenen kent is dus groot en daarom zal ze niet alle opdrachten aannemen.

Eén van de andere respondenten gaf nog een zeer opmerkelijk antwoord. Hij neemt een opdracht niet aan wanneer hij met een andere opdracht bezig is maar hij heeft soms het gevoel onder druk te staan. We citeren zijn antwoord waarin hij een probleem onder de gerechtstolken aankaart:

"Ik weiger heel weinig ja. Eigenlijk niet. Maar ik zou eigenlijk willen kunnen weigeren en ik ben een groot voorstander van een soort wachttijd, wachtdienst. Want je bent niet altijd, ik vind het zo ontmoedigend dat men tolken vraagt of ze stellen lijsten samen van zichzelf en dan zeggen ze wanneer beschikbaar: "altijd". En zo doe je elkaar de duivel aan hé want het is niet realistisch. Maar als de ene het doet, moet de andere het doen. Maar ik zou bijvoorbeeld zeggen (euh) ja een tolk die dat zegt, maar dat is extreem hé, een tolk die dat zegt is niet geloofwaardig om te beginnen. Maar die is natuurlijk ook slachtoffer van een zekere afwezigheid van organisatie. Maar ik zou heel graag hebben dat er een soort dispatch bestond waar je dan bijvoorbeeld op kan inloggen of zeggen "voilà, nu voel ik mij goed in vorm". Want je kan altijd iets voorhebben of familiaal of, of een verjaardag of iets dergelijks." (TOLK E)

De tolk geeft duidelijk aan dat er nood is aan een betere organisatie. Na het gesprek met deze tolk is de onderzoeker op gesprek geweest met een advocate. De advocaten hebben sinds de invoering van de Salduzwetgeving immers een oproepsysteem ontwikkeld. Dat oproepsysteem garandeert de onpartijdigheid. De mensen van politie kunnen immers enkel naar de dispatch bellen en krijgen geen persoonlijke telefoonnummers van de advocaten. Aangezien het systeem zeer efficiënt blijkt te zijn, vermeldt de onderzoeker de werking van het systeem in het hoofdstuk "Discussie en conclusie". De werking van het systeem staat beschreven in de bijlagen.

3.3.3 Vraag 15, 15A & 15B

We zullen de drie vragen telkens apart bespreken.

Krijgt u op voorhand informatie over de zaak waarin u zult tolken?

Tabel 47 Vordering tolk - Krijgt u op voorhand informatie over de zaak?		
Nee, zelden	1	20%
Ja	2	40%
Soms	2	40%
Totaal	5	100%

Figuur 43 - Krijgt u op voorhand informatie over de zaak?

Slechts één respondent geeft aan dat hij nooit op voorhand informatie krijgt over een zaak waarin hij zal tolken. De overige respondenten krijgen meestal wel informatie. Er is echter wel een licht verschil in hun antwoorden waardoor de onderzoeker ze in twee categorieën heeft ingedeeld. Twee respondenten zeggen dat ze altijd informatie krijgen terwijl de twee andere respondenten meedeelden dat ze afhankelijk van de zaak wel of geen informatie krijgen. Zoals reeds aangegeven in de methodologie, wil de onderzoeker ook te weten komen wat die informatie dan inhoudt. De inspecteurs en hoofdinspecteurs van de SPN zeiden namelijk dat ze slechts een korte samenvatting van de zaak geven zonder in detail te treden. Door vraag 15A aan de tolken te stellen, wil de onderzoeker te weten komen of dat werkelijk zo is.

Welke info krijgt u dan? (15A)

Tabel 48 Vordering tolk - Welke info krijgt u?		
Korte samenvatting	2	40%
Omschrijving feiten	2	40%
Geen	1	20%
Totaal	5	100%

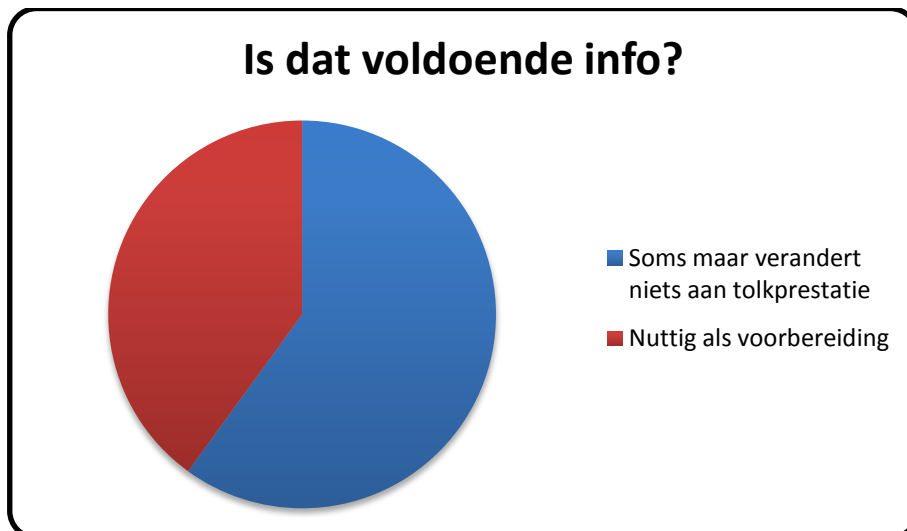
Figuur 44 - Welke info krijgt u dan?

Uit de antwoorden van de respondenten blijkt duidelijk dat ze steeds een korte samenvatting over de gebeurtenissen krijgen of een omschrijving van de feiten. Slechts één respondent geeft aan dat hij geen informatie krijgt zoals al uit vraag 15 bleek.

Aangezien de meerderheid van de respondenten wel degelijk informatie krijgt van de politie alvorens te tolken, behandelen we ten slotte vraag 15B. We vroegen aan de tolken of ze die informatie dan voldoende vonden. Tijdens de interviews gaven de tolken zelf onmiddellijk aan of de informatie ook nuttig was.

Is dat dan voldoende info voor u? (15B)

Tabel 49 Vordering tolk - Is dat voldoende info voor u?		
Soms maar verandert niets aan tolkprestatie	3	60%
Nuttig als voorbereiding	2	40%
Totaal	5	100%

Figuur 45 - Is dat voldoende info?

Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat de informatie niet van belang is. Het verkrijgen van een context is soms aangenaam om je mentaal voor te bereiden maar het verandert niets aan de manier waarop je tolkt. Ze geven dus aan dat er geen informatie gegeven moet worden maar dat het soms wel handig kan zijn. De twee andere respondenten daarentegen vinden de informatie zeker voldoende en ook nuttig. Op die manier kunnen ze zich zowel mentaal voorbereiden als specifieke woordenschat inoefenen voor de tolkopdracht. We citeren enkele antwoorden:

"Ja, dan geven ze een korte samenvatting om dat te weten. Maar dat helpt u niet in uw praktijken in de uitvoering van je werk. Ja, dus dat is informatie dat je erbij krijgt. Is dat nuttig, niet nuttig? Ik vind het beter dat je weet met wie je te doen hebt of wat dan nog. Maar dat heeft geen enkele invloed op de (euh) manier dat jij tolkt." (TOLK A SPN)

"In principe voor te vertalen moet je de inhoud niet weten waarover dat het gaat. Je moet dat niet weten. OK, het is leuk als je het weet. Het is ook leuk wanneer je bijvoorbeeld in een (euh) in een economisch dossier zit, dat ge weet waarover dat het gaat zodat ge dat dan eventueel zou kunnen instuderen want dat zijn specifieke woorden." (TOLK B SPN)

"Ja, ik vind dat goed ja. Dan weet je op voorhand hoe lang dat het gaat duren, als er vijf personen opgepakt zijn of twee. Dan kun je je ook een beetje voorbereiden. Als je op voorhand iets weet is het makkelijker. Een beetje mentaal." (TOLK D)

"Ja, vooral in het TAAL X (geanonimiseerd) omdat dat mijn zwakste taal is en dan wil ik graag weten waarover het gaat. Wat voor soort zaak." (TOLK E)

3.3.4 Vraag 16 & 16A

Spreekt de anderstalige altijd de talen waarin u tolkt?

Tabel 50 Vordering tolk - Spreekt de anderstalige altijd de talen waarin u tolkt?		
Ja	2	40%
Nee	3	60%
Totaal	5	100%

Figuur 46 - Spreekt de anderstalige altijd de talen waarin u tolkt?

De tabel en de figuur tonen duidelijk aan dat de anderstalige niet altijd dezelfde taal als de tolk spreekt. De tolken die negatief antwoordden op de vraag, hebben het Arabisch en het Frans als werktalen. Het Arabisch wordt volgens de tolken vaak verward met het Berbers of met het Marokkaans. Het Frans wordt meestal niet verward met een andere taal maar als contacttaal gebruikt. Dat betekent dus dat de anderstalige een andere taal als moedertaal heeft maar ook Frans begrijpt. De volgende vraag 16A werd enkel aan de respondenten gesteld die negatief antwoordden op vraag 16.

Nee: Wat doet u dan? (16A)

In de onderstaande tabel werden geen procenten weergegeven omdat we het over een aantal respondenten hebben. We zullen ook geen taartdiagram weergeven omdat we slechts antwoorden van een deel van de respondenten bespreken.

Tabel 51 Vordering tolk - Wat doet u dan?	
Opdracht weigeren en andere tolk laten vorderen	2
Afhankelijk van de anderstalige	1
Totaal	3

De tolken die het Arabisch als werktal hebben, weigerden de opdracht en lieten een andere tolk vorderen. De tolk die het Frans als werktal heeft, liet de keuze over aan de anderstalige en de politiemensen. Wanneer de kennis van het Frans goed genoeg was, bleef de tolk zijn werk uitvoeren. Enkel wanneer de kennis van het Frans onvoldoende was, gaf de tolk dat te kennen aan de politiemensen.

3.4 Communicatie tijdens een verhoor & werking politie

3.4.1 Vraag 17

Als u ter plaatse komt, stelt de politieagent u dan voor, of introduceert u zichzelf?

Soms de politieagent en soms ik	3	60%
De politieagent	2	40%
Totaal	5	100%

Figuur 47 - Stelt de politieagent u voor of introduceert u zichzelf?

In de meeste gevallen hangt het er een beetje vanaf. De meeste respondenten zeggen dat het afwisselend de politiemensen of zichzelf zijn die zich voorstellen. De tolken geven aan dat er geen geschreven regel is. Twee andere respondenten zeggen dat het altijd de politie is die hen voorstelt. Tijdens de interviews gaven de tolken aan dat de introductie van de tolk vaak voor problemen zorgt. We citeren enkele antwoorden met extra opmerkingen:

"Maar, ja, ja natuurlijk. Ja, ze vonden dat vreemd hé. Ik bedoel een tolk die zijn nummer opvoert hé (lacht). Dat is, dat werkt gewoon tegen u hé. Ik zeg niet bij iedereen. Pas op! Ge kunt even goed tolken hebben, nee wat zeg ik, politiemensen die dat net appreciëren. Maar ik voel toch meestal dat het zeer moeilijk is om dat zo expliciet te zeggen.

***Dat is dus een probleem bij bepaalde politiemensen soms dat zij dat niet kennen, of niet weten hoe...?** Maar zij kennen dat niet. Er zijn geen opleidingen voor gebruikers hé. Want bij het sociaal tolken bestaan er opleidingen voor gebruikers. Die verlopen heel traag want er zijn tienduizenden, honderdduizenden gebruikers, potentiële gebruikers maar het gebeurt wel. Terwijl bij de politie en het gerecht is dat veel minder hé. Maar dat is ook wel nuttig."* (TOLK E)

Deze tolk geeft duidelijk aan dat er problemen ontstaan wanneer de tolk zichzelf wil voorstellen.

" De politie doet dat ja. Dus hij (euh) ja zegt "dat is de tolk". Ik vind wel (euh) het zou handig zijn als de politie op voorhand zegt dat de tolk neutraal is en al die dingen. Dat zou handig zijn. Maar de politie doet dat niet. **En doet u dat dan soms zelf?**
 Ja, ik doe dat zelf. Ik zeg "ik ben gewoon hier om te tolken". **En zegt u nog iets meer?(euh)**
 Ja, ik zeg dat wij geen persoonlijke gesprekken mogen voeren en dat zeg ik ook uit mijzelf. Want ik tolk ook voor het interview bij het Commissariaat Generaal van de Vluchtelingen. Daar zeggen zij dat op voorhand." (TOLK D)

Net als de vorige tolk, geeft ook deze tolk aan dat er problemen ontstaan tijdens de introductie bij de politie. Hij kaart vooral aan dat het handiger zou zijn als de politie ook al zegt dat de tolk neutraal is en niet voor de politie werkt. Het antwoord op deze vraag en de problemen die door de tolken worden aangekaart, zal de onderzoeker in het hoofdstuk "discussie en conclusie" verder bespreken.

3.4.2 Vraag 18, 18A & 18B

Hoe verloopt het verhoor met een anderstalige en een politieagent?

Vlot	3	60%
Hangt van het verhoor af	2	40%
Totaal	5	100%

Figuur 48 - Hoe verloopt het verhoor met een anderstalige en een politieagent?

De meerderheid van de respondenten vindt dat een verhoor vlot verloopt. Twee respondenten vinden dat het sterk afhangt van het verhoor. Ze geven aan dat het ook afhankelijk is van de persoon die verhoord wordt.

Waar neemt u plaats ten opzichte van de twee (of meerdere) andere mensen? (18A)

In het midden volgens de triadeopstelling	4	80%
Naast de politieagent of naast de verhoorde	1	20%
Totaal	5	100%

Waar neemt u plaats ten opzichte van de andere mensen?

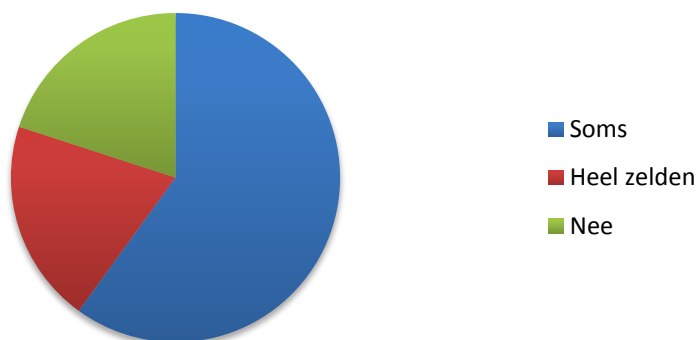
Figuur 49 - Waar neemt u plaats ten opzichte van de andere mensen?

Op één respondent na, nemen alle tolken plaats in het midden. Zij stellen zich dus zo neutraal mogelijk op door in de triadeopstelling te gaan zitten. Deze opstelling wordt ook aangeleerd aan de tolken die de opleiding tot gerechtstolk of tot sociaal tolk volgen. De andere respondent die naast de politieagent of de verhoorde plaatsneemt werkt in het dagelijkse leven zowel als gerechtstolk maar ook als politie-inspecteur. Zijn werk als politie-inspecteur kan misschien verklaren waarom hij niet in de triadeopstelling gaat zitten.

Geeft de politieagent u op voorhand een lijst met de vragen van het verhoor? (18B)

Tabel 55 Communicatie - Geeft de politieagent u op voorhand een lijst met vragen?		
Soms	3	60%
Heel zelden	1	20%
Nee	1	20%
Totaal	5	100%

Geeft de politieagent u op voorhand een lijst met vragen?

Figuur 50 - Geeft de politieagent u op voorhand een lijst met vragen?

Meer dan de helft van de respondenten krijgt soms een lijst met vragen die tijdens het verhoor gesteld zullen worden. Eén respondent zegt dat hij slechts heel zelden zo'n lijst krijgt. De laatste respondent die tevens politie-inspecteur is, krijgt nooit een dergelijke lijst omdat zijn collega's weten dat hij de vragen en de procedures kent.

3.4.3 Vraag 19

Ontstaan er soms communicatieproblemen tijdens het verhoor?

Tabel 56 Communicatie - Ontstaan er soms communicatieproblemen tijdens het verhoor?		
Ja	4	60%
Nee	1	20%
Totaal	5	100%

Figuur 51 - Ontstaan er soms communicatieproblemen tijdens het verhoor?

Slechts één respondent zegt dat er nog nooit communicatieproblemen ontstonden tijdens een verhoor. Dat komt volgens hem omdat hij de opdrachten die hij niet goed zou kunnen uitvoeren altijd op voorhand weigert. Alle andere respondenten zeggen dat er wel al communicatieproblemen ontstaan zijn tijdens een verhoor. We zullen hun antwoorden daarom ook citeren:

"Enkel als er iemand (euh) als de schuld werkelijk duidelijk is voor hem, dan probeert hij op één of andere manier te zeggen: "Ja, de tolk vertaalt niet goed". Maar dat stoort mij niet." (TOLK A SPN)

"Er zijn sommige betrokkenen die rond de pot draaien. Die doen alsof ze het niet verstaan. Dat gebeurt niet altijd maar soms. Eerder weinig maar dat gebeurt en dan zit je natuurlijk wel met een probleem." (TOLK B SPN)

"Ja, en dan corrigeer ik zo snel mogelijk. Als (euh) tijdens het verhoor wordt duidelijk "ja, dat heb ik daarstraks verkeerd begrepen hé" dan zeg ik dat onmiddellijk." (TOLK D)

"Ik heb ook al eens meegemaakt dat er ja... het is een beetje... dat er één politieman echt met andere dingen bezig was en echt niet luisterde hé. Wat moet je dan doen als tolk? Moet je wachten tot die terug is of tot hij terug zijn aandacht bij de zaak heeft of? Of tolk je al wel terwijl hij de andere kant uitkijkt?" (TOLK E)

In de volgende paragraaf zullen we bespreken hoe de tolken de communicatieproblemen oplossen.

3.4.4 Vraag 20

Hoe lost u die problemen op?

Aangezien vier van de vijf respondenten allemaal een ander probleem aanhaalden, zullen we in de tabel links het probleem aangeven en rechts de oplossing die de tolk heeft toegepast.

Probleem 1	De verhoorde zegt dat de tolk niet goed vertaalt.	De tolk blijft verder tolken en laat de politieagent beslissen.
Probleem 2	De verhoorde doet alsof hij de tolk niet begrijpt.	De tolk blijft rustig en tolkt verder. De tolk meldt aan de politieman dat de verhoorde hem niet begrijpt en vraagt of hij het nog eens mag tolken/uitleggen.
Probleem 3	De tolk heeft zelf iets niet goed begrepen en daardoor fout getolkt.	De tolk meldt meteen aan de politieman dat hij het fout begrepen had en corrigeert de tolkbeurt: "de tolk had het daarstraks verkeerd begrepen, het was..."
Probleem 4	De politieman is met andere dingen bezig en luistert niet naar het gesprek.	De tolk blijft gewoon verder tolken en hoopt dat de politieman nadien terug aandacht aan het gesprek schenkt.

We kunnen dus vaststellen dat er tijdens een verhoor verscheidene communicatieproblemen kunnen ontstaan. Wanneer er een communicatieprobleem opdook omdat de verdachte niet meewerkte, meldden de tolken dat altijd aan de politie en bleven ze verder tolken. Ze vonden het immers de taak van de politie om het probleem op te lossen. In de lessen "politiemodule" van de opleiding tot gerechtstolk werd dat advies ook meegegeven door de heer Rombouts.

Wanneer de tolk zelf iets niet goed begrepen heeft en doordoor iets verkeerd heeft getolkt, geldt hetzelfde advies.

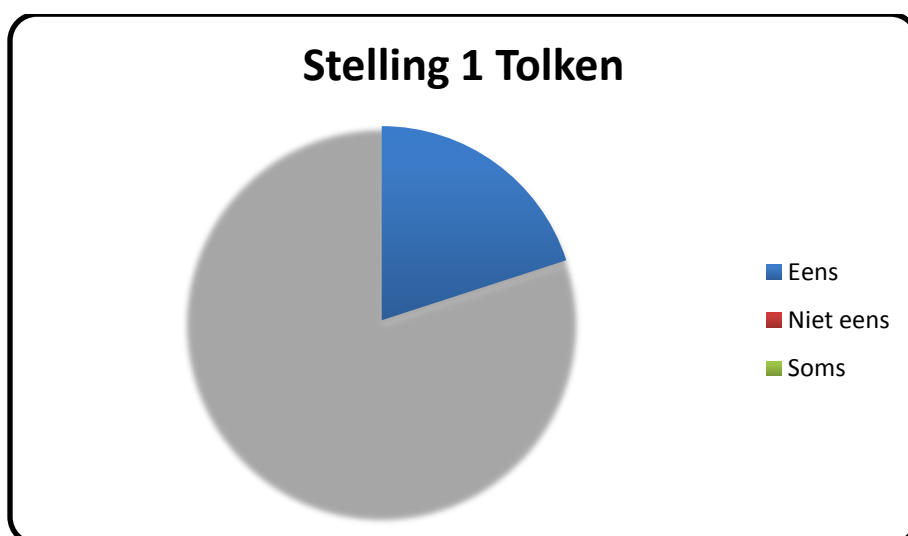
Ten slotte maakte een andere respondent de opmerking over de politieagent die niet aandachtig was. De respondent gaf in zijn antwoord ook aan dat hij niet goed wist of hij nu moest doortolken of wachten. Om een dergelijk probleem op te lossen, werden er geen sluitende antwoorden meegegeven in de opleiding volgens de respondent.

4. Stellingen tolken

4.1 Stelling 1

Wanneer ik een verhoor tolk, laat ik de anderstalige in enkele zinnen zijn verhaal vertellen en neem ik notities. Daarna tolk ik. Als de anderstalige langer praat, onderbreek ik hem om te kunnen tolken.

Tabel 58- Stelling 1 Tolken		
Eens	1	20%
Niet eens	4	80%
Soms	0	0%
Totaal	5	100%

Figuur 52 - Stelling 1 Tolken

Slechts één respondent is het volledig eens met de stelling. De overige respondenten zijn het niet eens met de stelling omdat ze geen notities nemen maar wel simultaan tolken of fluïstertolken. Bij de respondenten die het niet eens waren, gaf wel één tolk toe dat ze simultaan tolkt en enkel af een toe een getal of een datum noteert maar meer niet. We citeren hier enkele antwoorden:

"Ik neem nooit notities en ik tolk simultaan. Als die persoon te traag is of te snel is, dan pas ik mij aan maar ik tolk altijd simultaan. Ik neem geen nota's" (TOLK B SPN)

"Ja, dat gebeurt regelmatig dat ik ook notities neem. (euh) Maar dan minder, in mindere mate. Omdat ik dan ook die (euh) ik durf dan ook heel gemakkelijk zeggen van "OK, die zin begint gewoon veel te lang te worden". Dan onderbreek ik de politieman, of die persoon om alles zo goed mogelijk te kunnen vertalen, want anders wordt dat heel moeilijk." (TOLK C SPN)

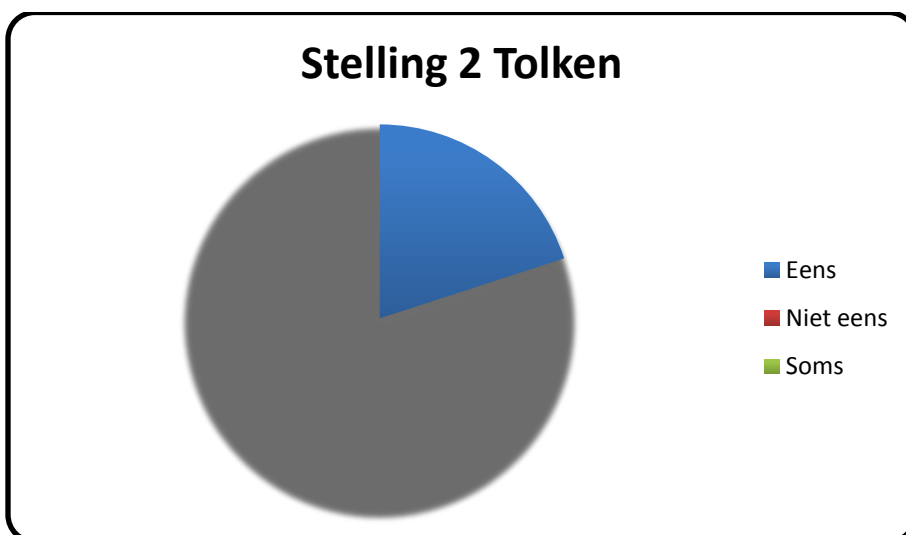
*"Ja, ik ben het er persoonlijk, ik zeg wel persoonlijk, niet mee eens. Ik bestrijd deze werkwijze niet maar dat is niet de mijne. **Hoe doet u het dan?***

Fluïstertolken. Ik volg heel nauw op wat er gezegd wordt. En ik probeer de juiste toonhoogte te vinden om het toch maar zo direct mogelijk te maken. Want ik vind het bijvoorbeeld heel belangrijk dat de andere het (euh) de andere spreker de mimiek van de mensen verstaat. Met de woorden die gepaard gaan als er plots een gebaar komt of zo." (TOLK E)

4.2 Stelling 2

Wanneer ik een verhoor tolk, spreekt de agent altijd in de ik-vorm en kijkt hij de anderstalige aan. Ik tolk dan ook in de ik-vorm.

Tabel 59- Stelling 2 Tolken		
Eens	1	20%
Niet eens	0	0%
Soms	4	80%
Totaal	5	100%

Figuur 53 - Stelling 2 Tolken

Eén respondent is het volledig eens met de stelling. Hij zegt dat zowel de politieagent als hijzelf altijd in de ik-vorm spreken. Alle overige respondenten tolken zelf wel in de ik-vorm maar geven aan dat de politieagenten dat niet altijd doen:

"Ja, dat doe ik altijd hé. Het is in de ik-vorm dat ge moet tolken hé.

***En doet de politieman het ook altijd?** Niet altijd.*

***Maar dan zet u het wel om?** Ik zet het correct om omdat, met alle respect, niet elke politieman heeft een opleiding gehad om te werken met een tolk. En dat corrigeer ik op dat moment zonder dat ze het weten of zonder dat ze het beseffen denk ik zelfs." (TOLK B SPN)*

*"Dat gebeurt (euh) vaak, dat de politieman (euh) zegt ofwel "ik" ofwel "kun jij eens zeggen". Dat hangt gewoon van de politieman af. **Maar u tolk dan wel in de ik-vorm als hij dat zegt?** Ja, ja, inderdaad. Dus (euh) ik tolk dan altijd in de ik-vorm." (TOLK C SPN)*

"Ja, ik tolk meestal in de ik-vorm. Ik vind dat gemakkelijk (euh) ja soms moet je een beetje aanvoelen hoe de politieagent zijn verhoor wil doen. Sommigen zijn het niet gewoon als ik in de ik-vorm spreek. Anderen wel maar dat hangt van de sfeer van het verhoor af." (TOLK D)

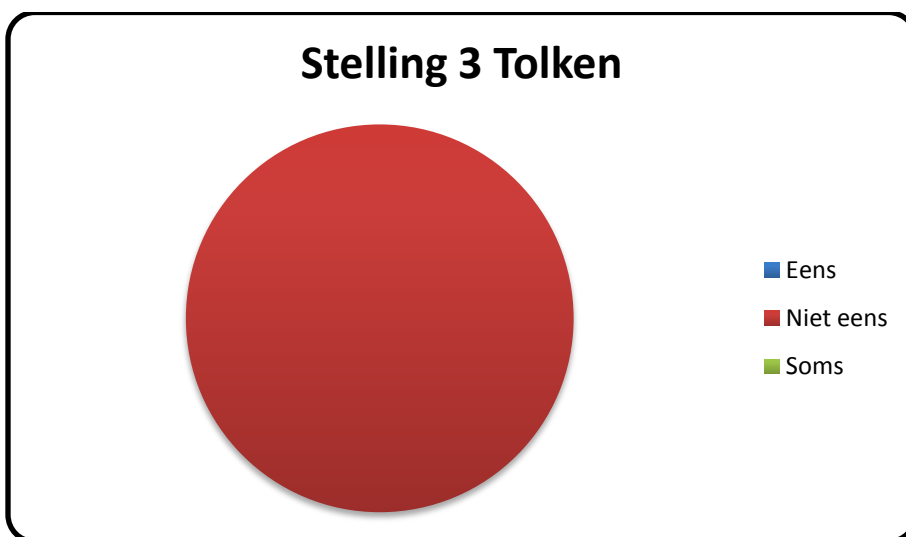
"Ik maak dat (euh) ik maak dat bijna in de helft van de gevallen mee dat ze zeggen "zeg eens dat hij". Hij of zij. Altijd de derde persoon en ik zet dat dan automatisch in de eerste persoon." (TOLK E)

4.3 Stelling 3

Wanneer ik het gevoel heb dat de anderstalig liegt of niet alles vertelt, zeg ik dat tegen de agenten.

Tabel 60 - Stelling 3 Tolken		
Eens	0	0%
Niet eens	5	100%
Soms	0	0%
Totaal	5	100%

Figuur 54 - Stelling 3 Tolken

De tabel en de figuur tonen zeer duidelijk aan wat de tolken van stelling drie denken. Geen enkele tolk spreekt zijn persoonlijke mening over een verhoorde uit. Zij vinden het de taak van de politiemensen om uit te zoeken of de verdachte liegt. We citeren enkele antwoorden:

"Dat is niet mijn taak. Dat is (euh) soms is het zo, maar eerst en vooral volgens hun gegevens. Zij moeten beoordelen. Ik beoordeel niet, ik tolk." (TOLK A SPN)

"Ik kom nooit tussenbeide in een verhoor. Ook niet achteraf. Dus als ik weet dat die persoon aan het liegen is, dan laat ik hem liegen." (TOLK B SPN)

"Nee, dat is mijn taak niet. Ik (euh) ik ben, ik word opgeroepen als een tolk. Ik ben niet opgeroepen als een onderzoeker. En als jij die bepaalde zaken gaat vertellen, of doen, dan houdt ge u niet bezig met uw vak. En dan ben je verkeerd bezig, want dat kan eigenlijk niet." (TOLK C SPN)

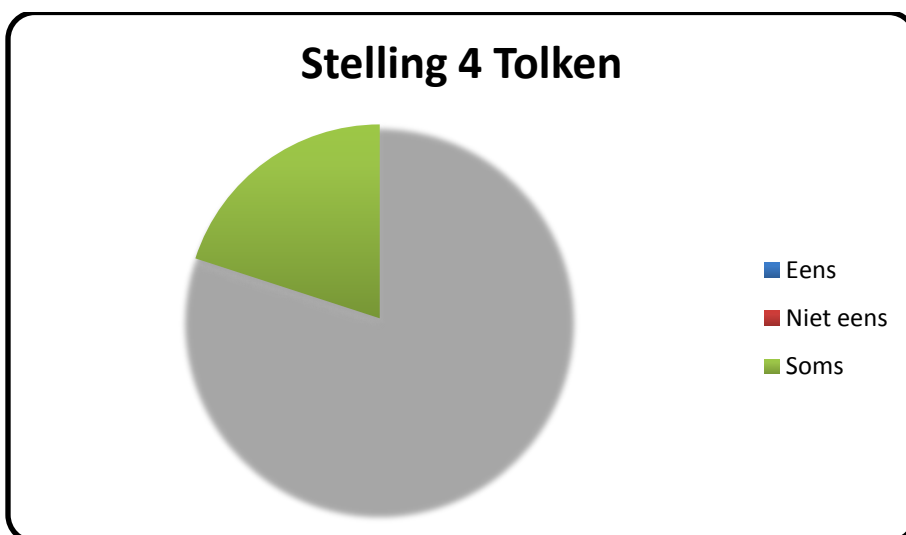
"Ja, we mogen dat niet doen hé. Ja, of de persoon liegt of de waarheid vertelt, dat moet de politie zelf achterhalen hé. Wij moeten gewoon zeggen wat zij zeggen hé. En de politie zal het misschien zien aan de houding van de persoon of hé, maar nee, ik zeg dat niet." (TOLK D)

"Ja, dit is echt not done hé. Dat mag je echt niet doen hé. Ik bedoel je hebt niet tussen te komen in een proces om te beginnen (euh) veel agenten zeggen zelfs "u hebt het recht te liegen maar dan zal het onderzoek langer duren"." (TOLK E)

4.4 Stelling 4

Soms vraagt de politieagent wat ik denk over de anderstalige omdat ik dezelfde taal spreek als de anderstalige en zijn cultuur ken. Ik geef de agent dan ook meer uitleg.

Tabel 61- Stelling 4 Tolken		
Eens	4	80%
Niet eens	0	0%
Soms	1	20%
Totaal	5	100%

Figuur 55 - Stelling 4 Tolken

De meeste tolken geven aan dat ze tijdens een verhoor wel meer uitleg geven over de cultuur als de politieagenten dat vragen. Uit eigen initiatief zullen zij dat echter niet doen. Slechts één tolk geeft bijna nooit extra informatie omdat hij zelf Belg is en de cultuur van de talen waarin hij tolkt niet even goed kent. We citeren ook hier enkele antwoorden:

"Dat wordt gevraagd bijvoorbeeld "wat denk jij". Ik geef wel een uitleg want ik draag ook wel, ik ben geen encyclopedie, maar ik heb een cultuur bij. En die cultuur kan helpen. Dus bijvoorbeeld als er iemand gemakkelijk (euh) een detail, of een cultureel detail vraagt, dan geef ik een uitleg. Bijvoorbeeld iemand (euh) over een schijnhuwelijk." (TOLK A SPN)

"Ja, over cultuur als ze zeggen (euh) wij gebruiken bijvoorbeeld nooit familienamen. Voor ons is dat niet belangrijk. Als hij zegt "hoe is de naam van uw vriend?" als zij de familienaam dan niet weten is dat normaal. Hier niet. Dus zoiets zeg ik wel maar niet diep hé." (TOLK D)

"Nooit. Nee, (euh) wacht ik zal zeggen nooit maar (euh) er bestaan ook culturele bemiddelaars in het sociaal tolken. Afijn in de sociale sector. Je hebt culturele bemiddelaars en die tolken ook maar die tolken met als doel een oplossing. Ze werken mee aan het bereiken van een resultaat. Een tolk werkt niet mee aan het bereiken van een resultaat." (TOLK E)

VI. DISCUSSIE EN CONCLUSIE

In ons onderzoek interviewden we zes hoofdinspecteurs en vier inspecteurs van de Scheepvaartpolitie Antwerpen en vijf gerechtstolken uit het arrondissement Antwerpen. Het doel van ons onderzoek bestond erin om meer inzicht te krijgen in de werkwijzen van beide partijen en na te gaan of zij op de hoogte zijn van elkaars werkwijzen. We zullen in deze paragraaf de resultaten van het onderzoek kort samenvatten, de onderzoeksvragen beantwoorden en aanbevelingen formuleren voor de politie en de gerechtstolken. Tot slot zullen we ook aanbevelingen formuleren voor verder onderzoek.

1. Samenvatting resultaten

Het onderzoek bestond uit interviews die werden opgedeeld in vier thema's en uit vier stellingen die daarbij aansloten. In de eerste plaats probeerden we aan de hand van het eerste thema inzicht te krijgen in de demografische samenstelling van het politiekorps en van de groep gerechtstolken. Opvallende resultaten bij het politiekorps waren de leeftijd van de respondenten en de jaren ervaring die zij op verschillende afdelingen opbouwden. Alle respondenten waren ouder dan 35 en hadden minstens 10 tot 30 jaar ervaring. Die ervaring verwierven zij voornamelijk bij de Lokale politie, de Federale politie, de Rijkswacht en de Zeevaartpolitie. We kunnen dus stellen dat het korps van de Antwerpse Scheepvaartpolitie zeer heterogeen is. In de groep respondenten van de tolken was er ook enige verscheidenheid. Vier van de vijf respondenten waren tussen de 30 en 45 jaar oud en hadden gemiddeld 12 jaar ervaring. De vijfde respondent was ouder dan 60 en had meer dan 30 jaar ervaring als tolk. Wanneer we het tweede thema analyseerden, viel het de onderzoeker op dat de inspecteurs en hoofdinspecteurs allemaal zeer verschillende opleidingen volgden bij de Rijkswacht, bij de Zeevaartschool of bij de politieschool. De tolken daarentegen hadden allemaal de opleiding tot gerechtstolk aan de Lessius Hogeschool gevolgd. Het derde en vierde thema hadden betrekking op het omgaan met anderstaligen, het vorderen van een tolk en de samenwerking tussen tolken en politiemensen tijdens een verhoor. Uit de analyse kwamen veel verschillende antwoorden voort die we uitvoerig in het vorige hoofdstuk hebben besproken.

2. Antwoorden op de onderzoeksvragen

In de methodologie formuleerden we drie onderzoeksvragen die we nu zullen beantwoorden. De eerste twee onderzoeksvragen zullen we in deze paragraaf beantwoorden, de derde onderzoeksvraag zullen we in de volgende paragraaf over de aanbevelingen beantwoorden. De eerste onderzoeksvraag luidt als volgt:

Zijn de politiemensen en de gerechtstolken op de hoogte van elkaars werkwijzen?

Deze vraag kunnen we niet zomaar met "ja" of "nee" beantwoorden. De politiemensen zijn zeker op de hoogte van enkele werkwijzen van de tolken maar van andere dan weer helemaal niet. Ten eerste zijn alle respondenten er van overtuigd dat een tolk onpartijdig moet zijn en enkel de dingen mag tolken die er daadwerkelijk gezegd worden (zie stelling drie en vier bij de politie). Ook de tolken zijn op de hoogte van die principes. Alle tolken waren het oneens met stelling drie en vinden dat ze enkel moeten tolken wat er gezegd wordt. Zij geven ook aan dat de politie van hen verwacht dat ze geen eigen mening of oordeel over de verhoorde persoon mogen uiten tijdens een verhoor. Het principe van neutraliteit en onpartijdigheid staat vermeld in de deontologische code (zie literatuurstudie) van de gerechtstolken en zowel de tolken als de politiemensen zijn duidelijk op de hoogte van die principes.

Maar uit het onderzoek blijkt dat de politiemensen toch nog vaak een beroep doen op ad hoc-tolken. Tijdens een eerste contact met de anderstaligen zeggen alle respondenten dat ze eerst een gemeenschappelijke taal zoals het Frans, het Duits of het Engels zoeken om te kunnen communiceren. Indien ze geen gemeenschappelijke taal kunnen gebruiken, schakelt 80% van de politiemensen een ad hoc-tolk in. Die ad hoc-tolk is vaak een collega van de politiemensen of een collega, familielid of vriend van de anderstalige. Zoals we in de literatuurstudie aanhaalden, wees Hale (2007, p.161) er al op dat familieleden of vrijwilligers als ad hoc-tolken worden ingeschakeld in de plaats van een beroep te doen op professionele tolken.

Uit de interviews blijkt ook dat de politiemensen wel op de hoogte zijn van de administratieve kant om een tolk te vorderen. Alle politiemensen geven aan dat zij altijd de Salduzwetgeving moeten volgen en contact moeten opnemen met het parket. Ze geven ook duidelijk aan dat ze de officiële lijsten van het parket raadplegen om een tolk te vorderen. Wanneer we dan echter vragen stelden over de praktijk, bleek dat toch 50% van de respondenten een eigen lijst of een lijst van een collega raadpleegde om een tolk te vorderen. Ook de tolken antwoordden in eerste instantie dat zij altijd telefonisch worden gecontacteerd door de politiemensen maar ze worden af en toe ook aangesproken wanneer ze toevallig aanwezig zijn op een politiebureau. Aangezien beide partijen het neutraliteitsprincipe zeer belangrijk achten, is het wel opvallend dat ze het niet altijd zelf toepassen. In de literatuurstudie vermeldden we al eerder het onderzoek van Hakkala (2004) die vaststelde wanneer steeds dezelfde tolken worden opgeroepen om op hetzelfde politiebureau te komen tolken, de neutraliteit in het gedrang kan komen.

Een tweede praktisch punt waar vaak moeilijkheden rond ontstaan, is de introductie van de tolk. Bij de politie geeft 40% van de respondenten aan dat zij zelf de tolk voorstellen en hem dat meteen laten vertalen. Het voorstellen van de tolk is niet even diepgaand bij elke respondent. De ene respondent zegt enkel "Dit is de tolk en hij zal alles vertalen" terwijl andere respondenten nog vermelden dat de tolk neutraal is. De tolken beamen de conclusies die de onderzoeker trok na de interviews van de politie te analyseren.

Een derde praktisch punt dat vooral door de tolken wordt aangehaald is de opstelling tijdens een verhoor. Alle tolken proberen om tussen de politiemensen en de verhoorde persoon te gaan zitten volgens de triadeopstelling om zo de onpartijdigheid te garanderen. Ze geven wel aan dat het niet altijd evident is om in die opstelling plaats te nemen tijdens een verhoor. In enkele interviews met de politiemensen kwam het onderwerp van de zitplaatsen wel aan bod maar niet bij iedereen. Afhankelijk van de situatie lieten zij de tolk plaatsnemen naast de verhoorde, naast de politiemensen of in het midden.

De tweede onderzoeksvraag luidt als volgt:

Zijn er specifieke noden bij één van beide partijen aangaande de samenwerking?

Deze onderzoeksvraag kunnen we zeer duidelijk beantwoorden. Er zijn meerdere problemen die worden aangehaald. Het eerste probleem wordt aangehaald door de politiemensen. Op vraag 16 "Zijn er soms problemen om een tolk te vinden?", antwoorden alle respondenten positief. Ten eerste geeft 90% van de politiemensen aan dat de tolken die zij contacteren niet beschikbaar zijn. Ten tweede blijkt volgens 50% van de respondenten dat de tolk niet bereikbaar is wanneer zij hem telefonisch contacteren. Een probleem is de lijst zelf. Volgens 50% van de politiemensen is de lijst vaak verouderd. Wanneer men dan een tolk contacteert, blijkt die persoon vaak niet meer als gerechtstolk te werken of bestaat het telefoonnummer niet meer. Tot slot zijn er voor bepaalde talen meer problemen dan voor andere. Zo haalden de respondenten vaak de minder voorkomende talen aan zoals het Chinees. Zulke talen noemt men ook wel "exotische talen" of "Languages of Lesser

Diffusion" (zie literatuurstudie p.13). Eén van de tolken die een exotisch taal als werktal heeft, bevestigde ook dat hij vaak voor verschillende opdrachten tegelijkertijd wordt gevorderd en dus bepaalde opdrachten moet weigeren (zie resultaten p.90).

Een probleem dat nauw aansluit bij het eerste wordt door de tolken aangehaald. De onderzoeker stelde vraag 16: "Spreekt de anderstalige altijd de talen waarin u tolkt?". Drie van de vijf respondenten geven aan dat zij al meermaals werden gevorderd als tolk maar dat de anderstalige een andere taal of een dialect van de taal sprak. Sommige tolken weigerden meteen omdat het bijvoorbeeld om een verwarring tussen twee talen gaat zoals het Berbers en het Arabisch. Andere tolken hadden het Frans als werktal terwijl het voor de anderstalige een contacttaal was. De tolk liet de keuze over aan de anderstalige en de politiemensen. Wanneer de kennis van het Frans goed genoeg was, bleef de tolk zijn werk uitvoeren. Enkel wanneer de kennis van het Frans onvoldoende was, gaf de tolk dat te kennen aan de politiemensen (zie resultaten pagina 94).

Een ander probleem wordt aangehaald door de tolken (zie vraag 17, p.96). Alle tolken hebben zowel in hun opleiding tot gerechtstolk als in hun opleiding tot sociaal tolk, geleerd om zich voor te stellen alvorens een conversatie te tolken. Belangrijke principes en werkwijzen die zij in hun introductie duiden, worden in de praktijk dus vaak niet meegegeven. Eén van de tolken gaf in het interview duidelijk aan dat hij de volgende principes en werkwijzen meegeeft als hij de kans daartoe krijgt: de tolk zegt zijn naam niet, de tolk zegt in welke talen hij zal tolken, de tolk zegt dat hij neutraal is en alles zal tolken zonder wijzigingen, toevoegingen of weglatingen, de inhoud van het gesprek is vertrouwelijk en de tolk zal in de eerste persoon spreken (zie interview tolk E). Volgens de tolken komt het vaak vreemd over als zij zich uitgebreid voorstellen omdat de politiemensen dat niet gewend zijn. Volgens meerdere respondenten ligt de oorzaak bij het gebrek aan enige opleiding bij de politieagenten over de samenwerking met tolken (zie citaten p. 95).

Ten slotte is er nog een probleem dat zowel door de politiemensen als door de tolken werd aangehaald. Op één tolk na, hebben alle respondenten al eens communicatieproblemen ondervonden tijdens een verhoor. De communicatie loopt dan minder vlot en dat ervaren de politiemensen ook. Zo'n 50% van de politie-inspecteurs en hoofdinspecteurs gaf aan dat een verhoor met een tolk vaak minder vlot verloopt dan een verhoor in het Nederlands omdat het trager vooruit gaat en moeilijker is. Zij vermeldden ook dat het vaak afhing van het soort verhoor en van het gedrag van de verhoorde (zie resultaten p.74).

3. Aanbevelingen voor de politie en de gerechtstolken

De derde onderzoeksvraag zullen we in deze paragraaf vermelden omdat het antwoord bestaat uit een reeks aanbevelingen voor de politie en voor de gerechtstolken. De derde onderzoeksvraag luidt immers als volgt:

Hoe kan de samenwerking geoptimaliseerd worden?

Uit de antwoorden op de vorige onderzoeksvragen kunnen we afleiden dat er zeker nood is aan een optimalisatie van de samenwerking tussen de politiemensen en de gerechtstolken. Eerst en vooral lijkt het de onderzoeker zeer nuttig om delen uit de opleiding voor de gerechtstolken te koppelen aan de opleidingen voor inspecteurs en hoofdinspecteurs in de opleidingsschool van Antwerpen. Uit ons onderzoek blijkt immers dat 90% van de politiemensen nooit enige opleiding heeft gehad om te leren samenwerken met tolken. Zo'n 80% van de politiemensen geeft wel aan dat zij graag iets van opleiding wensen. Zo suggereerden zij dat het zinvol zou zijn om te oefenen met tolken en een organisatie van tolken uit te nodigen die hen uitleg komt geven over de werkwijzen van de tolken (zie resultaten p.60). Zo zou men bijvoorbeeld aspirant-inspecteurs en -hoofdinspecteurs kunnen uitnodigen in de lessen van de gerechtstolken zodat beide partijen samen kunnen oefenen onder

begeleiding van de professionele tolken en politiemensen die reeds meewerken aan de opleiding. Op die manier kunnen de politiemensen kennis maken met de wijze waarop een tolk zich voorstelt aan het begin van een verhoor en wat het nut is van de triadeopstelling.

Anderzijds zou men er ook een echte wisselwerking van kunnen maken door de tolken uit te nodigen in de lessen "verhoortechnieken en communicatie" die op de opleidingsschool in Antwerpen worden gegeven. Op die manier kunnen de tolken meer inzicht verwerven in de verhoortechnieken van de politiemensen. De politiemensen gaven in het onderzoek immers aan dat een verhoor met een tolk vaak moeizamer verloopt omdat ze hun verhoortechnieken niet op dezelfde manier kunnen toepassen. Tijdens zulke oefensessies kunnen de politiemensen en de tolken dan samen uitzoeken waarom er soms communicatieproblemen ontstaan en hoe die vermeden zouden kunnen worden in de toekomst.

We vermeldden tot hiertoe enkel de samenwerking tussen de politieschool in Antwerpen en de opleiding tot gerechtstolken. Toch kunnen we ook voor de master tolken enkele aanbevelingen formuleren. In het tweede semester oefenen de leerlingen hun tolktechnieken aan de hand van rollenspelen. Bepaalde thema's die in de opleiding tot gerechtstolk aan bod komen, worden daar ook behandeld. Door de informatie van de politiemensen door te geven aan de docenten in de masteropleiding, kunnen de rollenspelen getoetst worden aan de reële situaties in het dagelijkse leven. Uit het onderzoek blijkt immers dat de politiemensen niet in elke situatie een tolk inschakelen. Door rekening te houden met de ervaringen van de politiemensen kunnen de rollenspelen aangepast worden zodat de studenten zich voorbereiden op meer reële situaties. Door één van de tolken werd in het onderzoek al aangehaald dat er vaak "goede voorbeelden" worden meegegeven terwijl het er in de praktijk niet altijd aan toe gaat zoals men geleerd heeft in de opleiding.

Tot slot sluit de laatste aanbeveling aan bij de Europese richtlijn 2010/64 en het wetsvoorstel van Kamerlid Sonja Becq. Zowel de politiemensen als de tolken slaan een noodkreet wat de verbetering van het huidige oproepsysteem van de tolken betreft. De politiemensen zijn ontevreden omdat de lijst niet up-to-date is waardoor het vaak een moeilijk proces is om een tolk te vorderen. De tolken vinden het systeem niet handig en geven aan dat er een grote druk bestaat om steeds beschikbaar te zijn. Zij pleiten voor een soort wachtdienst of permanentiedienst die de oproepen van de politiemensen ontvangen en verwerken. In het wetsvoorstel dat nu op tafel ligt, staan er enkele voorwaarden waaraan de tolken moeten voldoen en wordt er ook een lijst van vier gegevens opgesomd die in het register moeten worden opgenomen (literatuurstudie p22). De gegevens die nu worden opgesomd zijn: de naam, voornaam en het geslacht van de tolk, de contactgegevens van de tolk, de talen waarvoor hij zich heeft laten registreren en de gerechtelijke arrondissementen waarvoor hij beschikbaar is. Tot op heden bestaat er nog geen nationaal systeem voor de tolken maar dat bestaat al wel voor de advocaten in heel België.

Zoals eerder in de resultaten werd vermeld, heeft de onderzoeker contact opgenomen met meester Steylaerts die verbonden is aan de Orde van Vlaamse Balies. Sinds de invoering van de Salduzwet, bestaat er een oproepsysteem voor de advocaten. De advocaten moeten bepaalde persoonsgegevens invoeren en enkele selectiecriteria aanduiden waar zij aan voldoen. Zo moeten de advocaten aangeven wat voor soort zaken zij willen behandelen en in welke gerechtelijke arrondissementen zij beschikbaar zijn. De politiediensten kunnen via een informaticasysteem doorgeven voor welke feiten de advocaat opgeroepen wordt. De politiediensten en de advocaten staan dus niet rechtstreeks met elkaar in contact om de neutraliteit en de onpartijdigheid te garanderen. De werking van het systeem staat uitgelegd in de bijlagen. Volgens de onderzoeker zou dat systeem ook nuttig zijn voor de tolken. Op die manier moet er niet geïnvesteerd worden in dure en nieuwe technologieën, maar moeten er misschien enkele aanpassingen gebeuren zodat het systeem ook voor de tolken snel in gebruik kan genomen worden.

4. Aanbevelingen voor verder onderzoek

Tot slot kunnen we besluiten dat het onderzoek van deze masterproef kleinschalig is en er zeker verschillende mogelijkheden tot uitbreiding bestaan. We hebben slechts zes hoofdinspecteurs en vier inspecteurs van de Scheepvaartpolitie geïnterviewd. De politiemensen werken op een zeer specifieke afdeling binnen de Federale politie en het zou best nuttig zijn om meerdere politiekorpsen op verschillende afdelingen te interviewen. Op die manier kan men nagaan of de resultaten overeenkomen in alle andere politieafdelingen.

De vijf tolken die werden geïnterviewd hadden allemaal de opleiding tot gerechtstolk aan de Lessius Hogeschool gevolgd en werkten voornamelijk in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen. Voor verder onderzoek kan het interessant zijn om ook tolken te interviewen uit andere gerechtelijke arrondissementen die waarschijnlijk andere ervaringen hebben als gerechtstolk. Men kan dan nagaan of de tolken zonder een opleiding aan de Lessius Hogeschool anders te werk gaan dan de tolken die de opleiding wel volgden.

We kunnen de resultaten van het onderzoek evenmin generaliseren omdat de onderzoeker slechts een beperkt aantal vragen en stellingen gebruikte om de respondenten te interviewen. Daarnaast werden er telkens maar vier hoofdthema's behandeld. In vervolgonderzoek zou het interessant zijn om meerdere vragen, stellingen en thema's te behandelen. Zo zou er bijvoorbeeld nog meer gepeild kunnen worden naar de rol van de tolk volgens de politiemensen.

Ook een vervolgonderzoek naar de tolkmodus van de gerechtstolken zou zeer interessant kunnen zijn. In de opleiding tot gerechtstolken leert men de studenten aan om vooral consecutief te tolken tijdens een politieverhoor. Uit de resultaten van ons onderzoek blijkt echter dat alle tolken steeds simultaan tolken en geen notities nemen. Slechts één tolk noteert af en toe cijfers, namen en plaatsen op een los papier. Uiteraard kunnen we de resultaten die voortkomen uit interviews met vijf tolken niet generaliseren voor alle gerechtstolken in het arrondissement Antwerpen. Een uitgebreider onderzoek dat specifiek focust op de tolkmodus kan dan eveneens gepaard gaan met een bevraging bij de politie. Op die manier kan men te weten komen wat zowel de politie als de tolken het handigst vinden.

Tot slot kan het ook interessant zijn om vervolgonderzoek te verrichten nadat het nationaal register voor de tolken zal worden ingevoerd. Men kan dan nagaan of de politiemensen en tolken tevreden zijn over het nieuwe systeem.

VII. BIBLIOGRAFIE

I Wetenschappelijke bronnen

Blommaert, P. (1832). *Aenmerkingen over de verwaerloozing der Nederduitsche Tael*. Gent: drukkerij D.J. Vanderhaeghen.

Boeije, H.R., 't Hart, H. & Hox, J.J. (Red.) (2009). *Onderzoeksmethoden*. Amsterdam: Boom.

Bosch, Y. Vanden (1999). *Gerechtstolken/-vertalers, medewerkers van het gerecht: opleiding en organisatie van het beroep*. Koning Boudewijnstichting.

Brinkman, J. (2000). *De vragenlijst*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Evers, J. & Boer de F. (2012). *The qualitative Interview: Art and skill*. The Hague : Eleven international publishing.

Feria Garcia, M.C. (1999). *Traducir para la justicia*. Granada: Comares.

Fisher, T. & Julsing, M. (2009). *Onderzoeksvaardigheden*. Groningen: Noordhoff.

Fowler, Y. (1998). No role plays we're British: divising workshops on working through an interpreter for police, social workers and probation officers. In Caar, S. E., Roberts, R.P., Dufour, A. & abraham, D. (Eds.) *The critical link 2: Interpreters in the Community*, Amsterdam: John Benjamins.

Fuente, E. De la (2004). *Traducteurs et interprètes certifiés et judiciaires: droits, devoirs et besoins : Actes du sixième forum international dur la traduction certifiée et l'interprétation judiciaire*. Parijs: FIT.

Goethem, H. Van (1980). *Het taalgebruik voor de Vlaamse hoven en rechtbanken en de vernederlandsing van het gerecht (1794-1898)*. Antwerpen / Amsterdam: Nederlandsche Boekhandel.

Gordon, N.J. , Fleisher, W.L. , Weinberg, C.D. (Eds.) (2002) *Effective interviewing and interrogation techniques*. London : Academic press.

Grollmann, D. (2004). Land of hope and...? La situation du traducteur-interprète juré en Belgique. In Fuente, E. De la (2004) *Traducteurs et interprètes certifiés et judiciaires: droits, devoirs et besoins : Actes du sixième forum international dur la traduction certifiée et l'interprétation judiciaire*. Parijs: FIT.

Hakkala, H. (2004). Interpreted Police Interrogations: Linguistic, cultural and Sociological Framework. In Fuente, E. De la (2004) *Traducteurs et interprètes certifiés et judiciaires: droits, devoirs et besoins : Actes du sixième forum international dur la traduction certifiée et l'interprétation judiciaire*. Parijs: FIT.

Hale, S.B. (2004). *The discourse of court interpreting: discourse practices of the law, the witness and the interpreter*. Amsterdam: John Benjamins

Hale, S.B. (2007). *Community interpreting*. Basingstoke : Palgrave Macmillan

Hertog, E. & Bosch, Y. Vanden (2001). *Access to justice across language and culture in the EU*. In Hertog, E. (Ed.) *Aequitas: Equal Access to Justice across Language and Culture in the EU*. (pp. 11-39). Antwerpen: Lessius, (GROTIUS Project 98/GR/131).

Hertog, Erik, ed. *Aequitas: Equal Access to Justice across Language and Culture in the EU*. Antwerpen: Lessius, 2001. (GROTIUS Project 98/GR/131)

Hertog, Erik, ed. *Aequalitas: Equal Access to Justice across Language and Culture in the EU*. Antwerpen: Lessius, 2003.(GROTIUS Project 2001/GRP/015)

Hertog, E. (2004). *Aequitas Equal Access to Justice across Language and Culture (Grotius projects 98/GR/131 and 2001/GRP/)*. In Fuente, E. De la (2004) *Traducteurs et interprètes certifiés et judiciaires: droits, devoirs et besoins : Actes du sixième forum international sur la traduction certifiée et l'interprétation judiciaire*. Parijs: FIT.

Hertog, E., Gucht, J. Van & Bontridder, L. de (2006). *Musings on methodology*. In Hertog, E. & van der Veen, B. (Red.), *Taking stock: Research and Methodology in Community Interpreting (pp. 121-132)*. Antwerpen: Linguistica Antverpensia.

Hertog, E. ed. *Legal Interpreting and Translation in the EU: Justice, Freedom and Security through Language*. (pp. 1-14). Antwerpen: Lessius, 2009.

Hertog, Erik and J.van Gucht, eds. *Status Quaestionis: The Provision of Legal Interpreting and Translation in the EU*. Antwerp-Oxford-Portland: Intersentia, 2008. (AGIS Project JLS/2006/AGIS/052)

Janssens, J. (2001). *De Belgische natie viert: de Belgische nationale feesten (1830-1914)*. Leuven: Universitaire pers Leuven.

Jongh, E.M. De (1992). *An introduction to court interpreting: theory and practice*. Lanham: University press of America.

Keijzer-Lambooy, Heleen and W.J. Gasille, eds. *Aequilibrium. Instruments for Lifting Language Barriers in Intercultural Proceedings*. Utrecht: ITV Hogeschool, 2005. (JAI/2003/AGIS/048)

Knapp, M.L., Hall, J.A., Horgan, T.G. (2010). *Nonverbal Communication in Human Interaction*. Wadsworth: Cengage Learning.

Mas, S. De (2001). *Translation, interpreting & legal rights within the European Union: The law & reality*. In Brunette, L., Bastin, G., Hemlin, I. & Clarke, H.(Eds.) *The critical link 3: Interpreters in the Community*, Amsterdam: John Benjamins.

Mikkelson, H. (2000). *Introduction to court interpreting*. Manchester: St. Jerome.

Pöchhacker, F. (2004). *Introducing interpreting studies*. London: Routledge.

Quarry, P., Ash, E. (2001) *Vaardigheidsmeter: Interviewen: een sterkte/zwakte analyse van uw interviewtechniek*. Velp: TFC trainingsmedia.

Taylor, B., Sinha, G., Ghoshal, T. (2006). *Research methodology: A guide for researchers in Management and Social Sciences*. New Delhi: Prentice-hall of India.

Witte, E., Nandrin, J.P., Gubin, E. & Deneckere, G. (2005) *Nieuwe geschiedenis van België I 1830-1905*. Tiel: Lannoo.

II Overige informatiebronnen

Wetteksten en richtlijnen:

Richtlijn 2010/64/EU

Wet op het PolitieAmbt

Wetgeving inzake de Geïntegreerde Politie

Wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus

Grondwet

Cursussen uit de specifieke opleiding bij de Scheepvaartpolitie:

Cursus Bestuurlijke Politie: Stan Adriaenssen

Cursus en PowerPoint presentatie Fenomenen: Commissaris Jochen Willems

Cursus Rechtsmethodologie, wettelijk kader, bijzondere wetgeving: Tine Claus

Cursussen uit de specifieke opleiding gerechtstolken:

Inleiding tot het recht: Y. Vanden Bosch

Deontologie en internetbronnen: Y. Vanden Bosch

Juridisch Nederlands en terminologieleer: M. Boone

Strafvordering: R. Cassiers

Strafrecht: F. Vanneste

Vreemdelingenrecht: D. Torfs

Sociaal recht: D. Torfs

Burgerlijk recht: P. Dijckmans

Jeugdrecht: P. Van Daele

Politieverhoor: D. Rombouts

Demo oproepsysteem advocaten Salduz:

Meester E. Steylaerts

Brochures:

ADSEI: Vlaamse en Migratie- en Integratiemonitor 2013

<http://brussel.vlaanderen.be/taalwetwijzer.html>

III Websites

Wetteksten:

<http://www.ejustice.just.fgov.be>

[Eur-lex.europa.eu](http://eur-lex.europa.eu)

www.europa.eu

www.dekamer.be

Statistieken:

www.belgium.be

statbel.fgov.be

epp.eurostat.ec.europa.eu

Tolken:

www.criticallink.org

www.agisproject.com

(<http://eulita.eu/>)

http://www.arts.kuleuven.be/home/opleidingen/manamas/gerechtsvertalen_tolken

Krantenartikels gerechtstolken:

<http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/1398206/2012/02/22/Gerechtstolken-en--vertalers-eisen-eenvormig-statuut.dhtml>

<http://www.gva.be/nieuws/experts/johndewit/aid1479816/het-probleem-van-de-gerechtstolken.aspx>

<http://www.thelanguageindustry.eu/nl/tolkwerk/3189-eerste-groen-licht-voor-nationaal-register-van-gerechtsvertalers-en-tolken>

<http://www.hln.be/hln/nl/957/Binnenland/article/detail/1093480/2010/04/16/CD-V-wil-statuut-voor-gerechtsvertalers.dhtml>

<http://www.clint.be/actua/er-komt-een-nationaal-register-voor-gerechtsdeskundigen>

Politie:

www.polfed-fedpol.be

http://police.ac.be/menu_basisopleiding.htm

police.ac.be/images/matrice-fmn-base-nl_1024.jpg

De haven van Antwerpen:

www.portofantwerp.com

De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ):

www.dofi.ibz.be

VIII. BIJLAGEN

Zie aparte bundel.